

MURZ F.

Vitör-kard-
és párbaj-vivás

246350

087K

VITŐR-, KARD-
ÉS
PÁRBÁJ-
VIVÁS.

IRTA:

MURZF.

CS. ÉS K. SZÁZADOS A 39. GYALOGÉZREDBEN.

FÉNYKÉPFELVÉTEL UTÁN SZERZŐ ÁLTAL RAJZOLT 21 ÁBRÁVAL.

SZERZŐ TULAJDONA

DEBRECZEN
NYOMATOTT A „DEBRECZENI ELLENŐR” KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1890—940.

Minden jog fenntartva.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

246350

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR
N Növedéknapló
1953 év 3391 SZ.

Előszó.

Alapös tanulmány, gondos összehasonlítás és a főbb vívászmodok megfontolt és czélszerű bonczolása után azt igyekszem munkámban nyújtani, amit a legczélszerűbb, s legegyszerűbben kivihetőnek tartok.

Könyvem három részből áll: *vitör-, kard-, és párbajvívás*.

A *vitörvívás*, a mint itt előadom, hü reproducálása a mai francia iskolának. Franciaországban kizárólag a vitörpárbaj divik, minek következtében e vívmódor ott évszázadok óta tökéletesedik, annyira, hogy ma a francia módor szerinti vitörvívás a legjobbnak ismertetik el.

Szakísmerttel állithatom ezt magam is, mert erről Párisban, mely város a legjobb vitörvívók találkozó helye, személyesen meggyőződtem.

Mikor különösen a vitörvívásról szóló részben néhány franczia szót megtartottam, nem hittem ezáltal rosszul tenni, miután eléggé körülírtam és magyarázni igyekeztem azok értelmét; de meg mint a zenében az olasz műkifejezések nemzetköziesekké váltak, úgy van ez sok francia kifejezéssel a vitörvívásban, melynek technikus terminusai egyes mozdulatokat sokkal jobban értelmeznek, mint rosszul gyártott szavak.

A második részt, mely a *kardvívásról* szól, az osztrák-magyar módszer szerint tárgyalom, mert e módszert tartom a legkifejlettebbnek. Hogy e rész tanulmányozását megkönnyítsem, egyes részeit az első részszel hasonlóan osztályoztam. Nem félttem itt a vitörvívásnak hasonlóknak látszó pontjait felvenni, mert azt czéloztam ezáltal, hogy a két vívmód hasonló mozdulataiban lehetőleg kitüntessem a különbséget.

A mi a harmadik részt: a *párbajvívást* illeti, arról később, külön bevezetésben szólok.

Mind a három részben az egyes szurás és vágásoknál nemcsak az utat és módot ismertetem, melyek által kivitetnek, hanem rámutatok az egyes alkalmakra is, melyekben felhasználhatók, szóval *taktikájokat* akartam megállapítani.

A szurások, vágások és cseleket egymásból úgy fejtettem ki, hogy mindég a könnyebbekről mentem át a nehezebbekre

és a legtöbb *menet*hez a vezényszón kívül értelmezést is fűztem, hogy ezáltal minden kétség elkerültessek.

Kérem továbbá szives olvasóimat, hogy mindazon megjegyzéseket, melyekre a szövegben utalva lesz, gondosan olvassák át; én a magam részéről a legkisebb részletek tárgyalásába is belebocsátkoztam, hogy félreértéseket, — melyek különösen a tanulás kezdetén igen hátrányos kihatással lehetnek, — elhárítani igyekezzek.

Debreczen, 1890. szeptember hó.

A szerző.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Vitórívás.

A vitór és párbajvitór leírása.

A *vitór* főrészei: a *penge* és a *markolat*.

A négyzetes aczél penge áll: 1. A *hegy*, vagy más-kép nevezve *gyengéjéből*, (francz. la pointe) mely vége felé folyton keskenyedve a gombban végződik, mely utóbbi a találásra szolgál; 2. a *derékből*, (le milieu) mely a pengének középső részét alkotja, s melyel az ellentél fegyverével érintkezünk (engagement); 3. a *törzsből* (le talon), ez a leg-erősebb hátsó rész, melylyel a háritás, — a védelem történik.

A *pengének* a markolatba nyuló vége nyélnek, vagy horognak neveztetik; erre erősítettik a markolat fej, mely a pengét ellensulyozza.

A *markolat* részei: a *fogantyú* és a *kosár*.

A fogantyú áll a markolatfából, (kőris vagy bükkfából) mely fonalakkal van körültekerve vagy pedig vékony drótluzal által átfont bőrrel van bevonva.

A *kosár* szemüvegszerű domboru alaku vaslemez, némely vitórnél pedig egyszerű vaslap, melynek kerülete sokkal csekélyebb, mint a párbajvitóré.

A párbajvitór (épée de combat) és vitór (fleuret) abban különböznek, hogy a párbajvitór pengéje háromszegletes, melynek élei jobban kiállnak, a vaskosár kagylóhéjszerű, s míg ennél homoru, a vitórnél pápaszemalaku külső felületű, továbbá a párbajvitór sulya tetemesebb, mint a vitóré.

A vitór átlagos sulya 350 gramm, míg ezzel szemben a párbajvitóré 500 gramm.

Vitór a helyes kéztartásban.

A vitór fogantyuját úgy kell a jobb kézben tartani, hogy a hüvelykujj a *convex* részre felfektetve a *kosarat* érintse; a többi négy ujj fesztelenül egymás mellé zárkozik.

A mutató ujj második ízének a fogantyú alatt kell feküdni, mert kizárólag a hüvelyk és mutatóujj azok, melyek a fogantyút tartják. A másik három ujj szintén a fogantyú alá

jön, de azok csak könnyedén fogják át, s arra szolgálnak, hogy a hüvelyk és mutató ujjakat a támadás, védháritás és visszaszurásoknál támogassák.

Az olyan forma tartása ¹ a vitórnek, melyben a mutatóujj bizonyos távolságra esik a középujttól — helytelen, mert általa megnehezítettetik a könnyedsége, élénksége a mozdulatoknak, s kényszeríti a vivót, hogy a többi ujj erős meghuzása által a csuklóját is felhasználja.

A vitór helyes kézbentartása (francz. *doigté*) megköveteli, hogy a vivó a penge hegyét az ujjak tevékenysége által a csukló igénybevétele nélkül vezesse. Vannak ugyan esetek, mikor a csuklóval is dolgozni kell (p. o. a csukló egy fordulattal előtolása, mikor első (prime) vagy heted (septime) védháritást akarunk tenni, stb.) Igen fontos megjegyezni és szemelött tartani azt a különbséget, mely a kard és vitór kézbentartása között van.

A vitórnél a mozdulatokat az ujjak kezdik s ugy adják át a csuklónak, míg a kardnál a legcsekélyebb mozdulat is a csuklóból indul.

A míg a kardérintkezés (Engagement), a kardérintkezés-változtatása, s a cseleknél (Feinte) a kezét könnyedén (nem *lúggyan*) kell kormányozni, hogy az elfáradást kikerüljük, s az ellenfél pengéjét folyton érezzük, addig a támadás, védháritás és visszaszurásoknál a vitórt feszesen (nem keményen) kell tartani.

A vitór helyes kézbentartása nem minden vivó tulajdona, — de épen nem lehetetlen sok gyakorlat által elsajátítani; különben, hogy valaki jó vivó lehessen, ahhoz ez absolute nélkülözhetlen.

Kézállások.

Négyféle kézállást különböztetünk meg.

1. **Első kézállás** (Supination) ² (7, 11, 13, 14, 15. ábra) mikor az ujjak hegye a körömmel felül van.

2. **Második kézállás** (Pronation). (8, 9, 10, 12. ábra), mikor az ujjak, körmök alul állanak.

3. **Középső kézállás**, mikor a körmök balra vannak irányozva.

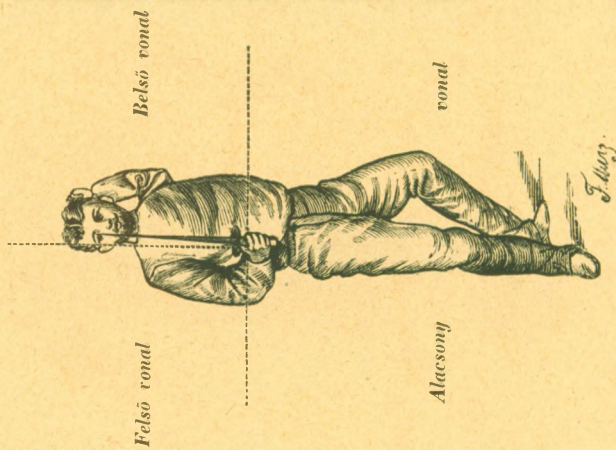
4. **A kéz a kiállásban** (Garde), hol a körmök háromnegyedrésnyi magasba vannak irányítva. Ez állást nevezhetnénk háromnegyed supination-nak is. (7. ábra.)

¹ Az e formán tartása a vitórnek a legtöbb és leghiresebb francia vivótanároktól is hasonlókép elvettetett.

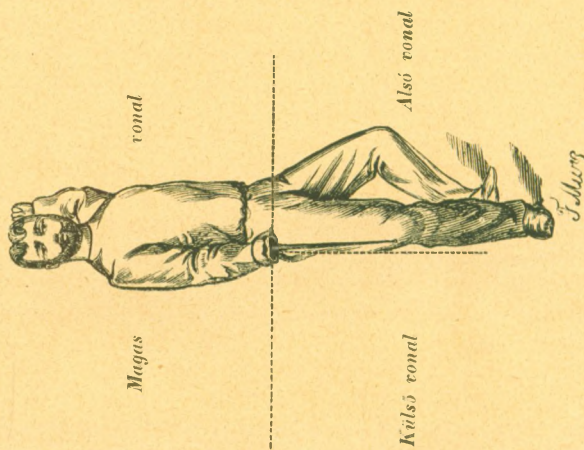
² E két francia kifejezést későbbben is mint *suppinatio* és *pronatio* fogjuk használni, hogy ez által a különböző kéz- és testállások összezavarását elkerüljük.

1. ábra.

2. ábra. Felső érintkezés.

3. ábra. Alsó érintkezés.

Testállások.

1. *Egyenes állás* (a kiállás előtt).
2. *A kiállás* (vivóállás, garde).
3. *Kitörés*.
4. *Visszaemelkedés*.
5. *Kügazodás*.

Első állás. (4. ábra).

Ha az ellenféllel szemben állunk, a testtel *fél-bal* fordulatot teszünk; a tekintet az ellenfélre van irányozva, s a sarkakkal zárkozott lábak egymással épszőget képeznek; a jobb láb hegye az ellenféllel egy vonalban, a jobb kéz pedig kinyújtva első kézállásban a fejjel egy magasságban tartja a vitört, míg a bal kar nyitott ujjakkal természetesen alácsüng.

Második állás. (Vivóállás, garde. 6. ábra).

A jobb kéz második kézállásba fordul, s a vitört a test mellé vízszintes állásba a balkézbe vezeti; a balkéz könnyedén a kosár alatt átfogja, s úgy tartja, mintha a tokban lenne.

Ezután a karokat behajlítva a vitört (5. ábra) a fej fölé kell emelni, (kipontozott része az 5. ábrának) a balkéz elereszti a fegyvert, s a kar és kéz behajlítása által, a fej felső részével egy magasságba hátrafelé emelkedik, míg a jobb kéz szabadon és könnyedén előre, s valami kevéssel a jobb mellkas alá nyomul; a könyököt be kell huzni, úgy hogy körülbelül 15 cmnyire álljon a test előtt; a penge pedig úgy áll hegyével felfelé, hogy az ellentél szemei közé irányul, s azokkal egy magasságban áll.

A lábak szinte behajlanak s míg a térdek egymástól szétválnak, a test maga a csipőn egyensúlyban marad; a jobb láb kétláb hosszúságban úgy lép előre, hogy a balsarokkal épen egy irányban lesz.

A fej legyen az ellenfélre irányozva; mozdulatai szabadok és egyenesek; a szemnek pedig annyira nyitva kell lenni, hogy egy pillantással lássa az ellenfél pillantását, mozdulatait és fegyverét.

A test sulyának egyformán elosztva kell a két talpon nyugodni; a jobb térd annyira előnyomul, hogy a jobb láb közepére körülbelül merőlegesen áll.

A baltérd balra előre és a ballábhegy kissé befelé irányul.

Elkerülendő a test *effacirozása*. Ez akkor történik, ha az ellenfélnek keskeny profilt mutatunk azáltal, hogy balvállunkat annyira visszahuzzuk, hogy az a jobb váll és jobb lábhegygyel egy függőleges síkban esik. A test háromnegyed részével az *ellennel*

szembefordulni a legjobb állás, míg ha a testet effacirozzuk könnyen elveszthetjük az egyensúlyt, s a kitörés is veszít élénkségéből. ¹

Harmadik állás. (A kitörés, la fente, 7. ábra.)

A vivó élénken, de anélkül, hogy karját visszarántaná kinyújtja a kart, míg a felsőtest teljesen mozdulatlan marad, a kezét pedig egyidejűleg teljes első kézállásba (supinatioba) fordítja; a kézcukló könnyedén az ellenfél vitőrének oldala felé fordul, hogy ez által előző (tempo) szurásoktól biztosítást nyújtson; a balláb élénken megfeszített idegekkel rugó gyorsasággal kifeszül, s a jobb láb két láb hosszúságban előre lép; e lépésnél a láb nem igen emelkedik fel, hanem a talajhoz mindég közel marad, s egész talppal tétetik le, — azonban a saroknak észrevétlenül kissé előbb kell talajt érni, mint a lábujjaknak, mert ezáltal a testnek nagyobb biztonság kölcsönöztetik. ²

A kilépés után a térd függőlegesen a jobb láb közepe fölött nyugszik; a balláb *egész talppal* a talajon áll, — a felsőtest pedig függőlegesen emelkedik ki a csipőkből. — A kilépés pillanatában a bal kar hátratelé annyira leeresztetik, hogy körülbelül 5–10 cm. távolságra áll el a felső czombtól; a kar kifeszül, a nyitott kéz kifelé fordul, s a fő az ellenre irányítva egyenesen, szabadon a vitőr hegyére néz.

Negyedik állás. ³

Ha a kitörésből visszaakarunk emelkedni a második állásba, akkor (6. ábra) a vivó élénken behajlítja a ballábat, s egyidejűleg a jobb lábhegygyel egy tasztítást ad a testnek; a jobb lábat visszateszi kétlábnyi távolságra a balsarokhoz s ezzel egyidejűleg felemeli a fej fölé a bal kart; a jobb kar visszahúzódik az előbbi állásba, a csukló könnyedén az ellenfél pengéje felé fordul.

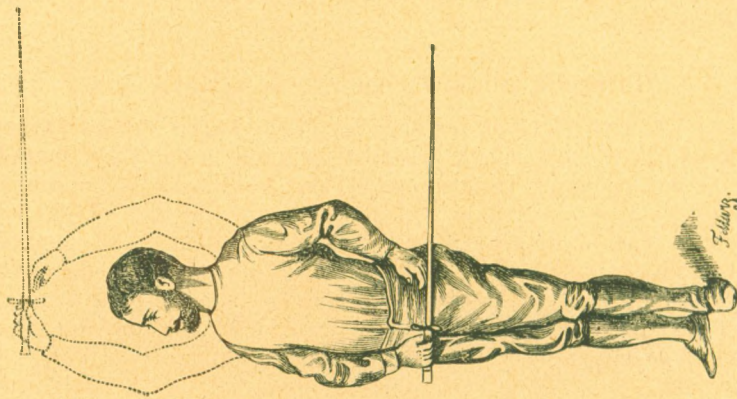
¹ Az ellenfélnek keskeny profilt mutatni, mint ahogy ez a régi mód-szerek szerint tanítottott a leghíresebb modern vivómesterek által mint helytelen elvetetett.

² *Összeütkezésnél* (Assaut) mely teremben, vagy sik talajon történik, jól veszi ki magát és czélszerű is a jobb láb előtételénél a sarkot a talajon csusztatni, mert ez által a láb rövidebb utat tesz, s a kitörés élénkebbé válik, de párbajnál vagy összeütkezésnél göröngyös, egyenetlen talajon ellenkezőleg áll a dolog, mert okvetlen szükséges, hogy az előrelépésnél a jobb lábat jól felemeljük s magának a testnek erőteljes dobbantással (appell) nagyobb biztonságot kölcsönözzünk.

³ A negyedik állás végeredményében az, a mi a második, az ötödik pedig, a mi az első, én azonban ez állásokat azért vettem külön fel, mert elérésök más módon történik, mint amazoknak.

4. ábra. Első testállás.

5. ábra. Átmenet az 1-ből a 2-ik testállásba.

6. ábra Második testállás.

7. ábra. Harmadik testállás.

Hogy ha a kitörésből előre akarunk visszaemelkedni ¹ a ballábat körülbelül két lábhosznyi távolságra előre vesszük a jobb sarokhoz s egyidejűleg felemeljük a balkézt, a jobb kart pedig hátrafelé behajlítjuk, — szóval: visszamegyünk a második állásba.

Ötödik állás.

Hogy a kiállásból előre vagy hátra kiigazodjunk ² azaz az első állást újra felvegyük, a (^{jobb}_{bal}) lábat a (^{bal}_{jobb}) sarokhoz vesszük, egyidejűleg kifeszítjük a térdeket, a jobb kar felemelkedik, s a balt leeresztjük, amint az első állásban volt.

Testmozgások.

Ha a kiállásból (garde) *előhaladni* (marcher) akarunk, a jobb lábat a felső test elmozdítása nélkül körülbelül egy *láb hosszúságban* előre tesszük, s e lépésnek megfelelő hosszúságban a balt utána huzzuk.

A *hátrálás* (rompre) ugy történik, hogy a ballábal *egy lépést* visszalépünk, s ép ily hosszúságban hozzuk utána a jobbat. (A felső testnek e mozdulatnál is hasonlólag mozdulatlan kell maradni, azaz nem szabad a függőleges állásból semerre sem elhajlítani.)

Az előhaladást, melylyel közeledni akarunk, óvatosságból mindég kis lépésekkel kell tenni. Azonban a hátrálást jobb nagy lépésekkel csinálni, mert ezáltal gyorsabban távolodik a vivő ellenfelétől.

Ha a vivő kitörésben áll s magát ellenfele által veszélyeztetve érzi, sokkal jobb, ha a helyett, hogy előbb a második állásba megy, s aztán hátrál, egyszerűen hátrálásszerű mozdulattal a jobb lábat közvetlen a balhoz veszi, s a ballal két láb hosszúságban visszalép.

Hogy az ellenfélt zavarba hozzuk, tehetjük azt is, hogy a ballábat a jobbhoz zárkoztatjuk, (serrer) azaz: a balt előre hozzuk a jobbhoz, s e mozdulat bevégeztével új kitörést teszünk.

Távolság (Distanz).

A távolság biztos ismerete igen sokat határoz.

Rendes távolságban van a vivő ellenfelétől, ha oly közel van hozzá, hogy a kitörés által eléri. A pengék középső része kell, hogy keresztezze egymást; ez az *alaptávolság*.

¹ E munkában visszaemelkedés alatt egyszer s mindenkorra a visszamenést a harmadik állásból a másodikba, s a kiigazodás alatt az átmenetet a másodikból az *elsőbe fogjuk érteni*.

² Franciaúl: se rassembler, szóról szóra lefordítva: gyülekezni, összecsendülni, vagy egy előbbi állást felvenni; én a fentebbi szavakkal hittem e kifejezést érthetővé tenni.

Egész távolság az, midőn csupán a pengék hegyei, — *zárt távolság*, midőn a pengék erős részeikkel érintkeznek.

Mindig arra kell törekedni, hogy az ember a rendes távolságban maradjon ellenétől s lehetőleg elkerülendő a zárt távolság; azonban néha előnyös a védhárításoknál (Parade) rövid visszalépés által magunkat az ellenféltől egész távolságban tartani.

Párbaj előtt szükséges az ellenfeleket még „*egész távolságon kívül*” is, vagy legalább oly távolságban felállítani, hogy csak is a pengék hegyei érintkezzenek, mert ezáltal legalább elkerülhető az első roham hirteleni meglepetése.

A távolságot aztán az által lehet elérni, hogy kis lépésekkel előre haladunk.

Dobbantás. (Appell)

Ma napság a dobbantás csak a nagy tisztelgésnél (Mur), mint kettős dobbantás, vagy egyenetlen talajon folyó párbajnál alkalmaztatik. (Lásd a párbajvivásról szóló részt.) A dobbantás következőleg történik: a vívó a jobb lábbal egyszer (egyszerű), vagy kétszer (kettős) élénken és hallhatólag a talajra dobbant; azonban a testnek rendes állásából ezalatt sem szabad kimozdulni.

Vonalak.

Vonal alatt értjük azon testrészt, mely a csukló, penge és a test külső részei által határoltatik meg.

Ha a vonalakat megakarjuk állapítani, előbb azon kérdést kell feltennünk, hogy a penge hegye *magasabb* vagy *mélyebben* van-e tartva a csuklónál. Tehát vegyük először:

Vonalak az első esetben. (2 ábra.)

A pengehegy magasabban van, mint a csukló a *negyed* (Quarte) és *hatod* (Sixte) vitőrérintkezéseknél (harmad, tierce.)¹

E vitőrérintkezésekben három vonalat különböztetünk meg:

1. *Felső vonal* (la ligne du dessus) a saját pengénktől *jobbra* a csukló felett;
2. *Belső vonal* (la ligne du dedans) a saját pengénktől *balra* a csukló felett;
3. *Alacsony vonal* (la ligne basse) a csukló alatt.

¹ Lásd: Vitőrérintkezés: negyed, hatod, harmad védhárítások.

8. ábra. Első védbarítás. (Franz. Prime).

Vonalak a második esetben. (3. ábra.)

A pengehegye alacsonyabban van mint a csukló a *másod* (seconde) és *heted* (septime) vitőr érintkezéseknél.¹

Ez érintkezésekben hasonlókép három vonalat különböztetünk meg :

1. *Külső vonal* (la ligne du dehors) jobbra a saját pengénktől a csukló alatt.
2. *Alsó vonal* (la ligne du dessous) balra a saját pengénktől a csukló felett.
3. *Magas vonal* (la ligne haute) a csukló felett.

Érintkezés. (Engagement.)

Az érintkezés az, midőn saját pengénk az ellenfél pengéjét érinti (contact).

Érintkezést, mely a hasonló (analog) védhárítások neveit felveszi, minden vonalban lehet venni.

Négyféle érintkezés különböztethető meg :

1. *Érintkezés a negyedben*, mint a negyed védhárítás kevésbé kifejezve és a pengehegy valamivel jobbra irányitva ; az ellen penge baloldalán érinti saját pengénket.

2. *Érintkezés a hatodban*, mikor az ellenfél pengéje jobb oldalát érinti a sajátunknak.

Az érintkezés a hatodban azért előnyösebb a harmadnál, mert ebből minden mozdulat könnyebben keresztülvihető, s az ujak nyílása felülre esik.

3. *Érintkezés a másodban*, mint a másod védhárításnál ugy érintik egymást a pengék.

4. *Érintkezés a hetedben*, hol mint a heted védhárításnál az ellenpenge a sajátunkat balról érinti.

A francia iskola szerint majdnem kizárólag negyed és hatodban (néha harmadban is) történik az érintkezés, de az olasz módszerben előszeretettel használt érintkezéseket a másod és hetedben szinte nem hanyagolják el.²

Érintkezés változtatás és kettős érintkezés.

(Changement d'engagement és double engagement.)

Az *érintkezés változtatása* ugy történik, hogy az ujjak tevékenysége által a penge hegye a legrövidebb uton az ellen-

¹ Lásd vitőrérintkezés : másod és heted védhárítások.

² Mindezekből kiindulva a *hatod*, *negyed* és *harmadban* való érintkezéseket *felső*, a *heted* és *másod* érintkezéseket *alsó* érintkezéseknek fogjuk nevezni.

fél pengéje alatt az ellenkező *vonalba* vezettetik s ott igen könnyed opositióval újra érzésben tartatik.

Kettős érintkezés az, mikor a vivó előbb egy könnyü érintkezést változtat s rögtön rá egy jobban kifejezett változtatást visz keresztül, mely által oda jut, ahonnan kiindult.

Védhárítás. (Parade.)

Védhárítás alatt értjük azt, midőn saját pengénk törzsét az ellen pengéje ellen tartjuk, hogy azt abban a pillanatban, — melyben ránk szurást irányzott, magunktól elhárítsuk.

Hiba a védhárításokat csupán mint kész állásokat (positiot) tanítani és szükséges, hogy azon utat is megmutassuk, ismertessük, melyet a csukló és pengehegyének meg kell tenni, hogy a menet végéhez, azaz a védállásba jusson.

Mivel a vitőr szurások iránya ellentétben a kardvágásokkal egy olyan függőleges síkba esik, mely a két ellenfél közt kiterjedve, ezeknek jobb csukló, jobb láb és bal sarkai által van határolva, nagyon egyre megy, hogy egy szurást akár jobbra, vagy akár balra való fordítással hárítunk-é el. E szerint negyed vagy hatod érintkezésben az alsó vonalba csuklónk alá irányzott szurást másod vagy heted védhárítással egyaránt sikeresen elháríthatunk, valamint a másod érintkezésnél egyre megy, ha a magas vonalban, azaz a csukló felett irányzott szurást akár harmad vagy akár negyed védhárítással fogunk fel. (Lásd e védhárításokat.)

Különböen főszabály az: hárítani, hogy visszalehessen szurni. (Lásd visszaszurásokat.) *Nagy hiba védhárítás után nem szurni vissza (riposte).*

Van *egyszerü* (parades simples), *összetett* (parades composées) és *kör alakú* (parades circulaires) védhárítás. Ez utóbbiak egyszerűen *ellennek* azaz: *ellen védhárításoknak* is nevezetnek.

Egyszerü védhárítások. (Francz: Parades simples.)

Nyolcz egyszerü védhárítást különböztetünk meg:

Első (prime), *másod* (seconde), *harmad* (tierce), *negyed* (quarte), *ötöd* (quinte), *hatod* (sixte), *heted* (septime) és *nyolczad* (octave) védhárítást.

Egy és ugyanazon hárítás a különböző érintkezésekből nem egy módon tétetik meg, azaz, hogy az ut, melyet a pengének meg kell tenni, hogy a fináléjához jusson a hárításnak, az érintkezések szerint váltakozik.

9. ábra. Másod védhárítás. (Francz. Seconde.)

A nyolcz egyszerű védhárítást keresztül lehet vinni vagy mint ellenálló (oppositio), vagy mint száraz hárítást.

Ellenálló (oppositio) védhárítás az, midőn pengénket egyszerűen csak a szurás elé tartjuk, míg a *száraz* védhárítás az, mely keresztül vitetik az által, hogy könnyedén az ellenpengére ütünk. Azonban ez esetben sem szabad a pengével az ellenfélét követni, nehogy ez által rést kapjon az ellenfél.

Az első. (Prime.)

Az első védhárítás (8. ábra) a testet azon szurások ellen biztosítja, melyek a magas és az alacsony vonalba vannak irányozva.

Az *első állás* következő :

A kéz második kézállásban (pronatióban) egy magasságban áll a balszemmel (esetleg magasabban, vagy mélyebben is, de mindég a szurás iránya szerint), a könyök kissé balra behajlítva, az előkar rézsutosan balfelfelé, a vitőrhégye balra és mélyen s az ellenfél alacsony vonalát fenyegeti ; az ellenfél vitőre a védőtől balra háríttatik el.

A *negyed és hatod érintkezésből* első azzal háríttatik el, hogy saját vitőrhégyünkkel jobbról balra lefelé egy félkört teszünk, — egyidejűleg a csukló felemelkedik, s a kéz másodállásba (pronatióba) fordul, mely által az első állásba (francz. Position de Prime) jutunk.

A *másod érintkezésből* első hárítást úgy csinálunk, hogy a kezet egyszerűen a balszemmel egy magasságba emeljük, a mi által az első állást veszszük fel.

A *heted érintkezésből* az elsőt nem kell hárítani, mert a heted védhárítás a testet épen abban a vonalában fedezi, mint az első.

A másod. (Seconde).

A *másod védhárítás* (9. ábra) a testet a külső és alsó vonalba irányzott szurások ellen biztosítja.

A *másodállás* (francz. Position de Seconde) következő :

A kéz a második állásban (pronatióban) a jobb csipővel egy magasságban van, a kar mérsékelten kinyújtatik, s a vitőrhégye kissé lejjebb esik mint a jobb kéz, s valamicskével jobbra, s ugyanannyival a vonalon kívül áll, hogy ezáltal az ellenfél pengéjét jobbra hárítsa el. ¹

¹ Nehány vivóteremben másodot behuzott karral, s többé-kevésbé vízszintesen tartott vitőrhégygyel hárítanak, azonban az e könyvben fentebb leírt másod védhárítás a legtöbb, s legnevesebb francia mesterek által is a *legjobbnak tartatik*.

Hogy másodot *negyed* és *hatodérintkezésből* háritsunk, a vitőr hegyével balról jobblefelé félkört irunk le.

Másodoknál heted érintkezésből a kéz pronatioba fordul és jobbra a csipő elé hozatik.

A harmad. (Tierce).

A harmad védhárítás (10. ábra) biztosítja a testet azon szurások ellen, melyek a felső és magas vonalba vezetnek.

A harmad állás (Position de Tierce) következő :

A kéz pronatióban és a vitőrhegy jobbra egymagasságban a saját jobb szemmel,¹ s egy kevéssel a vonalon kívül áll. Az ellen pengeje a védőtől jobbra hárittatik el.

Harmad háritása *hatod* és *negyedérintkezésből* : a vivó jobb kezét, — a nélkül, hogy a kart eltaszítná, pronatioba veszi, s a csukló jobbra fordítása által jobbról áll ellent az ellenpengének.

Harmad hárittatik *másod* és *heted érintkezésnél* a vitőrhegy felemelésével ; a hegygyel balról jobbfelélé félkört irunk, hogy a harmad állásba érjünk.

A negyed. (Quarte.)

A negyed védhárítás (11. ábra) szolgál a belső és magas vonalba a testre intézett szurások felvételére.

A negyed állás (francz. Position de Quarte). következő :

A kéz kissé balra, könnyű supinatióban,² a vitőr hegye szintén balra a saját balszemmel egymagasságban, (vagy még egy kissé feljebb) s a vonalon kívül.

Hogy negyedet *hatod* (*harmad*) *érintkezésben* háritsunk a csukló egy fordításával, de a kar eltolása nélkül, balra opponálunk. Az ellenpenge a védőtől balra hárittatik el.

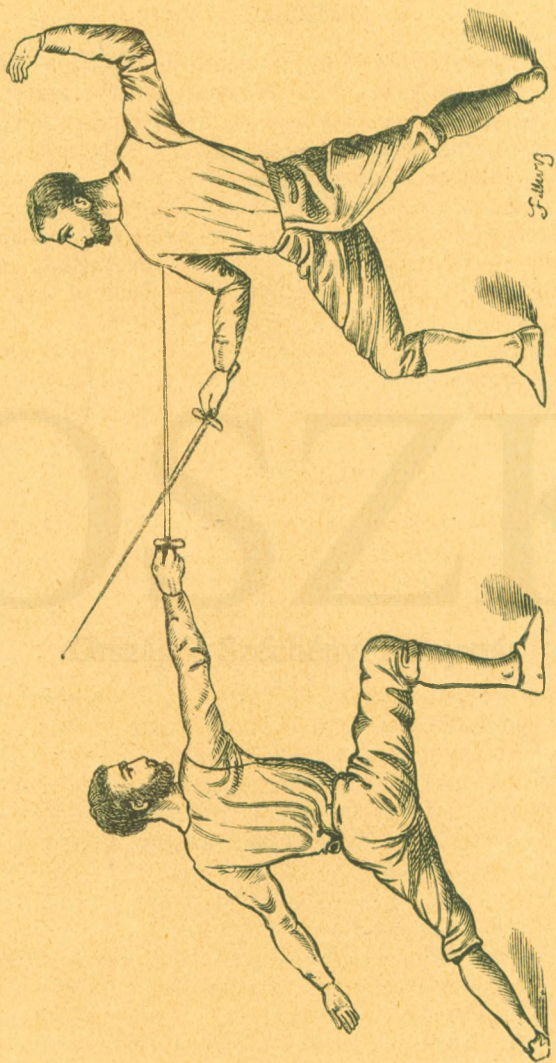
Másod és *heted érintkezésnél* a *negyeddal* háritunk a vitőr hegyének felemelésével, mely jobbról balfelélé egy félkört ir le, s ugy jön a negyed állásba.

Az ötöd. (Quinte.)

Az ötöd védhárítás (12. ábra) *különösen* a testet az alsó vonalak ellen irányzott szurások ellen biztosítja. Mivel pedig a felső vonalat fedezetlen hagyja s a pengehegyét a vonalakon jóval tulviszi, kizárólag azon különös és szabálytalan szurások

¹ Ha az ellenfél által erősen szorítottunk, lehet a vitőr hegyét valamivel feljebb is tartani, mert ezáltal a védhárítás erőteljesebbé válik.

² E kézállást háromnegyed supinationnak lehetne nevezni ; a kéz ugyanis ugy áll, mint a negyed kézállásban, azonban a hüvelyk ujj valamivel jobbra néz.

10. ábra. Harmad véthárítás. (Francez. Tierce).

ellen alkalmazandó, melyek az alsó vonalba vannak irányozva ; de ekkor is csak abban az esetben veendő, ha nincs már elég idő jobb védháritást alkalmazni.

Az ötöd állás (francz. Position de Quinte) következő :

A kéz balra pronatióban¹ ; a csukló mélyen ; a vitör-hegy balra az ellenpengét ballefelé fordítja.

Ötödöt *negyed és hatod érintkezésből* háritunk, ha a kar eltolása nélkül a vitörhegyet lesülyesztve, jobbról balra lefelé negyed kört irunk, hogy az ötöd állásba érzünk.

Másod és heted érintkezésben ötöddel szükségtelen háritni, mert a heted érintkezés már ezen vonalon különben is biztosítja a másod érintkezésből hamarabb lehet heted, mint ötöd állást venni.

A hatod (Sixte.)

A hatod védháritás (13. ábra) ugyanazon vonalakban biztosítja a testet mint a harmad.

A hatod állás (francz. Position de Sixte) ugyanolyan, mint a harmad, különbség az, hogy itt a kéz első állásába (supinatioba) fordul.

Hatoddal a különféle érintkezésekben úgy védháritunk, mint harmaddal, különbség a kéznek supinatioba fordulása.

A hatodvédháritásnak kevesebb a hatálya, mint a harmadnak, de mivel nem követeli meg, hogy a kéz pronatioba forduljon, mint szükségháritás alkalmaztatik néha.

A heted. (Septime).²

Mint az első védháritás hasonlóképp biztosítja a *heted-rédháritás* (14. ábra) a testet a magas, de különösen az alacsony vonalakba irányzott szurások ellen.

A heted állás (francz. Position de Septime) következő :

A könyök könnyedén behajlitva és behuzva, a kéz supinatioba a jobb vállal szemben ; a penge hegye a csuklónál lejjebb, kissé balra fordulva a vonalon kívül, az ellenpengét a háritótól elfordítva, ellenfelének alacsony vonalát fenyegeti.

Nem mindég szükséges a penge hegyét mélyen lesülyeszteni ; lehajlása mindég az ellenpengének magasságától függ ; a körülmények szerint a heteddal majdnem vízszintesen is lehet háritani.

Hetedet háritunk *hatod és negyed érintkezésből*, ha a kezét a jobb vállal szembe emeljük, s a penge hegygyel jobbról balra lefelé félkört irunk, hogy a heted állásba jussunk.

¹ Lehetne supinatiót is venni, de a pronatio jobb, mert nagyobb hatálya van.

² Franciaül demi-cercle-nek is neveztetik.

A nyolczad. (Octave).

A *nyolczad védhárítás* (15. ábra) ép úgy történik, mint a másod, csakhogy a kéz itt supinatióban van.

Az itt felsorolt nyolcz védhárításból rendszerint csak négyet alkalmazunk: *másod, harmad, negyed, heted*, mert e négy védhárításnak nagyobb hatálya van s könnyebben kivihető, mint a többiek.

Ellen-védhárítások. (Contres.)¹

Ezek körhárítások, melyeknek az a célja, hogy az ellenfél pengéjét az ellenkező *vonalba vezessék* s a testtől elhárítsák.

Hogy a negyed és hatod érintkezésből átmenetet, vagy lökszurást ellenvédhárítsunk, a kar eltolása nélkül azon pillanatban, midőn az ellenfél pengéje megszűnt velünk érintkezni, saját pengénket az ujjak ruganyos mozdulatával lesülyesztjük, s a penge hegyével felfelé kis kört írunk le,² miáltal a vitőr az ellenkező magas vonalba vezettedik, s a mint az ellenfél pengéje hatalmunkban van, visszavezetjük a kiindulási ponthoz, hogy a test irányáról elhárítsuk.

A mint előbb meg lett jegyezve, ezen mozdulatot az ujjak tevékenysége által kell megkezdeni, s abban a pillanatban, melyben az ellenfél pengéje a testről elhárul, az ujjakat össze kell szorítani, s a csuklót ellenfeszíteni. Lehet az egyenes szurást is oly ellenvédhárítással felfogni, mely a szurással ellenkező vonalban végződik.

A *negyed érintkezésből felső átmenetet* vagy felső lökszurást *negyed ellenvédhárítás* úgy véd, hogy egy jobbról balfelé írt kör által visszavezeti az ellenfél pengéjét a belső vonalba, hol a pengénk törzsét tartjuk ellene, mint a negyed védhárításnál.

Negyed érintkezésből háritunk egyenes szurást hatod ellenvédhárítással, ha a penge hegygyel balról jobbfelé kis kört csinálva az ellenfél pengéjét, mint a hatod védhárításnál jobbra háritjuk el.

Hatod ellen-védhárítással hatod érintkezésben belső *átmenetet* vagy *belső lökszurást* védünk azáltal, hogy balról jobbfelé

¹ Lásd: *egyenes szurások*, átmenetek (dégagés), lökszurásokat (coupés).

² E körök nagysága az ellenfél pengéjének mozdulatától függ, s természetesen azon mértékben kell nagyobb vagy kisebbnek lenni, a mint az nagyobb vagy kisebb.

Tehát ha „*kis kört*” mondunk, ezalatt azt fogjuk érteni, a mely viszonylagosan csekélylyel nagyobb mint az, melyet az ellenfél pengéje leír.

11. ábra. Negyed háritás. (Franz. Quarte).

irt kis körrel követjük az ellenfél pengéjét, visszavezetjük a felső vonalba s mint a hatod védhárításnál a penge törzsét tartjuk ellene.

Hatod érintkezésből egyenes szurást negyed ellen védhárítunk, ha egy kissé lesülyesztve a penge hegyét jobbról balra felfelé kis kört írva, az ellenfél pengéjét, mint negyed védhárításnál hárítjuk el.

Az alsó érintkezésekben (vagy heted és másodban) az *ellen védhárítások* kivitele hasonló a felső érintkezés ellenvédhárításai-
val, csak hogy a helyett, hogy a pengét sülyeszténék, a kar eltolása nélkül az ujjak ruganyos mozdulatával a penge hegyét felemeljük, hogy az ellenkező alsó érintkezésbe vezessük.

Másod érintkezésből alsó átmenetet ellenvédhárítással felfogunk, ha felemeljük a penge hegyét, s balról jobb lefelé irt kis körrel követjük az ellenfelét, s a külső vonalba vissza-
vezetve, mint másod védhárításnál a törzsöt tartjuk ellene.

Heted ellenvédhárítás másod érintkezésből egyenes szurást felfog, ha a penge hegye felemelve jobbról ballefelé irt kis kört, a kéz supinatioba fordul, s mint a heted védhárításnál balra fordítja el az ellenfél pengéjét.

Heted érintkezésből külső átmenetet heted ellenvédhárítással védünk, ha a penge hegyét felemelve követjük az ellenfél pengéjét jobbról ballefelé irt kis körrel, s visszavezetve az alsó vonalba, mint a heted védhárításnál a törzsöt tartjuk ellene.

Másod ellenvédhárítással egyenes szurást a *heted érintkezésben* az által védünk, hogy a penge hegyét felemelve balról jobblefelé kis kört csinálunk, a kezét pronatioba fordítjuk, s az ellenfél pengéjét, mint másod védhárításnál jobbra hárítjuk el.

Az első ellenvédhárítás a heted ellenvédhárítás, a *harmad ellenvédhárítás* a hatod ellenvédhárítás, a *nyolczad ellenvédhárítás* a másod ellenvédhárítással hasonlóan történik.

Nagyon czélszerűtlen lenne ötöd ellenvédhárítást alkalmazni, mert ez a gyakorlatban nem is fordul soha sem elő.

Nyomás. (Pression.)

A nyomás az ellenfél vitőre ellen intézett támadás.

Czélja az ellenfél pengéjét tartásában kipróbálni, támadásra csábítani, s pengéjét elfordítani, hogy a szurás ezáltal könnyebben kivihető legyen, vagy védhárításra felhívni, s védhárítását megszalni.

A nyomás úgy történik, hogy a kar eltolása nélkül, a

saját pengénk hegyével az ellenfélét ellenkező oldalra igyekszünk nyomni.

A nyomás az ellenkező magas vagy alacsony vonalba irányzott átmenet által derobiroztatik. ¹

Vascsapások. (Battement.)

A vascsapás az ellenfél pengéje ellen tett támadás, mely azáltal történik, hogy a kar eltolása nélkül a pengénk dereka vagy hegyével az ellenfelére könnyű ütést mérünk, hogy a vonalból kinyomjuk.

Czéljük az ellenfélét kipróbálni, megrendíteni, fedezetlen szurásra alkalmas rést nyerni, az ellenfélét védhárításra kényszeríteni, s azt megcsalni, vagy támadásra ösztönözni.

A vascsapásokat el kell kerülni oly nagy mozdulatokkal csinálni, melyeket az ellenfél derobirozhat.

A *kettős vascsapás* (Double Battement) két vascsapásból van összetéve, mely közül az első kevésbé kifejezett mint a második.

A vascsapás derobiroztatik az ellenkező alacsony vagy magas vonalba átmenet által.

Surlás. (Froissé.) ²

A surlás *támadás a vitőrrre*, mely különösen akkor csinálható, mikor az ellenfél karját kitesztve vitőrének hegyét mélyen tartja. Sikerral következőleg vihető keresztül:

Az ujjakat összeszorítva a penge törzsét az ellenfél pengéjének gyengéje felett siklatjuk — és saját pengénket anélkül, hogy az ellenfélét követnénk, annak kosaráig eresztjük. Az *ellenpenge* ezen mozdulat által vonalából kimozdítatik, fedetlenül hágy egy utat, melyen át a szurás könnyen kivihető. Különösen a harmadban alkalmazható, mikor is következménye gyakran az ellenfél letegyverezése. (Désarmement.)

A surlást különösen a felső érintkezésekben lehet sikeresen keresztülvinni.

A surlás derobiroztatik az ellenkező magas vonalban irányzott átmenet által.

Csavarítás. (Croisé.) ³

A *csavarítás* oly *támadás a vitőrrre*, mely abban az esetben vihető keresztül, ha az ellenfél vitőrét mélyen tartja.

¹ *Dérober*, szóról-szóra fordítva *elvonni*, vivónyelven értelme: az ellenfél vitőrrre támadását (nyomás, vascsapás, surlást és csavarítást) felhasználni, hogy saját pengénket az ellenfélre elöl elvonjuk, s az ellenkező vonalba szurást tegyünk.

² Froissé szóról-szóra fordítva: *surlódás*, siklás.

³ Szóról-szóra fordítva: keresztvezés.

12. ábra. Ötöd védhárítás. (Franez. Quinte.)

13. ábra. Hatod védhárítás. (Francz Sixte.)

Hogy negyed érintkezésből a csavarítást csinálhassuk, a kézcuklót élénken balra fordítva pronatioba hozzuk és saját penge törzsünkkel hatalmunkba kerítjük az ellen pengéjének gyengéjét; ez indulatos mozdulat által az ellen pengéje az alacsony vonalba vezetetik.

A *hatod érintkezésből* a vivó az ellenpenge gyengéjét hatalmába keríti s ezzel egyidejüleg a csuklót jobbra lefelé fordítva az ellenfél pengéjét az alacsony vonalba vezeti. E mozdulat után ugy keresztezi egymást a két penge, mint a heted védháritásnál.

Csavarítást a másod érintkezésből következőleg vihetünk ki. A penge törzsével az ellen penge gyengéjét hatalmunkba kerítve, élénken jobbról balra a magas vonalba vezetjük, úgy hogy a pengék mint a negyed védháritásnál keresztezzék egymást.

Csavarítás a heted érintkezésben: A penge törzse hatalmába keríti az ellenpenge gyengéjét s félkörben balról jobbfel felé a magas vonalba vezeti, miután a pengék, mint a hatod (harmad) védháritásnál keresztezik egymást.

A csavarítás célja az ellenfélt megrendíteni és magunknak utat nyitni, melyen át szurást könnyen alkalmazhatunk. E támadás által az ellenfél néha lefegyvereztetik.

A csavarításnak akkor van legnagyobb hatása, ha hatod (harmad) és negyed érintkezésből indul ki.

A negyedből másodba és a harmadból a hetedbe csinált csavarítások derobiroztatnak átmenet által a felső vonalba.

A csavarítást nem szabad összetévesztenünk a csavar-szurással.

Csavorszurás. (Liement.)¹

Kétféle csavorszurást különböztetünk meg: Az *egyszerűt* és a *teljest*.

Különféle érintkezésből következőleg vitetik keresztül:

Negyed érintkezésből: a vivó az egyszerű csavorszurást csinálja a negyedből a másodba, s egyenesen az alsó vonalba szur.

E csavorszurást úgy védjük, hogy engedünk a penge hegyével s az egyenes szurást másod védháritással védjük meg.

Heted érintkezésből az egyszerű csavorszurást úgy viszzük keresztül, hogy a hetedből a hatodba (harmadba) csavarítunk s a magas vonalba egyenesen szurunk.

Ezt védjük az által, hogy a hegygyel engedünk s a szurást harmaddal védháritjuk.

¹ A francia Liement szó magyarul „kötést“ jelent, mert a két penge a szurásnál mintegy összekötődik.

Teljes csavar-szurást negyed érintkezésben következőleg csinálunk : összekötünk két csavaritást, kiindulva a negyedből a másodba és vissza a másodból a negyedbe s végül szurunk a magas vonalba.

Védetik ez a penge-hegy engedésével, s a mint a negyed érintkezésbe jutunk, valamivel mélyebben opponálunk, mint rendesen.

Teljes *csavar szurás heted érintkezésben* : csavaritunk hetedből hatodba (harmadba) s vissza hatodból (harmadból) hetedbe, mely után az alacsony vonalba tesszük a szurást.

Ez védve lesz, ha a hegygyel engedve, a mint a heted érintkezésbe jöttünk, az egyenes szurást heteddel védháritjuk el.

Nem tanácsos csavaritást szurással összekötni a *hatodból* hetedbe, *hatodból* hatodba, *másodból* negyedbe és *másodból* másodba, mert végeredményökben *kettős szurássá* ¹ válhatnak.

Vascsapás, lökszurás és surlás összeköttetése.

Ha az ellenfél karját kinyujtva pengéjének hegyét mélyen letartja, alkalmazható egy szurás, melynek sok kilátása van a lefegyverzésre ; ha a lefegyverzést nem is érjük el vele, de ellenfelünket erősen megrendítjük általa. E szurás a *hatod érintkezésben* következő : *érintkezés változást* (changement d'engagement) csinálunk, hogy a belső vonalba juthassunk s könnyű vascsapással összekötött *lökszurással* az ellenfél pengejét az ő baloldala felé szoritva, rögtön rá erőteljes surlást viszünk keresztül a harmadban, anélkül, hogy az ellenfél pengejét követnénk. E három mozdulatot szoros összefüggésben, s lehető legélénkebben kell keresztül vinni. Az egész egy rézsutos nyolczashoz hasonlít. ☞

Hogy a *vitorre támadások* ez összeköttetését negyed érintkezésből keresztül vihessük, — előbb érintkezés-változást csinálunk a hatodba, — melyre érintkezés-változás a negyedben és a többi következnek.

E támadás derobiroztatik a magas vonalba intézett átmenet által.

Ha az ellenfél ez összetett támadások által sem fegyvereztetnék le, mégis a legtöbb esetben annyira megrendítették, hogy található lesz a magas vonalban szurásra alkalmas szabad vonal.

E szurást ha háritni akarjuk, előbb a penge hegygyel könnyedén engedni s rögtön az engedés után a vonalba visszaterve, harmadot határozatlan kifejezett ellenállással kell háritni.

¹ *Kettős szurás (találás)* (coup double) mikor mind a két ellenfél egyszerre eltalálják.

14. ábra. Heted védhárítás. (Franz. Septime.)

Támadások a testre.

Következő fajai vannak :

1. *Egyenes szurás.* (Coup droit).
2. *Átmenet.* (A lökszurás az átmenet alfaja).
3. *Az összetett támadások.* (*Cselek = feinte*).

Nem helyes a negyed érintkezésben csinált egyenes szurást *negyed szurásnak* nevezni, mert e szurást *hatod-, első-, heted- és ötöd védháritással* egyaránt lehetne védeni s ebből következtetve majd *hatod-, első-, heted- és ötödszurásnak* kellene elnevezni, minek következménye az lenne, hogy egy s ugyanaz a szurás több névvel bírna, a mi természetesen nagy zavarokra vezetne.

Ép ezért egyszerűen *egyenes szurásnak* nevezzük.

Szinte ez indokból a hatod érintkezésben tett szurás, mely a hatod érintkezésben az ellenpengével érintkezve egy vonalban vitetik ki, nem *hatod* (harmad) *szurás*, hanem *egyszerűen* egyenes szurásnak neveztetik.

Hasonlókép nem helyes negyed érintkezésben a szurást, mely a felső vonalba megy, *harmad-szurásnak* s a másikat, mely a mély vonalba irányul *másod vagy heted szurásnak* nevezni. Az előbbit nevezzük felső átmenetnek (lökszurásnak) (*Dégagé (coupé) dessus*) s az utóbbit átmenetnek az alacsony vonalba.

Tehát nem negyed-, harmad-, másod- és hetedszurás, hanem *egyenes szurás, felső átmenet* (vagy lökszurás) *belső átmenet* (lökszurás) vagy *átmenet* (lökszurás) *az alacsony (magas) vonalba.*

Egyenes szurás.

Az egyenes szurás az ellentél testére abban a vonalban intéztetik, a melyben az érintkezés történik; szurás alatt a penge az érintést (contact) az ellenpengével vagy megtartja, vagy *par absence d'épée* ¹ szur.

Az egyenes szurás kivitele a harmadik testállásban van megírva. Okvetlen szükséges, hogy a kar kinyújtása a kitörést megelőzze, hogy a szurás alatt a csukló az ellenfél pengéje ellen legyen tartva és hogy gyors felemelkedés után a csukló megtartsa az ellenállást, nehogy a vivó visszaszurás által találtassék.

A kéz a szurást supinatio állásban viszi keresztül. Nem épen hiba egyenes szurást pronatióban kivinni, de e mód sokkal czélszerűtlenebb, mert az ember az ujjaknak lefelé irány-

¹ *Absence d'épée* azt jelenti vivó nyelven, hogy a szurásnál elhagyjuk az ellenpengét s érintés nélkül, szabadon szurunk.

zott nyílása által könnyen lefegyvereztetik és mert a kéz ez állásban kevesebb feszességgel, de különösen kevesebb precizitással bír, mint a supinatióban.

Különben alkalom adtával néhány esetre különösen ráfokok mutatni, mikor czélszerű lesz a szurásnál a kezet pronatióba fordítani.

A *negyed érintkezésből* az egyenes szurás a „belső“ vonalba történik. E szurással az ellenfél mindazon testrésze található, mely az ellenfél csuklója fölött, s tőle tekintve pengéjétől balra esik. (Azaz az ellenfél belső vonalának minden részét.¹

A *negyed érintkezésben* az egyenes szurást védjük főleg negyeddal, ritkábban hatod ellenvédháritással, s csak kivételesen heted, első és ötöddel.

A *hatod érintkezésben* mint a negyed érintkezésben tétetik az egyenes szurás: *védni kell* harmaddal s gyakran negyed ellenvédháritással.

A *másod érintkezésből* az egyenes szurás a külső vonalba tétetik. *Védelme* másoddal, s kivételes esetben heted ellenháritással történik.

A *heted érintkezésben* az egyenes szurás az alsó vonalba tétetik s háritása heteddal, csak kivételesen történik ellenmásoddal.

Az egyenes szurás „*par absence d'épée*“ ép úgy történik, mintha érintkeznének a pengék.

Ha a felső érintkezésekben az ellenfél egy egyenes szurás tételénél erősen nyomja saját pengénket, úgy szólván ráfekszik, akkor jó valamivel felemelni vitőrünk hegyét, s meredekebben háritni, azaz közelebb hozni a pengét testünkhöz, mi által a háritás nagyobb hatálylyal bír. *Hatodban* (harmad) érintkezve az előbbihez hasonló esetben a vivó az elsőbe engedhet (Francz. céder) azaz vitőre hegyével enged, lesülyesztí, s az ellenpengét első védháritással balra háritja. (8. ábra.)

Szükséges már a leczkék alatt minden védháritás után visszaszurást adni, s gyakran ellen-visszaszurásokat is, ha visszaszurások elhárítottak. (Lásd visszaszurások (Riposte), ellen-visszaszurásokat (Contra-Riposte).)

Negyed érintkezés.

Támadó : Szurjon egyenest !

Védő : Háritson negyedet száraz védháritással. Szurjon vissza (tac-au-tac) egyenesen.

¹ Franciaországban vitőr összeütközésnél a fej, kéz, karok és a czombokra a szurás nem érvényes. Azonban párbajvitőrrel tett összeütközés, vagy párbajnál nincs egy testrészt sem kizárva.

15. ábra. Nyolczad védhárítás. (Francz. Octave.)

Támadó: Emelkedjen gyorsan negyed háritással — ellen vissza szurjon egyenest.

Védő: Védjen negyeddal. — *En Garde*. — *Vivóállás!*¹

Az átmenet. (Dégagé.)²

Az átmenet oly szurás, mely más vonalba tétetik, mint a melyben az érintkezés van. Különösen akkor tétetik, ha ellenfelünk az érintkezési vonalban jól van fedve.

Hogy felső érintkezésből az átmenetet az ellenkező magas vonalba csináljuk, csupán az ujjak tevékenysége által supinatioba fordított kézzel lesúlyesztjük a vitőr hegyét anynyira, hogy ezáltal ép az ellenkező vonalba vezessük.

E vezetés alatt nyerjen lehető sok tért elől az ellenfél jobb karja alatt s az új vonalba úgy tegye a szurást, hogy a csuklót az ellenpenge ellen tartsa.

Negyed érintkezésben a felső vonalba szurt átmenetet védjük vagy harmad védháritás, vagy negyed ellenvédháritással. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a felső vonalba átmenetet.

V. Védjen harmadot, szurjon vissza egyenesen.

A. Emelkedjen fel gyorsan harmadháritással. — *Vivóállás.*³

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba átmenetet.

V. Védjen negyed ellenvédháritással. — szurjon vissza egyenest.

T. Emelkedjen fel gyorsan negyed védháritással. — *Vivóállás.*

Hatod érintkezésből a belső vonalba szurt átmenetet hasonló módon negyed, ellenhatod és heted háritással védhetjük, megjegyzendő, hogy az utolsónál a kezét a vállal egymagasságba tartjuk.

Felső érintkezésekből átmenetet az *alacsony* vonalba csinálunk, — ha a penge hegyét egyedül az ujjak tevékenysége által az ellenfél csuklója alá súlyesztjük, s a szurást alsó vonalába megtesszük.

¹ Ezután a támadót egyszerűen T. a védőt V. betűvel fogjuk megjelölni. — *En Garde*, annyit tesz, hogy a második testállást, a kiállást, (vivóállást) kell felvenni. — *Tac-au-tac* (ütés-ütésre) jelenti az egyenes visszaszurást a száraz védháritásra.

² E szurás, melynek neve francziául *Dégagé*, azt jelenti, hogy pengénket az ellenféléltől teljesen szabaddá teszszük, átmegyünk más vonalba, hogy ott szurjunk. „Az átmenet“ szóval lehet a kifejezést egyszerűen érthetővé tenni.

³ Oly támadást, melyet egy, vagy több visszaszurás követ „menet“-nek (phrase d'armes) nevezünk. Ezután a rövidség végett a vissza és ellen-visszaszurásokat nem jelöljük meg, mert azokat bárki is szükség szerint összeállíthatja.

Az alsó vonalba tett átmenet védetik másod, vagy heted, (kivételesen ötöd) védhárítással.

Az átmenetet egy alacsony vonalból az ellentétes alacsony vonalba az által kell csinálni, hogy a vivó vitőre hegyét az ellenfél pengéje fölé emeli. A külső vonalból az alsó vonalba tett átmenet heteddel vagy ellenmásoddal s viszont az alsó vonalból külső vonalba csinált átmenet másoddal vagy ellen-heteddel hárittatnak.

Az alacsony vonalakból is lehet magas vonalakba átmenetet csinálni, csak hogy ez ritkábban, s különösen cseleknél jön elő, s akkor harmad vagy negyeddel hárittatik.

Lökszurás. (Суръ).

A *lökszurás* oly átmenet, mely az ellenfél pengehegye fölött vezetetik. Csak akkor kell ezeket alkalmazni, ha az ellen pengéje úgy a kezét mint pengéjének hegyét mélyen tartja, minek következtében saját pengénk hegyének rövidebb utat kell megtenni, mint egy átmenetnél.

Lökszurást következőleg viszünk ki: vitőrünk hegyét az ellen pengéje fölé emeljük úgy, hogy könnyedén behajtott karral az ujjakat kissé kinyitva, egyedül az ujjakat hagyjuk hatni, s abban a pillanatban, mikor pengénk hegye az ellenfélét elhagyta, pengénket az ellenkező vonalba visszük, a kart kinyújtjuk, s az ujjakat erőteljesen összeszorítva a szurást e vonalba megtesszük.

A francia iskolában lökszurás csupán magas vonalból az ellentétes magas vonalba gyakoroltatik, míg az olasz iskola szerint alsó érintkezésből is szokásos csinálni.¹

Lökszurás úgy hárittatik, mint az átmenet: *egyszerű és ellenhárításokkal*.

Negyed érintkezés.

A védő mélyen tartja pengéje hegyét.

T. Csináljon lökszurást a felső vonalba.

V. Védje ezt harmaddal (vagy ellennegyeddel). Visszaszurás, — ellen-visszaszurás. — *Viroállás*.

Összetett támadások vagy cselek.

Csel (francz. feinte) az, mikor úgy mutatjuk, mintha egy vonalba szurni akarnánk, miáltal kényszerítjük az ellentélt, hogy fedje ott magát, ennek következtében egy más vonalba tetetlen marad, melyet mi a valódi szurásra használunk fel.

¹ Nem létezik felső érintkezésekből alacsony vonalba csinált lökszurás; lökszurást a magas vonalba mutatni, s a szurást mégis az alacsony vonalba tenni, már összetett támadás, melyről később a cseleknél lesz szó.

Vívóteremben ¹ cseleket dobantás, s a test elhajlítása ² nélkül kell csinálni; hogy több tért nyerjünk, s az ellenfél jobban fenyegezzük a kart lehetőleg ki kell nyújtani. A kitörést csak a finalénál, azaz az igazi szurásnál tesszük.

Hogy cselet csinálhassunk, ellenfelünket kipróbálni és megítélni kell.

Kipróbáljuk egyenes szurások, átmenetek, de különösen csak félig keresztül vitt szurásokkal, melyek által megtudjuk melyik kedvező háritása, s ezt aztán megcsaljuk. ³

A cseleket elővigyázattal s *tág* mozdulatok elkerülésével kell kivinni; egy s ugyanazon cselet nem szabad gyakran ismételni s különösen oly cseleket ritkán alkalmazni, melyek több mint két mozdulattól vannak összetéve, mert vagy *előző szurással* lephet meg könnyen az ellenfél, vagy kettős szurás a következményök. (Lásd az előző szurásokat. *Kettős szurás* (találás) az, mikor mindkét ellenfél egyidejűleg talál-tatik. Az *előző szurást* a *kettős szurással* (találással) nem szabad összetéveszteni.)

Egy-kettő. (Une-Deux.)

Ha az ellenfél egy vagy több átmenetet egyszerű háritással védett, akkor joggal és sok valószínűséggel fel lehet tenni, hogy egy újabb átmenetet ismét egyszerű háritással fog védeni. Ilyenkor rászánhatja magát a vívó, az ellenfél háritását egy második átmenettel megcsalni. Ez elhatározásnak gyorsan, majdnem ösztönszerűleg kell történni, mert vívás alatt kevés idő van a meggondolásra.

A két átmenetből összetett cselet akkor nevezzük egy-kettőnek, midőn az első átmenet egyszerű háritással védett meg.

Hogy *egy-kettőt* a magas vonalba csináljunk, markirozzuk az első átmenetet jól s kitörés nélkül, s abban a pillanatban, mikor az ellenfél vonalát elhagyja, hogy az egyszerű háritást keresztül vigye, akkor csináljuk a második átmenetet ⁴ kitöréssel, és szurásunkat abba a vonalba vezetjük, melyet ellenfelünk elhagyott.

Egy-kettő a magas vonalakban két egyszerű háritással vagy egy egyszerű és egy ellenháritással védetik. (Az első háritás mindég egyszerű).

¹ A párbaj alatti dobantásról később lesz szó.

² A cselnél a testet nem szabad előre hajlítani, mert e mozdulat kihozhatja a vívót egyensúlyából és szurása is veszít gyorsasága és tökéletességéből. Egyedül az ujjaknak szabad dolgozni.

³ Egy háritást megcsalni azt teszi: e háritást kikerülni s egész más vonalba szurni, mint a hol a háritás tétetet.

⁴ A cselek alatt ügyelni kell, hogy az ellenpengével ne találkozzunk, mert az ellenfél, ha a pengék érintkeznek, joggal gondolhatja, hogy a *végzuráshoz* jutottunk, visszaszurhat s meg van a kettős szurás (találás).

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba egy-kettőt.

V. Hárítson harmad és negyeddel (vagy harmad és heteddel vagy harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás. Ellen-visszaszurás. — *Vivóállás.***Hatod érintkezés.**

T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt.

V. Hárítson negyed és harmaddal (vagy negyed és ellennegyeddel). Visszaszurás. Ellen visszaszurás. — *Vivóállás.*

Lehet *egy-kettőt magasból alacsony vonalba* is csinálni úgy, hogy az első átmenetet az ellenkező magas vonalba végezzük s a másodikat az alacsony vonalba visszük keresztül.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egy-kettőt az alacsony vonalba.

V. Hárítson harmad és heteddel (vagy harmad és másoddal) Visszaszurás. Ellen-visszaszurás. — *Vivóállás.***Hatod érintkezés.**

T. Csináljon egy-kettőt az alacsony vonalba.

V. Hárítson negyed és másoddal (vagy negyed és heteddel). Visszaszurás. — Ellen-visszaszurás. — *Vivóállás.*

Magas vonalban érintkezve lehet az egy-kettőt úgy ki-vinni, hogy az első átmenetet az alacsony vonalba mint csejt mutatjuk, s a másodikat a magas vonalba tesszük.

Kivitel :

Negyed érintkezés.T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt.¹V. Hárítson heted és harmaddal (v. másod és negyeddel). Visszaszurás. — Ellen-visszaszurás. — *Vivóállás.***Hatod érintkezés.**T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt.²V. Hárítson másod és negyeddel (v. heted és harmaddal). Visszaszurás. — Ellen-visszaszurás. — *Vivóállás.*

Az egy-kettő kivitele mély vonalakban:

Másod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba egy-kettőt. (Az első átmenet alsó, a második külső vonalba).

V. Hárítson heteddel és másoddal (v. heteddel és ellen-heteddel). Visszaszurás, stb.

¹ Az első átmenetet az ellenfél csuklója alatt, a másodikat felette.² Az első átmenetet az alsó, másodikat magas vonalba.

Heted érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba egy-kettőt. (Az első átmenet külső, a második alsó).

V. Hárítson másod és heted, vagy másod és ellenmásoddal. Visszaszurás stb.

Lehet egy mély vonalban érintkezve az egy-kettőt úgy csinálni, hogy az első átmenetet az ellenkező alacsony vonalba, a másodikat a magas vonalba, vagy pedig az elsőt a magas s a másodikat az alacsony vonalba vezeti a támadó.

Kivitel :

Másod érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt. (Az első átmenet alsó, a második magas).

V. Hárítson heted és harmaddal, vagy heted és negyeddal. Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt (azaz : első átmenet külső, a második felső vonalba).

V. Hárítson másod és negyeddal (v. másod és harmaddal). Visszaszurás stb.

Másod (v. heted) érintkezés.

T. Csináljon egy-kettőt az alacsony vonalba (első átmenet magas, második alacsony vonalba).

V. Hárítson harmad és heteddal (v. negyed és másoddal). Visszaszurás stb.

Van még egy módja az egy-kettő kivitelének, mely abból áll, hogy az első átmenetet a belső vagy az alsó vonalba jelezzük, s rögtön rá a másodikat a külső vonalba csináljuk.

Kivitel :

Negyed (v. hatod) érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba egy kettőt (az első átmenetet az alacsony vonalba).

V. Hárítson heted és másoddal (v. heted és ellenheteddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba egy-kettőt (az első átmenet belső vonalba.)

V. Hárítson heted és másoddal (v. heted és ellenheteddal). Visszaszurás stb.

Cselek, melyek az „egy-kettő“-hez hasonlóak.

A negyed érintkezésben a következő cselek hárítatnak *harmad- és negyedhárítással* (vagy harmad és heted, vagy harmad és ellenhatoddal) :

1. *Érintkezés-változás* — *belső vonalba átmenet.*¹
2. *Lökszurás* — *belső átmenet* (azaz felső lökszurás csele s rá belső vonalba átmenet). Ez akkor lehetséges, ha az ellenfél mélyen tartott vitörhegygyel van érintkezésben.
3. *Átmenet* — *belső vonalba lökszurás* (azaz átmenet csel a felső vonalba, s belső vonalba lökszurás), mikor az ellenfél a csel mélyen tartott vitörhegygyel háritotta.
4. *Felső lökszurás* — *belső lökszurás*, ha az ellenfél vitőrének hegyét úgy az érintkezés, mint az első háritásnál mélyen tartja.

A hatod érintkezésben a hasonló cselek negyed és harmad, vagy negyed és ellenegyeddal háritatnak. E cselek következők:

1. *Érintkezés-változás* — *felső átmenet.*
2. *Belső lökszurás csele* — *felső átmenet.*
3. *Belső átmenet csele* — *felső lökszurás.*
4. *Belső lökszurás csele* — *felső lökszurás.*

A negyed érintkezésből következő cseleket háritunk harmad és heteddal (v. harmad és másoddal):

1. *Lökszurás* — *átmenet az alacsony vonalba* (azaz felső lökszurás csel, s a mint e vonalba értünk: átmenet az alacsony vonalba)

2. *Érintkezés változás* — *átmenet az alacsony vonalba.*

E két legutóbb említett csel hatod érintkezésben negyed és másoddal (vagy negyed és heteddal) hárittatik.

Egyenes szurás csele. (Coulé.)

Ez egyenes szurás csele kitörés nélkül s a kar kinyújtása által tétetik. E szurásnál az ellenfél pengéjével az érzés nem szűnik meg.

Egyenes szurás csele — átmenet.

(Egyenes szurás csele — lökszurás)

Ha az ellenfél az egyenes szurás cselét egyszerű háritással védte, meg lehet e háritást csinálni átmenettel más vonalba.

Kivitel:

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba egyenes szurás cselét — átmenetet.

V. Háritson negyed és harmaddal (vagy negyed és ellenegyeddal). Visszaszurás stb.

¹ Az érintkezés-változást nyomás, vasesapás vagy surlással lehet összekötni. Nagy különbség van az érintkezés-változás — átmenet s az egy-kettő közt, mert az elsőnél, hogy a cselét csináljuk, nem kell a kart kinyújtani, s az érintkezés-változásnál az ellenfél pengéjét okvetlen érintni kell, míg az egy-kettő első átmeneténél ennek nem szabad megtörténni.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba egyenes szurás csel — átmenetet.

V. Hárítson harmad és negyeddel (vagy harmad és heteddel, vagy harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba egyenes szurás csel — átmenetet.

V. Hárítson harmad és heteddel (vagy harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Ha az ellenfél az egyenes szurás csel mélyen tartott hegygyel háritotta, előnyös az átmenet helyett lökszurást csinálni.

Az egyenes szurás csel — lökszurás ép úgy hárittatik, mint az egyenes szurás csel — átmenet.

Ha pedig az ellenfél az egyenes szurás csel nem háritja, s ennek következtében az érintkezés vonalát nyitva hagyja, akkor a vivő a csel után ugyanazon vonalba csinál *egyenes szurást*, az az egyenes szurás cselre egyenes szurást visz keresztül, (francz. coulé-coup droit.)

Vascsapás-átmenet.

Ugyanugy hárittatik mint az egyenes szurás csel — átmenet.

Kivitel:

Negyed érintkezés.

T. Csináljon vascsapást a negyedben, s rögtön rá felső vonalba átmenetet.

V. Hárítson negyed és harmaddal (vagy negyed és ellennegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon harmadban vascsapást, s rá belső átmenetet.

V. Hárítson harmad és negyeddel (harmad és heteddel, vagy harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a negyedben vascsapást, s rögtön rá átmenetet az alacsony vonalba.

V. Hárítson negyed és másoddal (vagy negyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon vascsapást a harmadban, s rögtön reá átmenetet az alacsony vonalba.

V. Hárítson harmad és heteddel (vagy harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Egyenes szurás csel — ellen megcsalása.

(Coulé-Tromper le contre vagy Coulé-Trompé.)

Ha az ellenfél az egyenes szuráscsel „ellen“-nel háritotta, az ellenvédhárítást megcsaljuk akként, hogy *ellen-átmenet* csinálunk az épen elhagyott vonalba.¹

¹ Tromper le Contre, annyi mint az ellenhárítást megcsalni. Az ellen-átmenet oly átmenet, *melylyel az első vonalba térünk vissza.*

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egyenes szuráscselt s csalja meg az ellenhatodot belső ellen-átmenet által.

V. Hárítson ellenhatoddal és negyeddel (vagy ellenhatod és heted vagy kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon egyenes szurás-cselt, s az ellenfél ellenhatod háritását csalja meg felső ellen-átmenettel.

V. Hárítson ellenegyed és harmaddal (vagy kétszer ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egyenes szurás-cselt, s a mint a védő ellenhatoddal hárit, csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Hárítson ellenhatod és heteddel (vagy ellenhatod és másoddal) Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon egyenes szurás-cselt, s a mint az ellenfél ellenegyeddel hárit : csalja meg azt átmenettel az alacsony vonalba.

V. Hárítson ellenegyed és másoddal (vagy ellenegyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Kettős. (Doublé.)

Ha az ellenfél valamely átmenetet egyszer vagy többször valamely ellenháritással védett, joggal feltehető, hogy egy újabb átmenetet hasonlólag ellenvédhárítani fog. Mikor ez ellenvédhárítást megcsalni akarjuk, akkor „kettős“-t csinálunk. Ez úgy történik, hogy a vivő az első átmenetet ismételi. (Kettőzi, kétszer csinálja).

A kettős vagy egy ellen- s egyszerü, vagy két ellenháritással védetik.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba kettőst.

V. Hárítson ellenegyed és harmaddal (v. két ellenegyeddel) stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettőst.

V. Hárítson ellenhatod és negyeddel (vagy ellenhatod és heted, vagy két ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst.

V. Hárítson ellenmásod és heteddel (vagy két ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst.

V. Hárítson ellenheted és másoddal (vagy két ellenheteddel).
Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba kettőst (azaz felső vonalba átmenet csel s az ellenfél ellenhárítására átmenetet az alacsony vonalba.)

V. Hárítson ellennegyed és másoddal (vagy ellennegyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba kettőst (azaz belső vonalba átmenet-csel s az ellenfél ellenhárítására átmenetet az alacsony vonalba.)

V. Hárítson ellenhatod és heteddel (vagy ellenhatod és másoddal).
Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon a magas vonalba kettőst. (azaz alsó vonalba átmenet-csel s az ellenfél ellenhárítására átmenetet a magas vonalba.)

V. Hárítson ellenmásod és negyeddel (vagy ellenmásod és harmaddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon kettőst a magas vonalba (azaz először *külső* vonalba átmenet-csel s az ellenfél ellenhárítására átmenetet a magas vonalba.)

V. Hárítson ellenheted és harmaddal (vagy ellenheted és negyeddel).
Visszaszurás stb.

Cselek, melyek a „kettős“-höz hasonlóak.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba átmenet-lökszurást (értsd felső csel-átmenetet s a mélyebben tartott penge hegygyel keresztül vitt ellennegyedre felső lökszurást.)

V. Hárítson ellennegyed és harmaddal (vagy két ellennegyeddel).
Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba lökszurás-átmenetet. (azaz ha az ellenfél mélyen tartott pengehegygyel van érintkezésben, akkor csináljon először felső csel-lökszurást s az ellenfél ellennegyed hárítására felső átmenetet.)

V. Hárítson ellennegyed és harmad, (vagy kétszer ellennegyeddel).
Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Ha az ellenfél pengéje hegyét az érintkezésben mélyen tartja, csináljon felső vonalba csel-lökszurást s mély penge hegygyel csinált ellennegyed hárítására felső lökszurást.

V. Hárítson ellennegyed és harmaddal (vagy kétszer ellennegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba átmenet-lökszurást. (azaz először belső vonalba átmenet-cselt, s az ellenfél mélyebben csinált ellenhatod háritására belső lökszurást.)

V. Háritson ellenhatod és negyeddel (vagy ellenhatod és heted, vagy kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba lökszurás-átmenetet (azaz midőn az ellenfél mélyebben tartott penge hegygyel érintkezik, akkor csináljon előbb belső lökszurás-cselt s az ellenfélnek ellenhatodjára belső átmenetet.)

V. Háritson ellenhatod és negyeddel (vagy ellenhatod és heteddel vagy kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés

T. A mint az ellenfél mélyebben tartott vitőrhegygyel érintkezik, csináljon belső csel-lökszurást s a mint ezt ellenhatoddal háritotta, szurjon belső lökszurást.

V. Háritson ellenhatod és negyeddel (vagy ellenhatod és heted, vagy kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

... Negyed érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba lökszurás-átmenetet (azaz, mikor az ellenfél mélyebben tartott penge hegygyel érintkezik, jelezzen lökszurás-cselt s ha az ellenfél ellenegyedet magasan tartott csuklóval hárit, tegyen átmenetet az alacsony vonalba.)¹

V. Háritson ellenegyed és másoddal (vagy ellenegyed és heteddel). — Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba lökszurás-átmenetet (hasonlóan az előbbi lökszurás-átmenethez).

V. Háritson ellenhatod és heteddel (vagy ellenhatod és másoddal). Visszaszurás stb.

Egy-kettő-három. (Une-Deux-Trois.)

Ha az ellenfél az „egy-kettőt“ két egyszerű háritással védte, az által csaljuk meg e háritásokat, hogy még egy harmadik átmenetet fűzünk hozzá, azaz Egy-Kettő-Hármat csinálunk. E három mozdulatból összetett támadás akkor nevezte tik „Egy-Kettő-Három“-nak, ha a két első mozdulat (azaz a két csel) az ellenfél részéről két egyszerű háritással védetett meg.

Az „Egy-Kettő-Hármat“ felfogjuk vagy három egyszerű háritással, vagy két egyszerű s egy ellenháritással. (Az ellenháritás mindég mint harmadik alkalmazandó.)² Ez utóbbi

¹ E csel finaljánál előnyös a kezet pronatioba fordítani.

² A két első háritást igen könnyedén kell csinálni s a csuklónak csak a harmadiknál (azaz a végszurás háritásánál) kell az ellenfél pengéje ellen működni.

módja a háritásnak könnyebb, mint az első, mert ez könnyebben megcsalható.

Kivitel:

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba egy-kettő-hármat (azaz 1. felső csel-átmenetet, 2. belső csel-átmenetet, 3. felső átmenetet).

V. Háritson harmad, negyed és harmaddal (vagy harmad, negyed és ellennegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba egy-kettő-hármat (azaz belső csel-átmenet, felső csel-átmenet s belső átmenetet).

V. Háritson negyed, harmad és negyeddel (vagy negyed, harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés

T. Csináljon alsó vonalba egy-kettő-hármat (azaz alsó csel-átmenetet, külső csel-átmenetet s alsó átmenetet.)

V. Háritson heted, másod és heteddel (vagy heted, másod és ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba egy-kettő-hármat (külső csel-átmenetet, alsó csel-átmenet s végül külső átmenetet).

V. Háritson másod, heted és másoddal (vagy másod, heted és ellenheteddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő-hármat a magasból az alacsony vonalba (azaz felső csel-átmenetet, belső csel-átmenet s végül átmenetet az alacsony vonalba).

V. Háritson harmaddal, negyeddel s másoddal (vagy harmad, negyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő-hármat a magasból az alacsony vonalba (azaz belső csel-átmenet, felső csel-átmenet s végül átmenetet az alacsony vonalba).

V. Háritson negyed, harmad és hatoddal (vagy negyed, harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Negyed (v. hatod) érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő-hármat alulról felfelé (azaz átmenet-csel az alacsony vonalba, belső csel-átmenetet s végül felső átmenetet).

V. Háritson heteddel, negyeddel és harmaddal (vagy negyed s ellenmegyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed (vagy hatod) érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő-hármat alólól felfelé (azaz: alacsony vonalba csel-átmenetet, felső-csel-átmenetet, s végül felső átmenetet).

V. Háritson másod, harmad és negyeddel (vagy másod, harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Negyed (vagy hatod) érintkezés.

T. Csináljon alacsony, magas, alacsony vonalakba átmenetet (azaz : alacsony vonalba csel-átmenetet, magas vonalba csel-átmenetet s végül átmenetet az alacsony vonalba).

V. Hárítson heted, harmad, heted ; vagy heted, negyed, heted ; vagy másod, negyed, másod ; vagy másod, harmad, másoddal.

Cselek, melyek az egy-kettő-háromhoz hasonlóak.

A negyed érintkezésből következő támadások háríttatnak harmad, negyed és harmaddal, (vagy harmad negyed és ellen-negyeddel) :

1. *Lökszurás-egy-kettő* (francz. Coupé-Une-Deux) azaz *felső-csel-lökszurás, belső-csel-átmenet és felső-átmenet*, mikor az ellentél mélyen tartott pengehegygyel érintkezik.

2. *Átmenet-lökszurás-átmenet* (azaz : felső csel-átmenet, belső csel-lökszurás és felső átmenet), ha az ellentél vitőre hegyét az első háritásnál mélyen tartja.

3. *Egy-kettő-lökszurás* (azaz : felső csel-átmenet, belső csel-átmenet, s felső lökszurás), midőn az ellentél a második cselnél pengéje hegyét mélyen le tartja.

4. *Lökszurás-átmenet-lökszurás* (azaz : felső csel-lökszurás, belső csel-átmenet s felső lökszurás), midőn az ellentél úgy az érintkezésben, mint a második cselnél vitőre hegyét mélyen tartja.

A hatod érintkezésben azon támadásokat, melyek a négy utóbbihoz hasonlóak *negyed, harmad és negyeddel* háríttatnak (s vagy negyed, harmad és heted, vagy negyed, harmad és ellen-hatoddal.)

Negyed érintkezésből következő támadások háríttatnak *harmad, negyed és másoddal* (vagy harmad, negyed és heteddel) :

1. *Lökszurás-egy-kettő az alacsony vonalba* (azaz felső csel-lök-szurás, belső csel-átmenet, s átmenet az alacsony vonalba,) ha az ellentél az érintkezésben vitőrhegyét mélyen tartja

2. *Átmenet-lökszurás-átmenet az alacsony vonalba* (azaz felső csel-átmenet, belső csel-lök-szurás, s átmenet az alacsony vonalba) abban az esetben, ha az ellentél vitőrhegyét az első háritásnál mélyen tartja.

A hatod érintkezésből azon támadásokat, melyek a két utóbbival hasonlóak *negyed, harmad és heteddel* (vagy negyed, harmad és másoddal) hárítjuk.

Egyenes csel-szurás — egy-kettő. (Francz. Coulé-Une-Deux.)

Egyenes csel-szurás-lökszurás-átmenet. Egyenes csel-szurás-átmenet lökszurás.

E három támadás egyformán hárittatik. Abban az esetben, ha az egyenes csel-szurás-átmenet (v. egyenes-cselszurás-lökszurás) két egyszerű háritással lett megvédeve, fűzünk még támadásunkhoz vagy egy lökszurást vagy egy átmenetet, a szerint a mint az ellenfél vitőre hegyét magasabb, vagy mélyebben tartja. Az így meghosszabbított cselt egyenes csel-szurás — *egy-kettőnek* nevezzük, ha egyenes csel-szurásból, csel-átmenet, s átmenetből áll; ha pedig egyenes csel-szurásból csel-lökszurásból és átmenetből van összetéve, akkor a neve egyenes csel-szurás — *lökszurás-átmenet*; egyenes csel-szurás-*átmenet-lökszurás*-nak neveztetik abban az esetben, ha az első csel egyenes csel-szurás, a második csel-átmenet s a vége lökszurás.

A *negyed érintkezésben* e támadások *negyed, harmad és negyeddel* (vagy negyed, harmad és heted, vagy negyed, harmad és ellenhatóddal) hárittatnak.

Hasonló támadásokat *hatod érintkezésben* elháritunk *harmad, negyed és harmad*, vagy pedig *harmad negyed és ellenegyeddel*.

Az egyenes *csel-szurás-egy-kettő*, valamint az *egyenes csel-szurás lökszurás-átmenet* magas érintkezésből alacsony vonalba úgy vihető ki, hogy a vivó az egyenes csel-szurást s a második cselt a magas vonalba s a végszurást az alacsony vonalba intézi.

Ezen támadásokat *negyed érintkezésben negyed, harmad és heteddel* (vagy negyed, harmad és másod), *hatod érintkezésben* pedig *harmad, negyed és másoddal* (vagy harmad, negyed és heteddel) háritjuk el.

Egyenes csel-szurás — ellen megcsalása — átmenet. (Francz. Coulé-Trompé-Dégagé.)

Ha az ellenfél az egyenes csel-szurás — ellen megcsalását ellennel s egy egyszerű háritással fogta fel, e háritásokat egy újabb átmenettel csaljuk meg. Egy példa elég lesz rá, hogy abból a többi hasonló esetet is le lehessen vezetni.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egyenes csel-szurás — ellen-megcsalás — átmenetet (azaz egyenes cselszurást a negyedben, s az ellenfél ellenhatod háritására belső csel ellen-átmenetet, s végül felső átmenetet).

V. Háritson ellenhatod, negyed és harmaddal (vagy ellenhatod, negyed és ellenegyeddel.) Visszaszurás stb.

Egyenes csel-szurás — kettős.

(Francz. Coulé-Doublé.)

Ha az ellenfél az egyenes csel-szurást — ellen-megcsalást két ellenfél háritotta, e két ellenháritást egy új átmenettel csaljuk meg.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egyenes csel-szurást, kettőt (azaz egyenes csel-szurást negyedben, s az ellenfél ellenhatod háritására belső csel-ellen-átmenetet, s végül az ellenfél második ellenhatodjára: belső átmenetet).

V. Háritson kétszer ellenhatoddal és negyeddal (vagy kétszer ellenhatod és heteddal vagy háromszor ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Kettős-átmenet. (Francz. Doublé-Dégagé.)

Ha az ellenfél a *kettőt* ellen és egyszerü-háritással védte, ez utóbbit megcsaljuk egy újabb átmenet által; azaz csinálunk „*kettős-átmenetet*“.

Ez az utolsó átmenet magas vonalakban negyed, harmad, ellenhatod vagy ellennegyeddal, alacsony vonalakban másoddal vagy heteddal védetik.

Kivitel:

Negyed érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettős-átmenetet, azaz felső csel-átmenetet, az ellenfél ellennegyedjére másodszor felső csel-átmenet, s az ellenfél harmadháritására belső átmenetet.

V. Háritson ellennegyeddal, harmaddal és negyeddal (vagy ellennegyed, harmad és heted; vagy ellennegyed, harmad és ellenhatoddal.) Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba „kettős-átmenetet“ (azaz belső csel-átmenetet, az ellenhatod háritásra még egyszer belső csel-átmenetet, az ellenfél negyed háritására felső átmenetet.)

V. Háritson ellenhatod, negyed és harmaddal (vagy ellenhatod, negyed és ellennegyeddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettős-átmenetet (azaz alsó csel-átmenetet, az ellenfél hárit ellenmásoddal, erre csináljon ismét alsó csel-átmenetet s az ellenfél heted háritására végezzen külső átmenettel).

V. Háritson ellenmásod, heted és másoddal; (vagy ellenmásod, heted és ellenheteddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba „kettős-átmenetet.“ (Először külső csel-átmenetet, az ellenfél ellenhetedjére ismét külső csel-átmenetet s a másod háritásra alsó átmenetet).

V. Háritson ellenheteddal, másoddal és heteddal (vagy ellenheted, másod és ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba „kettős átmenetet“ (azaz felső vonalba csel-kettőt s átmenetet az alacsony vonalba).

V. Hárítson ellennegyed, harmad és heteddel (vagy ellennegyed, harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon az alacsony vonalba „kettős-átmenetet“, (azaz belső vonalba csel-kettőt s átmenetet az alacsony vonalba).

V. Hárítson ellenhatod, negyed és másoddal, (vagy ellenhatod, negyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon a magas vonalba „kettős-átmenetet,“ (azaz kettőt alsó vonalba mint csel s átmenetet a magas vonalba).

V. Hárítson ellenmásod, heted és negyeddel, (vagy ellenmásod, heted és harmaddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon a magas vonalba „kettős-átmenetet,“ (azaz külső vonalba kettőt, mint csel s átmenetet mint finálét a magas vonalba).

V. Hárítson ellenheteddel, másod és harmaddal, (vagy ellenheted, másod és negyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőt s rá átmenetet a magas vonalba (azaz: felső csel-átmenetet, csel-átmenetet az alacsony vonalba s végül átmenetet a magas vonalba).

V. Hárítson ellennegyed, heted és negyeddel, (vagy ellennegyed, heted és harmaddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőt, s utánna átmenetet a magas vonalba.

V. Hárítson ellenhatod, másod és harmaddal, (vagy ellenhatod, másod és negyeddel). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon *felső kettőt* s átmenetet az alacsony vonalba, (azaz 1. alsó csel-átmenetet, 2. a magas vonalba csel-átmenetet, 3. átmenetet az alacsony vonalba).

V. Hárítson ellenmásod, harmad s másoddal, (vagy ellenmásod, harmad és heteddel). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba kettős-átmenetet az alacsony vonalba (azaz 1. külső csel-átmenetet, 2. a magas vonalba csel-átmenetet, 3. átmenetet az alacsony vonalba).

V. Hárítson ellenheted, negyed és heteddel, (vagy ellenheted, negyed és másod). Visszaszurás stb.

Cselek, melyek a „kettős-átmenet“-hez hasonlóak.

A *negyed érintkezésből* a következő cseleket háritjuk *ellennegyed, harmad és negyeddal* (vagy *ellennegyed, harmad és heted*, vagy *ellennegyed, harmad és ellenhatoddal*).

1. *Felső csel-lökszurás — felső csel-ellen-átmenet — belső átmenet*, ha az ellenfél úgy csuklóját mint pengehegyét az érintkezésben mélyen tartja.

2. *Felső csel-átmenet — felső csel-lökszurás — belső átmenet*, ha az ellenfél az első csel mélyen tartott csukló és vitórhegygel védi.

3. *Felső csel átmenet — felső csel-ellen-átmenet — belső lökszurás*, ha az ellenfél a második csel mély vitórhegy és csuklóval védte.

A *hatod érintkezésben* azon cseleket, melyek e három fentnevezetthez hasonlóak, *ellenhatod, negyed és harmaddal* (vagy *ellenhatod, negyed és ellennegyeddal*) háritjuk.

A következő cseleket pedig *negyed érintkezésből ellen-negyed, harmad és heteddal*, vagy *ellennegyed, harmad és másoddal* háritjuk:

1. *Felső csel-lökszurás — felső csel-ellen-átmenet — átmenet az alacsony vonalba.*

2. *Felső csel-átmenet — felső csel-lökszurás — átmenet az alacsony vonalba.*

3. *Felső csel-lökszurás — második felső csel-lökszurás, s átmenet az alacsony vonalba.*

Hatod érintkezésből azokat a cseleket, melyek a három legutóbb nevezettekkel hasonlóak *ellenhatod, negyed és másoddal* (vagy *ellenhatod, negyed és heteddal*) háritjuk.

Hármas. (Triplé).

Mikor az ellenfél a kettőst két ellennel háritotta, a második ellenháritás után még egy átmenetet teszünk, s e támadást „hármás“-nak nevezzük.

A hármast vagy két ellen, s egy egyszerü, vagy három ellen-háritással védjük.

A három ellenből összetett háritást igen nehéz a kellő gyorsasággal kivinni, s összeütközés, vagy párbajnál ajánljuk inkább a két ellen, s egy egyszerüből összetett háritást alkalmazni.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba „hármast.“

V. Háritson kétszer *ellennegyed*, s egyszer *harmaddal* (vagy *háromszor ellennegyeddal*). *Visszaszurás* stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba „hármast“.

V. Háritson kétszer ellenhatoddal, s egyszer negyeddal (vagy háromszor ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Masod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba „hármast“.

V. Háritson kétszer ellenmásoddal s végül heteddal (vagy mind háromszor ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba hármast.

V. Háritson kétszer ellenheteddal, egyszer másoddal (vagy három ellenheteddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon „hármast“ az alacsony vonalba (azaz mint eselt csináljon felső vonalba „kettőt“ s az ellenfél második ellennegyed háritását csalja meg átmenettel az alacsony vonalba).

V. Háritson két ellennegyed s egy másoddal. (vagy két ellennegyed s egy heteddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon „hármast“ az alacsony vonalba.

V. Háritson két ellenhatod s egy heteddal (vagy kétszer ellenhatod s másoddal). Visszaszurás stb.

Cselek, melyek a háromhoz hasonlóak.

Ha az ellenfél vitőre hegyét és csuklóját az érintkezésben az első vagy a második háritásnál mélyen tartja, akkor célszerűbb az átmenet helyett *löksturást* alkalmazni. A háritások ugyanugy történnek, mint a „hármasnál.“

Egy-kettő — ellen megcsalása.

(Francz. Une-Deux-Trompé.)

Ha az ellenfél az egy-kettőt egy egyszerű és egy ellenel háritotta, ¹ a második háritását megcsalhatjuk átmenet által s ez összetett támadás nevezetük „egy-kettő — ellen megcsalás“-nak.

Egy-kettő — ellen megcsalást háritjuk vagy egyszerű háritás, ez egyszerű háritás ellenjével és egyszerű háritással ; vagy pedig egy egyszerű, s kétszer ez egyszerű háritás ellenjével.

¹ A különbség „kettős-átmenet“ s „egy-kettő — ellen megcsalása“ közt az, hogy az előbbinél az első átmenet ellenel, az utóbbinál pedig csak egyszerű háritással védetik.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő — ellen csalást a belső vonalba (azaz átmenet-cselt felső vonalba, belső átmenet cselt, végül belső ellenátmenetet).

V. Háritson harmaddal, ellenhatoddal és negyeddel, (vagy harmaddal, ellenhatoddal és heteddel, vagy harmaddal és kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő — ellen csalást a felső vonalba (azaz belső átmenet-cselt, felső átmenet-cselt s a mint az ellenfél ellenegyeddel hárit, csalja meg háritását külső ellen-átmenettel.)

V. Háritson negyeddel, ellenegyeddel és harmaddal (vagy negyed és kétszer ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés

T. Csináljon egy-kettő — ellen csalást a külső vonalba (azaz alsó-átmenet-cselt, külső átmenet-cselt, s az ellenfél ellenheted háritását csalja meg külső ellen-átmenettel).

V. Háritson heteddel, ellenheteddel és másoddal (vagy heted és kétszer ellenheteddel). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő — ellen csalást az alsó vonalba (azaz külső átmenet-cselt, alsó átmenet-cselt, s csalja meg az ellenfél ellenmásod háritását átmenet által az alsó vonalba).

V. Háritson másod, ellenmásod és heteddel (vagy másod és kétszer ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő — ellen csalást az alacsony vonalba, (azaz felső átmenet-cselt, belső átmenet-cselt s az ellenfél ellenhatod háritását csalja meg átmenettel az alacsony vonalba).

V. Háritson harmad, negyed és másoddal (vagy harmad negyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő — ellen csalást az alacsony vonalba, (azaz belső átmenet-cselt, felső átmenet-cselt s csalja meg az ellenfél ellenegyed háritását átmenettel az alacsony vonalba).

V. Háritson negyed, harmad és heteddel (vagy negyed, harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Négy mozdulatból összetett támadások.

Egy-kettő — ellen megcsalás — átmenet. (Francz. Unc-Deux-Trompé-Dégagé.)

Ha az ellenfél az egy-kettő — ellen megcsalást egyszerű háritással védte, ez egyszerű háritást egy újabb átmenettel csalhatjuk meg. Az így meghosszabbított támadást nevezzük „*egy-kettő-ellencsalás-átmenetnek*.”

Hárittatik egy egyszerű háritással, — ellenjével ez egyszerűnek, s más két egyszerű háritással. (Vagy egy egy-

szerü, s ennek ellenhárítása, s egy más egyszerű, s ennek ismét ellen-hárításával.)

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a felső vonalba egy-kettő-ellencsalás-átmenetet, (azaz felső átmenet-cselt, belső átmenet-cselt, s az ellenfél ellenhatod háritására : belső ellen-átmenet-cselt, s utána felső átmenetet).

V. Hárítson harmaddal, ellenhatoddal, negyeddel és harmaddal (vagy harmad, ellenhatod, negyed és ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalban egy-kettő-ellen-csalás-átmenetet, (azaz belső átmenet-cselt, felső átmenet-cselt s a mint az ellenfél ellenegyeddel hárit : felső ellen-átmenet-cselt s utána belső átmenetet).

V. Hárítson negyeddel, ellenegyeddel, harmaddal és negyeddel, (vagy negyed, ellenegyed, harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba egy-kettő-ellencsalás-átmenetet (azaz alsó átmenet-cselt, külső átmenet-cselt s az ellenfél ellenheted háritására : külső ellen-átmenet-cselt s reá alsó átmenetet).

V. Hárítson heted, ellenheted, másod és heteddel (vagy heted, ellenheted, másod és ellenmásoddal.) Visszaszurás. stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba egy-kettő-ellencsalás-átmenetet, (azaz külső átmenet-cselt, alsó átmenet-cselt, az ellenfél ellenmásod háritására alsó ellen-átmenet-cselt, s külső átmenetet).

V. Hárítson másoddal, ellenmásoddal, heteddel és másoddal (vagy másod, ellenmásod, heted és ellenheteddel). Visszaszurás. stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő-ellencsalás-átmenetet az alacsony vonalba.

V. Hárítson harmaddal, ellenhatod negyed és másoddal (vagy harmad, ellenhatod, negyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon egy-kettő-ellencsalás-átmenetet az alacsony vonalba.

V. Hárítson negyed, ellenegyed, harmad és heteddel, (vagy negyed, ellenegyed, harmad és másod). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba egy-kettő-ellencsalást, s átmenetet a magas vonalba.

V. Hárítson harmad, ellenhatod, másod és negyeddel (vagy harmad, ellenhatod, másod és harmaddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba egy-kettő-ellencsalást, s a magas vonalba átmenetet.

V. Hárítson negyed, ellenegyed, heted és harmaddal (vagy negyed, ellenegyed, heted és negyeddel). Visszaszurás stb.

Kettős-egy-kettő. (Franz. Double-Une-Deux).

Hogy ha az ellenfél a „kettős-átmenet“-nek végét egyszerű háritással védte, úgy e háritást egy újabb átmenettel, azaz „kettős-egy-kettő“-vel csaljuk meg.

Ez összetett támadás vége *egyszerű* vagy *ellenháritással* lesz megvédve.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon kettős-egy-kettőt felső vonalba, azaz csináljon mint eselt felső kettőt, belső átmenet, s végezzen felső átmenettel.

V. Háritson ellenegyed, harmad, negyed és harmaddal (vagy ellenegyed, harmad, negyed és ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettős-egy-kettőt.

V. Háritson ellenhatod, negyed, harmad és negyeddel (vagy ellenhatod, negyed, harmad és heteddel; vagy ellenhatod, negyed, harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettős-egy-kettőt. (azaz alsó vonalba esel-kettős, aztán külső esel-átmenet, s végezzen alsó átmenettel.)

V. Háritson ellenmásoddal, heted, másod és heteddel (vagy ellenmásod, heted, másod és ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettős-egy-kettőt.

V. Háritson ellenheted, másod, heted és másoddal (vagy ellenheted, másod, heted és ellenheteddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a felső vonalba kettőt, s egy-kettőt alólról felfelé (azaz felső vonalba kettős-eselt, az alsó vonalba átmenet-eselt, s átmenetet a magas vonalba).

V. Háritson ellenegyed, harmad, másod és harmaddal, (vagy ellenegyed, harmad, másod és negyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon kettőt a belső vonalba, s egy-kettőt alólról felfelé (azaz belső vonalba kettős-eselt, az alsó vonalba átmenet-eselt, s átmenetet a magas vonalba).

V. Háritson ellenhatod, negyed, heted, s negyeddel (vagy ellenhatod, negyed, heted és harmaddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon kettőt az alsó vonalba, s egy-kettőt felülről lefelé (azaz kettős-eselt alsó vonalba, felső átmenet-eselt, s átmenetet az alacsony vonalba.)

V. Háritson ellenmásod, heted, harmad, s heteddel. (vagy ellenmásod, heted, harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst, egy-kettőt felülről lefelé.

V. Háritson ellenheted, másod, negyed, s másoddal (vagy ellenheted, másod, negyed, s heteddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba kettőst, s egy-kettőt az alacsony vonalba (azaz felső kettős-csel, belső átmenet-csel, s átmenet az alacsony vonalba).

V. Háritson ellennegyed, harmad, negyed és másoddal, (vagy ellennegyed, harmad, negyed és heteddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettőst, s egy-kettőt az alacsony vonalba.

V. Háritson ellenhatod, negyed, harmad és heteddal, (vagy ellenhatod, negyed, harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst, s egy-kettőt a magas vonalba (azaz alsó vonalba kettős-csel, külső átmenet-csel, s átmenet a magas vonalba.)

V. Háritson ellenmásod, heted, másod s negyeddel, (vagy ellenmásod, heted, másod és harmaddal.) Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst, s egy-kettőt a magas vonalba, (azaz külső vonalba kettős-csel, alsó átmenet-csel, s átmenet a magas vonalba.)

V. Háritson ellenheted, másod, heted, s harmaddal, (vagy ellenheted, másod, heted és negyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst — egy-kettőt felülről lefelé (azaz alsó kettős-cselt, belső átmenet-cselt, s átmenetet az alacsony vonalba.)

V. Háritson ellennegyed, heted, negyed s heteddal, (vagy ellennegyed, heted, negyed s másoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst — egy-kettőt felülről lefelé, (azaz külső vonalba kettős-csel, felső átmenet-csel, s átmenet az alacsony vonalba.)

V. Háritson ellenhatod, másod, harmad, s másoddal, (vagy ellenhatod, másod, harmad, s heteddal.) Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst — felső vonalba egy-kettőt (azaz alsó vonalba kettős-cselt, belső átmenet-cselt, s felső átmenetet.)

V. Háritson ellennegyed, heted, negyed, s harmaddal, (vagy ellennegyed, heted, negyed s ellennegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst — belső vonalba egy-kettőt (azaz külső vonalba kettős-cselt, felső átmenet-cselt, belső átmenetet.)

V. Háritson ellenhatod, másod, harmad, s negyeddel, (vagy ellenhatod, másod, harmad és heted; vagy ellenhatod, másod, harmad s ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Kettősre-kettős. (Double-Découplé.)

Ha az ellenfél a kettős-átmenet végét ellenhárította, ez ellenhárítást egy *ellen átmenettel* csálhatjuk meg; azaz „*kettősre-kettős*” csinálunk.

A „kettősre-kettős” végszurása vagy egyszerű vagy ellenel hárítható.

Kivitel:

Negyed érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettősre-kettőst, (azaz felső vonalba kettős-cselt, belső átmenet cselt, s az ellenfél ellenhatod hárítását csálja meg belső ellen-átmenet által).

V. Hárítson ellennegyed, harmad, ellenhatod, s negyeddel (vagy ellennegyed, harmad, ellenhatod és heteddel; vagy ellennegyed, harmad és kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés

T. Csináljon felső vonalba kettősre-kettőst, (azaz belső vonalba kettős-cselt, felső-átmenet-cselt, s az ellenfél ellennegyed hárítását csálja meg felső ellen-átmenet által).

V. Hárítson ellenhatod, negyed, ellennegyed és harmaddal (vagy ellen-hatod, negyed, és kétszer ellennegyeddel). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettősre-kettőst (azaz alsó vonalba kettős-csel, külső átmenet-csel, s az ellenfél ellenheted hárítását csálja meg külső ellen-átmenet által).

V. Hárítson ellenmásod, heted, ellenheted, s másoddal (vagy ellenmásod, heted és kétszer ellenheteddel). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettősre-kettőst (azaz külső vonalba kettős-csel, alsó átmenet-csel, s az ellenfél ellenmásod hárítását csálja meg alsó-ellen-átmenet által.)

V. Hárítson ellenheted, másod, ellenmásod, s heteddel, (vagy ellenheted, másod, s kétszer ellenheteddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba kettőst s rá kettőst az alacsony vonalba.

V. Hárítson ellennegyed, harmad, ellenhatod, s heteddel (vagy ellennegyed, harmad, ellenhatod és másoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettőst, s rá kettőst az alacsony vonalba.

V. Hárítson ellenhatod, negyed, ellennegyed és másoddal (vagy ellenhatod, negyed, ellennegyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst, s rá kettőst a magas vonalba.

V. Hárítson ellenmásod, heted, ellenheted és harmaddal (vagy ellenmásod, heted, ellenheted és negyeddel). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst, s rá kettőst a magas vonalba.
V. Hárítson ellenheted, másod, ellenmásod, s negyeddal, (vagy ellenheted, másod, ellenmásod, s harmaddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst, utánna kettőst a magas vonalba (azaz alsó vonalba kettős-cselt, s az ellenfél heted háritását külső átmenet-csellel, s az erre következő ellenheted háritását átmenettel a magas vonalba csalja meg).

V. Hárítson ellennegyed, heted, ellenheted és negyeddal (vagy ellennegyed, heted, ellenheted s harmaddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon a külső vonalba kettőst, s erre a magas vonalba ismét kettőst (azaz külső vonalba kettős-cselt, s az ellenfél másodháritását alsó csel-átmenettel s ellenmásod háritását átmenettel a magas vonalba csalja meg).

V. Hárítson ellenhatod, másod, ellenmásod és harmaddal (vagy ellenhatod, másod, ellenmásod és negyeddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba kettőst, s rá kettőst az alacsony vonalba (azaz felső vonalba kettős-cselt, s az ellenfél harmad háritását belső átmenet-csel, s az ellenhatod háritását pedig átmenettel az alacsony vonalba csalja meg).

V. Hárítson ellenmásod, harmad, ellenhatod és másoddal (vagy ellenmásod, harmad, ellenhatod és heteddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettőst — kettőst az alacsony vonalba (azaz belső vonalba kettős cselt, s csalja meg az ellenfél negyedháritását felső átmenet-csellel, s az erre következő ellennegyed háritást átmenettel az alacsony vonalba).

V. Hárítson ellenheted, negyed, ellennegyed, s heteddal (vagy ellenheted, negyed, ellennegyed, s másoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba kettőst, s erre külső vonalba kettőst, (azaz alsó vonalba kettős cselt, az ellenfél heted háritását külső átmenet csellel, s az erre következő ellenheted háritást külső ellen-átmenet által csalja meg).

V. Hárítson ellennegyed, heted, ellenheted és másoddal (vagy ellennegyed, heted és kétszer ellenheteddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba kettőst, s rá alsó vonalba kettőst, (azaz külső vonalba kettős-cselt, s az ellenfél másod háritását alsó átmenet-csel, s ellenmásod háritását alsó ellen-átmenet által csalja meg).

V. Hárítson ellenhatod, másod, ellenmásod, s heteddal (vagy ellenhatod, másod, és kétszer ellenmásoddal). Visszaszurás, stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba kettőst, rá belső vonalba kettőst, (azaz felső vonalba kettős-cselt, s az ellenfél harmad háritását belső átmenet-csel, s ellenhatod háritását belső ellen-átmenet által csalja meg).

V. Hárítson ellenmásod, harmad, ellenhatod és negyeddel (vagy ellenmásod, harmad, ellenhatod és heteddel, vagy ellenmásod, harmad és kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba kettőst, rá felső vonalba kettőst, (azaz belső vonalba kettős cselet, s az ellenfél negyed hárítását csalja meg felső átmenet csel, s ellenegyed hárítását felső ellen-átmenettel).

V. Hárítson ellenheted, negyed, ellenegyed, s harmaddal (vagy ellenheted, negyed, s kétszer ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Egy-kettő-három-ellencsalás (Francz. Une-Deux-Trois-Trompé.)

Ha az ellenfél az egy-kettő-három végszurását ellennel hárította, ugy ez ellenhárítást egy más vonalba irányított ellenátmenet által csalhatjuk meg.

Ez új összetett támadást nevezzük: „*egy kettő-három ellencsalás*“-nak.

E támadás végszurása is hárítható vagy egyszerű, vagy ellenhárítással.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső vonalba egy-kettő-három-ellencsalást (azaz csinálja felső vonalba az egy-kettő-hármat mint cselet, s az ellenfél ellenegyed hárítását csalja meg felső ellen-átmenettel).

V. Hárítson harmad, negyed, ellenegyed és harmaddal (vagy harmad, negyed, s kétszer ellenegyeddel). Visszaszurás, stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba egy-kettő-három ellencsalást (azaz belső vonalba mint cselet egy-kettő-hármat, s rá az ellenfél ellenhatod hárítását csalja meg belső ellen-átmenettel).

V. Hárítson negyed, harmad, ellenhatod, s negyeddel, (vagy negyed, harmad, ellenhatod és heted; vagy negyed, harmad és kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon alsó vonalba egy-kettő-három-ellencsalást, (azaz alsó vonalba mint cselet egy-kettő-hármat, s az ellenfél ellenmásod-hárítását csalja meg alsó ellen-átmenettel).

V. Hárítson heted, másod, ellenmásod és heteddel, (vagy heted, másod és kétszer ellenmásoddal). Visszaszurás, stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon külső vonalba egy-kettő-három-ellencsalást.

V. Hárítson másod, heted, ellenheted és másoddal, (vagy másod, heted és kétszer ellenheteddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon az alsó vonalba egy-kettő-három-ellencsalást.

V. Harmad, negyed, ellenegyed és másoddal hárítson (vagy harmad, negyed, ellenegyed és heteddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon az alsó vonalba egy-kettő-három-ellenesalást.

V. Háritson negyed, harmad, ellenhatod és heteddel. (vagy negyed, harmad, ellenhatod és másoddal). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

T. Csináljon a magas vonalba egy-kettő-három-ellenesalást.

V. Háritson heted, másod, ellenmásod és negyeddel. (vagy heted, másod, ellenmásod és harmaddal). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés

T. Csináljon a magas vonalba egy-kettő-három-ellenesalást.

V. Háritson másod, heted, ellenheted és harmaddal (vagy másod, heted, ellenheted és negyeddel).

Előkészített támadások.

Előkészített támadásoknak azokat nevezzük, melyeket érintkezés-változás, kettős érintkezés, vitőr támadás vagy előhaladás előz meg. Az érintkezés-változás, kettős-érintkezés és vitőrré támadás különösen akkor alkalmaztatik, mikor az érintkezésben az ellenfél magát igen jól fedi, s csak ez a módunk van kitörni a nélkül, hogy az ellenfél jól a vonalban tartott vitőrébe ne ütközzünk. Ez esetben vagy érintkezés-változást, vagy kettős-érintkezést kell csinálni, hogy ez által *az ellenfél vitőre kicsalassék* állásából, vagy a támadást a vitőrré kell intézni, (vascsapás, nyomás, surlás, csavarítás) hogy az ellenfél *ronalából kiszorítása* által szurásra alkalmas rés álljon elő.

Az előhaladás akkor alkalmazható, ha az ellenféltől anynyira eltávolodott a vivő, hogy kitörésével különben nem érné el.

Támadások megelőző érintkezés-változással (v. kettős érintkezéssel.)

Ebből néhány példa elég lesz arra, hogy a többi hasonló támadásokat belőlök bárki is levezethesse.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást negyedből hatodba.

V. Zárja el a „felső“ vonalat ellentállás által jobbra.

T. Csináljon belső átmenetet.

V. Háritson negyeddel (v. heteddel, v. ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást hatodból negyedbe.

V. Zárja el a belső vonalat a penge balra ellenállásával.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Háritson harmaddal (vagy ellennegyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon kettős-érintkezést, negyedből hatodba s hatodból negyedbe.

V. Opponáljon először jobbra, azután balra.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Hárítson harmaddal (vagy ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon kettős-érintkezést, hatodból negyedbe s negyedből hatodba.

V. Opponáljon először balra, aztán jobbra.

T. Csináljon belső átmenetet.

V. Hárítson negyeddel (v. heted, v. ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Ha az ellenfél nem érzi az érintkezés-változás által szükségét annak, hogy fedje magát, s e mellett még vitőre hegyét sem tartja a vonalban, akkor egyenes szurást kell csinálni. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon kettős érintkezést negyedből hatod és hatodból negyedbe.

V. Csak jobbra opponáljon, s balra nem.¹

T. Egyenes szurás.

V. Hárítson negyeddel. Visszaszurás stb.

Támadások megelőző nyomás, vascsapás vagy surlással.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a negyedben nyomást (v. vascsapást, v. surlást).

V. Engedjen a vitőhegygel jobbra, s ezalatt ne álljon ellent balra.²

T. Egyenes szurás.

V. Negyed hárítás. Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon negyedben nyomást (vascsapást vagy surlást).

V. Balra opponáljon.

T. Csináljon felső átmenetet (vagy lökszurást).

V. Hárítson harmaddal (vagy ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon hatodban nyomást (vascsapást, vagy surlást).

V. Engedjen a penge hegygel ellenállás nélkül.

T. Egyenes szurás.

V. Harmad hárítás. Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon hatodban nyomást, (vascsapást, vagy surlást).

V. Jobbra ellenáll.

T. Belső átmenet. (vagy lökszurás).

V. Hárítson negyeddel (heted, vagy ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

¹ Néha czélszerű ez opponálást czélzatosan nem csinálni, hogy ez által rávezetessék az ellenfél a védtelen maradt vonalba az egyenes szurás megtételére ; természetesen azt azonnal hárítani és visszaszurni kell.

² E támadást sikerteleníthetjük azáltal, hogy a helyett, hogy a vascsapásnak ellentállnánk, leeresztjük pengénk hegyét, s rögtön rá a vonalba visszatérünk, vagy érintkezés-változást csinálunk, úgy hogy ezáltal ellenfelünk pengéje a levegőben lesz.

Ha az ellenfél az átmenetet egyszerű háritással fogta fel, czélszerű a legközelebbi „menet“-nél „egy-kettő“-t csinálni.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csináljon nyomást (vascapást vagy surlást) a negyedben, s rögtön rá belső vonalba egy-kettőt.

V. Álljon ellen balra a nyomásnak (vascapásnak vagy surlásnak), s háritson harmad és negyeddal (vagy harmad és heteddal vagy harmad és ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon hatodban nyomást (vascapást vagy surlást) s rögtön reá felső vonalba egy-kettőt.

V. Álljon ellen jobbra, s háritson negyed és harmaddal (vagy negyed, s ellennegyeddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a negyedben nyomást (vascapást vagy surlást), s rögtön reá egy-kettőt az alacsony vonalba.

V. Álljon ellen balra, s háritson harmad és heteddal (vagy harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon a hatodban nyomást (vascapást vagy surlást) s rögtön rá „egy-kettő“-t az alacsony vonalba.

V. Álljon ellent jobbra s háritson negyed és másoddal (vagy negyed és heteddal). Visszaszurás stb.

Ha az ellenfél az átmenetet ellen-védháritotta, akkor „kettőt“ kell csinálni.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Csinál a negyedben nyomást (vascapást vagy surlást) s rá felső vonalba kettőt.

V. Balra ellenáll s hárit ellennegyed és harmaddal (vagy kétszer ellemegyeddal.) Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon a hatodban nyomást (vascapást vagy surlást) s erre belső vonalba „kettős“-t.

V. Balra álljon ellent s háritson ellenhatod és negyeddal, (v. ellenhatod és heted, v. kétszer ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a negyedben nyomást (vascapás vagy surlást) s rögtön rá alacsony vonalba „kettős“-t.

V. Álljon ellen balra s háritson ellennegyed és másoddal, (vagy ellennegyed és heteddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon a hatodban nyomást, (vascapást, vagy surlást) s rögtön reá kettőt az alacsony vonalba.

V. Álljon ellen jobbra s háritson ellenhatod és heteddel. (vagy ellenhatod és másoddal). Visszaszurás stb.

A vitőrrre tett támadásokat úgy is lehet érintkezés-változással (v. kettős-érintkezéssel) összekötni, hogy a vitőr támadást azonnal test-támadással követjük. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon előbb érintkezés-változást negyedből hatodba, erre nyomást, (vascapás vagy surlást) s aztán szurjon egyenesen.

V. Háritson harmaddal. Visszaszurás stb.

Ez utolsó háritás három mozzanattól fog állani, u. m.

1. Ellentállás az ellenfél érintkezés-változására.

2. A nyomásra (vascapás v. surlásra) könnyedén enged a vitőrhegye.

3. Feszés háritása az egyenes szurásnak.

Ugyanezen módon kell háritni negyeddel a hatod érintkezésből kiinduló „érintkezés változás — nyomás (vascapás v. surlás) — egyenes szurást”.¹

Negyed érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást negyedből a hatodba, a hatodban nyomást (vascapást vagy surlást), s végül belső átmenetet.

V. Álljon ellent jobbra, s háritson negyeddel. (vagy heted vagy ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást, a negyedbe nyomást (vascapást vagy surlást) s felső átmenetet.

V. Álljon ellent balra, s háritson harmaddal (vagy ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást a hatodba, s rögtön rá ugyanott nyomást (vascapást, vagy surlást), s végül átmenetet az alacsony vonalba.

V. Jobbra álljon ellent, s háritson heteddel, (vagy másoddal). — Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást a negyedbe, rögtön reá nyomást (vascapás vagy surlást) a negyedben, s átmenetet az alacsony vonalba.

V. Álljon ellent balra, s háritson másoddal, (vagy heteddel). — Visszaszurás stb.

Támadások előző csavaritással. — Csavarított egyenes szurás. (Liement).

Már előbb volt róla szó, hogy az egyszerű csavarított egyenes szurások csakis negyedből másodba, s hetedből har-

¹ Meghiusíthatjuk igen előnyös módon e támadásokat az által, ha az ellenfelünk érintkezés-változására, a helyett hogy egyszerűen háritnánk, ellenvédhárítást csinálunk, (melyet joggal nevezhetnénk ellen-érintkezésnek, mert általa az ellenfél pengéje ismét a levegőben marad),

madba, a teljes csavarított egyenes szurások pedig negyedből negyed, s hetedből hetedbe ajánlatosak.

A csavarított egyenes szurások háritása és kivitelére vonatkozólag az olvasók az illető fejezetre utaltatnak.

Kivitel :

Negyed érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen tartja csináljon egyszerű csavarított egyenes szurást negyedből másodba (azaz csavarítást negyedből másodba, s egyenes szurást a csukló alá.)

V. Engedjen a penge hegygyel és háritson másoddal. Visszaszurás stb.

Heted érintkezés.

T. Csináljon egyszerű csavarított egyenes szurást hetedből harmadba, (azaz csavarítást hetedből harmadba, s felső egyenes szurást).

V. Engedjen a penge hegygyel, háritson harmaddal. Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon teljes csavarított egyenes szurást negyedből negyedbe, (azaz két összekötött csavarítást: negyedből másodba, másodból negyedbe, s aztán belső egyenes szurást).

V. Penge hegygyel engedjen, s háritson negyeddal, (de valamivel a rendesnél mélyebben). Visszaszurás stb.

Heted érintkezés

T. Csináljon teljes csavarított egyenes szurást hetedből hetedbe ; (azaz két összekötött csavarítást: egyik hetedből harmadba, másik harmadból hetedbe, s rá alsó egyenes szurást).

V. Engedjen a penge hegygyel, s háritson heteddal. Visszaszurás stb.

Lehet csavarítást felülről lefelé csinálni s egyenes szurást tenni a magas vonalba és megfordítva. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Miután az ellenfél penge hegyét mélyen tartja, csináljon a másodba csavarítást s átmenetet a magas vonalba.

V. Engedjen a penge hegygyel s háritson másod és negyeddal (v. másod és harmad). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Miután az ellenfél penge hegyét mélyen tartja, csináljon csavarítást hetedbe, s átmenetet a magas vonalba.

V. Engedjen a penge hegygyel s háritson heted és harmaddal (v. heted és negyeddal). Visszaszurás stb.

Ha nincs saját pengénk törzse érintkezésben az ellenfél pengehegyével, akkor *cselegyenes szurást* (Francz. coulé) kell csinálnunk, hogy azt hatalmunkba kerítsük s a csavarított egyenes szurást kiviessük. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon cselegyenes szurást s rögtön rá a másodban egyszerű csavarított egyenes szurást.

V. Álljon ellent balra, engedjen a pengehegygyel és háritson másoddal. Visszaszurás stb.

Érintkezés-változás (v. kettős-érintkezés) vascsapás, lökszurás, surlás és egyenes szurás összeköttetése.

Az érintkezés-változás (vagy kettős-érintkezés) vascsapás, lökszurás és surlás az elébb már le lett írva. — Ha az ellenfél a támadásokat nem átmenet által hiúsítja meg, meglepetését arra használjuk fel, hogy vagy egyenes szurást vagy átmenetet alkalmazunk ellene. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Miután az ellenfél karját kinyújtja, s pengéje hegyét mélyen tartja, csináljon kettős érintkezést, s rá azonnal könnyű vascsapással kivitt lökszurást, surlást a harmadban, s végül egyenes szurást.

V. Álljon ellent negyed és harmadban, s háritson harmaddal. — Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Miután az ellenfél karját kifeszítve, pengéje hegyét mélyen tartja, csináljon érintkezés-változást, könnyű vascsapással kivitt lökszurást, surlást a harmadban s végül szurjon egyenesen.

V. Álljon ellent negyed és harmadban, s háritson harmaddal. — Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon kettős érintkezést, könnyű vascsapással kivitt lökszurást, harmadban surlást, s végül szurjon egyenesen.

V. Álljon ellent negyeddel és harmaddal, s háritson negyeddel (vagy heted, vagy ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást, könnyű vascsapással kivitt lökszurást, a harmadban surlást, s belső átmenetet.

V. Álljon ellent negyed és harmaddal, s háritson negyeddel (vagy heteddel, vagy ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon kettős-érintkezést, vascsapást, lökszurást, surlást harmadban s átmenetet az alacsony vonalba.

V. Álljon ellent negyed és harmaddal, s háritson heteddel (vagy másoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon érintkezés-változást, vascsapást, lökszurást, a harmadban surlást, s átmenetet az alacsony vonalba.

V. Álljon ellent negyed és harmaddal, s háritson heteddel (vagy másoddal). Visszaszurás stb.

Előhaladni és támadni.

Az összeütközésnél egy-két lépés által rendszeren eléretik a távolság. Hogy e meneteket egyszerűsít-ük, mindég az tétetik fel, hogy egy lépés elég a távolság elérésére. P. o.

Negyed érintkezés.

- T. Haladjon előre. és szurjon egyenesen.
V. Védjen negyeddal (vagy hatod ellenhárítással). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

- T. Haladjon előre, szurjon egyenest.
V. Védjen harmaddal (vagy negyed ellenhárítással). Visszaszurás stb.

Másod érintkezés.

- T. Haladjon előre, szurjon egyenest.
V. Védjen másoddal (vagy ellenheteddal). — Visszaszurás.

Heted érintkezés.

- T. Haladjon előre, szurjon egyenest.
V. Védjen heteddal (vagy ellenmásoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Haladjon előre, csináljon a negyedben nyomást (Pression) és felső átmenetet vagy lökszurást.

V. Álljon ellent balra és védjen harmaddal (vagy ellennegyeddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Haladjon előre, csináljon harmadban vascapást és felső átmenetet.

V. Álljon ellent jobbra; háritson negyed védhárítással. (vagy ellenhatod védh.) Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

T. Haladjon előre, csináljon negyedben vascapást s átmenetet az alsó vonalba.

V. Álljon balra ellent — másod védhárítás (v. heted). Visszaszurás stb.

Ha „egy-kettő“-t az előhaladásban akarunk csinálni, előbb csel nélkül jobb lábunkat előre kell tennünk; az első átmenet cselét akkor csináljuk, ha a ballábot utánna huztuk és földre tesszük; rögtön erre keresztül visszük kitöréssel a második átmenetet. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Előhaladásban csináljon egy-kettőt.

V. Védjen harmad és negyeddal (vagy harmad és heted; vagy harmad és ellenhatod). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Előhaladásban csináljon egy-kettőt.

V. Védjen negyed és harmaddal (vagy negyed és ellennegyeddal). Visszaszurás stb.

Előhaladás helyett sok esetben előnyösebb csupán a bal-lábot a jobbhoz zárkóztatni, és akkor csinálni kitörést. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Zárkóztassa a bal lábat a jobbhoz ¹ és szurjon egyenest.

V. Negyed védháritson. Visszaszurás stb.

Támadások, melyek az ellenfél előkészülésére vitetnek keresztül.

Támadást az ellenfél előkészülésére intézni annyit tesz, mint érintkezés-változást, kettős érintkezést, vitőr támadást, absence d'épée-t, előhaladást vagy cselet az ellenfélnek felhasználni, hogy egy támadás által meglepjük.

Ezek a meglepetések a viművészet legszebb támadásai közé tartoznak, de hogy kivihetők legyenek, ahoz sok biztonság és gyorsaság szükségeseltetik.

Rendesen egy helyből és pedig egyenes szurások, vagy átmenetek, ritkábban összetett szurások által vitetnek keresztül.

Támadások az érintkezés-változásra (vagy kettős-érintkezésre.

Abban a pillanatban, midőn az ellentél érintkezés-változást vagy kettős érintkezést csinál, ez érintkezés-változást az által lehet derobirozni, hogy az első érintkezés vonalába ellen-átmenetet csinálunk. P. o.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon érintkezés-változtatást a hatodba.

T. Derobirozza ezen érintkezés-változást a belső ellen átmenettel. (Hogy ezt csinálhassuk, nem kell addig várni, míg az ellenfél vitőrünkkel érintkezést vett, hanem a pillanatban, mikor pengéje a mienket elhagyta, ezt az ellenfél pengéje alá vezetve a belső vonalba szurunk.)

V. Negyed védháritson (vagy heted, vagy ellenhatod). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon érintkezés-változást a negyedben.

T. Derobirozza ez érintkezést.

V. Harmad védháritson (vagy ellennegyed). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon érintkezés-változást a hatodba.

T. Derobirozza ez érintk. változást ellen-átmenettel az alsó vonalba.

V. Heted védháritson (vagy másod). Visszaszurás stb.

¹ E mozdulatnak sohasem szabad feltűnőnek lenni.

Hatod érintkezés.

- V. Csináljon érintkezés-változást a negyedbe.
 T. Derobírozza ez érintkezés-változást ellen átmenettel az alsó vonalba.
 V. Másod védhárítson (vagy heted). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

- V. Érintkezést változtasson a hatodba.
 T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt (azaz derobírozza az ellenfél érintkezés-változását a belső csel-ellen-átmenet által, és csalja meg negyed védhárítását a felső átmenet által).
 V. Hárítson negyed és harmaddal (vagy negyed és ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

- V. Csináljon érintkezés-változást a negyedbe.
 T. Csináljon a belső vonalba egy-kettőt (azaz derobírozza az ellenfél érintkezés-változását felső csel-ellen-átmenettel és harmad védhárítását csalja meg a belső átmenettel).
 V. Védhárítson harmaddal és negyeddel (vagy harmad és heted, vagy harmad és ellenhatod). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

- V. Csináljon érintkezés-változást a hatodba.
 T. Csináljon egy-kettőt az alsó vonalba.
 V. Védhárítson negyed és másoddal (vagy negyed és heted). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

- V. Csináljon érintkezés-változást a negyedbe.
 T. Csináljon egy-kettőt az alsó vonalba.
 V. Védhárítson harmad és heteddel (vagy harmad és másoddal). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

- V. Csináljon kettős érintkezést (azaz két érintkezés-változtatást, az első hatod, a másodikat negyedbe).
 T. Derobírozza a második érintkezés-változtatást a felső ellenátmenettel.
 V. Védhárítson harmaddal (vagy ellenegyed). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

- V. Csináljon kettős-érintkezést (az első érintkezés-változtatást negyedbe, a másodikat hatodba).
 T. Derobírozza a második érintkezés-változtatást a belső ellenátmenettel.
 V. Védhárítson negyeddel (vagy heted, vagy ellenhatod). Visszaszurás stb.

Ha az ellenfél az érintkezés-változtatásnál az érintkezés vonalát védtelen hagyja, e vonal felhasználható egyenes szurásra.

Kivétel:

Negyed érintkezés.

- V. Csináljon érintkezés-változtatást a hatodba, s hagyja a „belső” vonalat czélzatosan nyitva.

T. Szurjon egyenesen.

V. Hárítson negyeddel (vagy ellenhatód). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon érintkezés-változtatást a negyedbe, s hagyja a „felső” vonalat czélzatosan nyitva.

T. Szurjon egyenesen.

V. Védhárítson harmaddal (vagy ellennegyed). Visszaszurás stb.

Az ellenfelet gyakran nyomás vagy vascsapással az érintkezés változtatásra vezetjük, hogy ezt derobirozzuk. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon nyomást a negyedbe.

V. Csináljon érintkezés-változtatást a hatodba.

T. Derobirozza az érintkezés-változtatást a felső ellen-átmenettel.

V. Védhárítson negyeddel, (heted, vagy ellenhatód). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon nyomást a hatodba.

V. Érintkezést változtasson a negyedbe.

T. Derobirozza az érintkezés-változtatást az alsó ellen-átmenettel.

V. Védhárítson másoddal (vagy heteddel). Visszaszurás stb.

Támadások a nyomás, vascsapás, surlás és csavarításra.

Abban a pillanatban, mikor az ellenfél nyomást, vascsapást, surlást vagy csavarítást csinál, nem várjuk meg ezek derobirozásánál az ellenfél kimerülését, hanem átmenetet csinálunk a felső vagy alsó vonalba. P. o.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon nyomást (vascsapást v. surlást) a negyedbe.

T. Derobirozza a felső átmenet által.¹

V. Védhárítson harmaddal (vagy ellennegyed). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon nyomást (vascsapást, vagy szurást) hatodban.

T. Derobirozza belső átmenettel.

V. Védhárítson negyeddel (heted vagy ellenhatód). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon nyomást (vascsapást vagy surlást) a negyedben.

T. Derobirozza átmenettel az alsó vonalba.

V. Védhárítson másoddal (vagy heted) Visszaszurás stb.

¹ Mivel az ellenfél, hogy vascsapást csináljon, pengénket el kell hogy hagyja, e vascsapást derobirozhatjuk anélkül, hogy az ellenfél pengéjének érintését bevárnánk. Másképp van ez a nyomás, surlás vagy csavarításnál. Az ellenfél, hogy e támadásokat kivihesse, nem hagyja el pengénket, s ennek következtében az érintkezés pengéjével el nem kerülhető, de ha az átmenetet gyorsan visszük keresztül, elkerülhető lesz a támadás általi kimerülés.

Hatod érintkezés.

- V. Csináljon nyomást (vascsapást vagy surlást) hatodban.
- T. Derobirozza átmenet által az alacsony vonalba.
- V. Védháritson heteddel (vagy másod). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

- V. Csináljon csavaritást a másodba.
- T. Derobirozza átmenettel a magas vonalba.
- V. Védháritson negyeddel (vagy harmaddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

- V. Csináljon csavaritást a hetedbe.
- T. Derobirozza átmenet által a magas vonalba.
- V. Védháritson harmaddal (v. negyeddel). Visszaszurás.

Támadások absence d'épée-re. ¹

Negyed érintkezés.

V. Hagyja el jobbra ellenfele vitórét (azaz hagyja el az érintkezést az ellenfél vitórével az által, hogy saját vitórét jobbra hajlitja, azaz mozditja el.)

T. Szurjon egyenest. ²

V. Védháritson negyeddel (heted) Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Hagyja el balra az ellenfél pengéjét.

T. Szurjon egyenesen.

V. Védháritson harmaddal.

Sokkal jobb az egyenes szurásnak csak cselét csinálni, s a szurást valamelyik másik vonalba intézni. P. o.

Negyed érintkezés.

V. Hagyja el jobbra ellenfele pengéjét.

T. Csináljon felső vonalba egyenes szurás-cselt — átmenetet (vagy egyenes szurás-cselt — lökszurást).

V. Védháritson negyed és harmaddal (v. negyed és ellennegyed). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Hagyja el az ellenfél pengéjét balra.

T. Csináljon belső vonalba egyenes szurás-cselt — átmenetet, (egyenes szurás-csel-lökszurást).

V. Védháritson harmad és negyeddel (v. harmad és heted ; v. harmad és ellenhatod). Visszaszurás stb.

¹ Az absence d'épée kifejezés értelmét az egyenes szurásról szóló fejezet világosítja fel.

² Ez egyenes szurásnak igen gyorsan kell történni, mert nem lehet tudni, hogy az ellenfél pengéjének távozása nem csel akar-e lenni.

Negyed érintkezés.

V. Hagyja el az ellenpengét balra.

T. Csináljon az alsó vonalba egyenes szurás-cselt — átmenetet.

V. Védháritson negyed és másoddal (v. negyed és heted). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Hagyja el az ellenfél pengéjét balra.

T. Csináljon az alacsony vonalba egyenes szurás-cselt — átmenetet.

V. Védháritson harmad és heteddél (v. harmad és másod) Visszaszurás stb.

Hasonlóképen lehet csinálni egyenes szurás-cselt — egykettőt, vagy egyenes szurás-cselt — egykettő-ellenesalást.

Támadások cselre.

Ha az ellenfél egyenes-szurás-cselt vagy átmenet-cselt csinál,¹ a legjobb alkalom megelőző vitőrré támadás által meglepni, mert vitőrének hegye mélyebben, s karja jobban kitesztve van, mint az érintkezésnél.

Kevésbé czélszerű lenne egyszerű szurással megelőző vitőrtámadás nélkül az ellenfelet meglepni akarni, mert a támadó, a ki szur anélkül, hogy ellenfele pengéjét a vonalból eltávolította volna, maga is találva lehet; *coup doublé* azaz: *kettős találás* állhat elő.

A következőkben néhány példája következik a cselre tett támadásoknak.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon nyomást (vasesapást v. surlást) a negyedben és szurjon egyenesen.

V. Negyeddel háritson. Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás cselt.

T. Csináljon a harmadban nyomást (vasesapást v. surlást) és szurjon egyenesen.

V. Harmaddal háritson. Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon nyomást (vasesapást v. surlást) a negyedben, s erre felső átmenetet (v. lökszurást.)

V. Védháritson negyed és harmaddal (vagy negyed és ellennegyed.) Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon a harmadban nyomást (vasesapást v. surlást) és belső átmenetet (vagy lökszurást).

V. Védháritson harmad és negyeddel (vagy harmad és heted, v. harmad és ellenhatod.) Visszaszurás stb.

¹ Különösen, ha az ellenfél a cselt lassan csinálja.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon a negyedben nyomást (vascsapást vagy surlást) és átmenetet az alacsony vonalba.

V. Háritson negyed és másoddal (vagy negyed és heteddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon a harmadban nyomást (vascsapást vagy surlást) és átmenetet az alacsony vonalba.

V. Védhárítson harmad és heteddal (v. harmad és másod). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon csavarítást a másodba és átmenetet a magas vonalba.

V. Hárítson másod és negyeddel (v. másod és harmad). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon csavarítást a hetedbe és átmenetet a magas vonalba.

V. Hárítson heted és harmaddal (v. heted és negyed). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon egyszerű csavarított egyenes szurást a másodba.

V. Engedjen a penge hegyvel és hárítson másoddal. Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon teljes csavarított egyenes szurást (negyedből negyedbe).

V. Engedjen a penge hegyvel és hárítson negyeddel. Visszaszurás stb.

Támadások az ellenfél kilépésére.

A pillanat, melyben az ellenfél jobb lábát felemeli, hogy előhaladjon, legkedvezőbb arra, hogy őt egyenes szurás, átmenet vagy lökszurással meglepjük; egyenes szurással akkor, ha magát az érintkezési vonalba nem fedi, ellenkező esetben átmenet vagy lökszurással. Példák:

Negyed érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Abban a pillanatban, mikor ellenfele jobb lábát felemeli, szurjon egyenesen.

V. Hárítson negyeddel (v. ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Szurjon egyenesen.

V. Harmaddal hárítson (v. ellenmegyeddel). Visszaszurás stb.

Negyed érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon felső átmenetet (v. lökszurást).

V. Háritson harmaddal (v. ellenegyeddel). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon belső átmenetet v. lökszurást.

V. Háritson negyeddal (v. heteddal, v. ellenhatoddal). Visszaszurás stb.

Negyed (vagy hatod) érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Háritson másoddal (v. heteddal). Visszaszurás stb.

Félre lehet vezetni az ellenfelet arra, hogy az érintkezési vonalat fedje, s egy másikat hagyjon szabadon, az által, hogy egyenes szurás-cselt csinálva annak védhárítását megcsaljuk. P. o.

Negyed érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon felső vonalba egyenes szurás-cselt, s rá átmenetet.

V. Háritson negyed és harmaddal (v. negyed, s ellenegyed). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon belső vonalba egyenes szurás cselt, s rá átmenetet.

V. Háritson harmad és negyeddal (v. harmad és heted, v. harmad és ellenhatod). Visszaszurás stb.

Hasonlóképp félre lehet vezetni az ellenfelet, hogy más és ne az érintkezés vonalat fedje, az által hogy csel-átmenetet csinálva, ennek védhárítását megcsaljuk (azaz egy-kettőt csinálunk). P. o.

Negyed érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon belső vonalba egy-kettőt.

V. Háritson harmad és negyeddal (v. harmad és heted, vagy harmad és ellenhatod). Visszaszurás stb.

Hatod érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon felső vonalba egy-kettőt.

V. Háritson negyed és harmaddal (v. negyed, s ellenegyed). Visszaszurás stb.

Negyed (v. hatod) érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon egy-kettőt alulról-felfelé.

V. Háritson másod és negyeddal (v. heted és harmad). Visszaszurás stb.

Másod (heted) érintkezés

V. Haladjon előre.

T. Csináljon egy-kettőt felülről lefelé.

V. Háritson negyed és másoddal (v. harmad és heteddel). Visszaszurás stb.

A visszaszurás, (Riposte.)

A visszaszurás közvetlen a védhárítás után a háritó által az ellenfélre irányzott ellentámadás.¹ Gyorsan kell keresztülvinni, hogy az ellenfelet találjuk, mielőtt ideje lenne visszaemelkedni. Ennek következtében elegendő a jobb kart fél vagy egyáltalán kitörés nélkül kinyújtani.

A visszaszuráshoz szükséges a jobb kéz ujjait a háritás után kissé kiengedni s rögtön rá újra meghuzni, mert az ujjak tevékenysége visszaszurásnál más, mint a háritásnál.

A visszaszurásnak két faja van: az *egyenes* és *összetett* visszaszurás.

Az egyenes visszaszurás.

Az egyenes visszaszurás az, melyet az által csinálunk, hogy a kart abban a vonalban nyújtjuk ki, melyben a háritás végződött, szóval a mi nem más, mint egy egyenes szurás.

Az egyenes visszaszurás, mely ellenálló háritásra tétetik s melyben az ellenfél pengéjét nem hagyjuk el, *ellenálló visszaszurásnak* (Francz. Riposte d'opposition) neveztetik, azt pedig, mely száraz háritásra következik s melynek keresztülvitelénél pengénk az ellenfelét elhagyja, *tac-au-tac visszaszurásnak*² neveztetik. Ez a leggyorsabb és a legszebb a visszaszurások közt.

Azon egyenes visszaszurásoknál, melyek *harmad, negyed, ötöd, hatod, heted és nyolczad* háritásokra következnek, a kéz supinatioba, s azoknál melyek *első* és *másod* háritásokra következnek, a kéz pronatióban áll. Kivétel:

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső átmenetet.

V. Háritson elsővel és szurjon vissza egyenesen az alacsony vonalba. (Ellenálló visszaszurás. — kéz pronatióban).

T. Emelkedjen fel gyorsan első védhárítással. Kiállás.

Másod érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson másoddal (Ellenálló háritás). Szurjon vissza egyenesen. (Ellenálló visszaszurás, kéz pronatióban).

T. Emelkedjen fel gyorsan másodhárítással. Kiállás.

¹ Lásd a védhárításokat.

² Így neveztetik a vitörnek száraz háritásnál és a visszaszurásnál az ellenfél testén adott hangról.

Negyed (vagy hatod) érintkezés.

T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Háritson másoddal (száraz háritás), szurjon vissza egyenesen.
(Tac-au-tac — kéz a pronatióban).

T. Háritson másoddal. Kiállás.

Hatod (vagy harmad) érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson harmaddal (Ellenálló háritás), szurjon vissza egyenesen.
(Ellenálló visszaszurás, kéz supinatióban).

T. Emelkedjen fel gyorsan harmadháritással. Kiállás.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Háritson harmaddal (száraz v. h.) szurjon vissza egyenesen
(tac-au-tac, kéz a supinatióban).

T. Emelkedjen fel gyorsan harmadháritással. Kiállás.

Van a harmad védháritás után még egy faja az egyenes visszaszurásnak, mely „*harmad visszaszurás harmadra*“ elnevezéssel bír, s abból áll, hogy a vivó a kézzel pronatióba a szurás alatt egyidejűleg hárit és visszaszur. Ez azonban nem czélszerű, mert a kéz mindég többet ér supinatio, mint pronatióba.

Ha az ellenfél harmad visszaszurásnál pengénkre erős nyomást gyakorol, akkor a harmad háritás helyett engedhetünk az elsőbe, azaz a pengehegygyel balra engedve egyidejűleg a kezét az első állás magasságába emeljük. (8. ábra).

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson negyeddel, (ellenálló háritás) szurjon vissza egyenesen.
(Ellenálló visszaszurás).

T. Emelkedjen fel gyorsan negyed háritással. Kiállás.

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson negyeddel (száraz h.) szurjon vissza egyenesen. (tac-au-tac).

T. Emelkedjen fel gyorsan negyed háritással. Kiállás.

Mivel az ötöd háritásnál saját pengénk hegye nagyon a vonalon kívül van, legczélszerűbb átmenettel visszaszurni a magas vonalba.

Az egyenes visszaszurások a hatod háritás után ugyanazok, mint a harmadháritás után; a nyolczad háritás után pedig olyanok, mint a másod háritás utániak, csakhogy nyolczad háritás után a kéznek supinatio állásával szurunk vissza.

Heted érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson heteddel (száraz) szurjon vissza egyenesen (tac-au-tac).

T. Emelkedjen fel gyorsan heted háritással.

Az összetett visszaszurások.

Összetett visszaszurások azok, melyek más vonalba tétetnek, mint a háritás. Rendesen átmenet, lökszurás, csavarított egyenes-szurás, egy-kettő, kettős, egyenes csel-szurás, ellencsalásból állanak.

Mivel az összetett visszaszurások kivitele hosszabb ideig tart, mint az egyeneseké, ezeket félkitöréssel kell csinálni s ügyelni jól, hogy a felső test egyáltalán ne hajoljon előre, hanem függőlegesen álljon.

Átmenettel kell visszaszurni azon esetben, ha az ellenfél szurása után jól kifejezett oppositioval a háritó pengéje ellen felemelkedik, mert az oppositioval a vonalat, melyben a háritás történt, fedezi, s az ellenkező vonalat szabadon hagyja. ¹

Kivitel :

Negyed érintkezés

- T. Szurjon egyenesen s emelkedjen vissza oppositioval balra.
- V. Háritson negyeddel, szurjon vissza felső átmenettel.
- T. Háritson harmaddal (vagy ellennegyeddel). Kiállás.

Hatod érintkezés

- T. Szurjon egyenesen s emelkedjen vissza oppositioval jobbra.
- V. Harmaddal háritson, szurjon vissza belső átmenettel.
- T. Háritson negyeddel (v. heteddel, v. ellenhatoddal). Kiállás.

Heted érintkezés

- T. Szurjon egyenesen s emelkedjen fel oppositioval balra.
- V. Háritson heteddel, szurjon vissza külső átmenettel.
- T. Háritson másoddal (v. ellenheteddel). Kiállás.

Negyed érintkezés

- T. Csináljon felső átmenetet, emelkedjen fel oppositioval jobbra, a pengehegyét tartsa mélyen.
- V. Háritson harmaddal és szurjon vissza belső lökszurással.
- T. Háritson negyeddel (v. heteddel, v. ellenhatoddal). Kiállás.

Hatod érintkezés.

- T. Csináljon belső átmenetet, emelkedjen fel oppositioval balra, a pengehegyét mélyen tartva.
- V. Háritson negyeddel, szurjon vissza felső lökszurást.
- T. Háritson harmaddal (v. ellennegyeddel). Kiállás.

Ha az ellenfél szurás után a magas vonalba a felemelkedésnél magasra tartott kézzel védhárít, akkor megcsaljuk e védhárítást azzal, hogy átmenettel az alsó vonalba visszaszurunk. P. o.

¹ Hasonló körülmények közt szurunk vissza lökszurással, ha ellenfelünk szurása után felemelkedve, penge hegyét mélyen tartja.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső átmenetet, emelkedjen fel oppositioval balra, magasan tartott kézzel.

V. Háritson negyeddel (v. ellenhatoddal) és szurjon vissza átmenettel az alacsony vonalba.

T. Háritson másoddal (v. heteddel). Kiállás.

Negyed érintkezés

T. Csináljon felső átmenetet, emelkedjen fel oppositioval jobbra, magasan tartott kézzel.

T. Harmaddal (v. ellenegyed) háritson, szurjon vissza átmenettel az alacsony vonalba.

T. Háritson heteddel (v. másoddal). Kiállás.

Ha pedig az ellenfél az alacsony vonalba intézett szurás után a felemelkedésnél mélyen tartott kézzel hárit, akkor megcsaljuk e háritást az által, hogy a magas vonalba átmenettel visszaszurunk. P. o.

Másod érintkezés.

T. Szurjon egyenesen s emelkedjen fel mélyen tartott kézzel.

V. Háritson másoddal, szurjon vissza átmenettel a magas vonalba.

T. Háritson negyeddel (v. harmaddal). Kiállás.

Heted érintkezés.

T. Szurjon egyenesen s emelkedjen fel mélyen tartott kézzel.

V. Háritson heteddel; szurjon vissza átmenettel a magas vonalba.

T. Háritson harmaddal (v. negyeddel). Kiállás.

Ha az ellenfél szurás után a felemelkedésnél egy egyenes szurásból álló visszaszurással védhárit, e védháritást egyenes szurás-csel-átmenettel lehet megcsalni. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Háritson harmaddal, szurjon vissza belső vonalba egyenes csel-szurásátmenettel.

T. Emelkedjen fel harmad és negyed védháritással (vagy harmadháritás és ellenharmad). Kiállás.

Ha az ellenfél szurás után a felemelkedésnél az átmenet vagy lökvisszaszurást egyszerü háritással védi, lehet ezt egykettő, átmenet-lökszurás v. lökszurás-átmenettel megcsalni. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen, s emelkedjen fel oppositioval balra, tartsa a vitérhegyét mélyen.

V. Háritson negyeddel, szurjon vissza belső vonalba egykettővel.

T. Háritson harmad és negyeddel (v. harmad és heted, vagy harmad és ellenhatod). Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Szurjon egyenesen, emelkedjen fel oppositioval balra mélyen tartott pengehegygel.

V. Hárítson harmaddal, szurjon vissza lökszurás-átmenetet az alacsony vonalba.

T. Hárítson negyed és másoddal (v. negyed és heted). Kiállás.

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen, emelkedjen fel oppositioval balra.

V. Hárítson negyeddel, szurjon vissza belső vonalba átmenetet — lökszurást.

T. Hárítson harmad és negyeddel (v. harmad és heted, vagy harmad és ellenhatod). Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Szurjon egyenesen, s emelkedjen fel oppositioval balra.

V. Hárítson harmaddal, szurjon vissza felső vonalba átmenet-lökszurást.

T. Hárítson negyed és harmaddal (v. negyed és ellennegyed). Kiállás.

Ha az ellenfél egy szurás után a felemelkedésnél az átmenet visszaszurást ellenvédhárítja, csalja meg ezt kettős által. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen, s emelkedjen fel oppositioval balra.

V. Hárítson negyeddel, szurjon vissza felső vonalba kettőssel.

T. Hárítson kétszer ellennegyeddel (v. ellennegyed és harmad). Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Szurjon egyenesen s emelkedjen fel oppositioval jobbra.

V. Hárítson harmaddal, szurjon vissza belső vonalba kettőssel.

T. Hárítson kétszer ellenhatoddal (v. ellenhatod, s negyed, vagy ellenhatod és heted). Kiállás.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet, emelkedjen fel oppositioval jobbra.

V. Hárítson harmaddal, szurjon vissza kettőt az alacsony vonalba.

T. Hárítson ellenhatod és heteddel (v. ellenhatod és másod). Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső lökszurást, s emelkedjen fel oppositioval balra.

V. Hárítson negyeddel, szurjon vissza kettőt az alacsony vonalba.

T. Hárítson ellennegyed és másoddal (v. ellennegyed és heteddel). Kiállás.

Ha az ellenfél a felemelkedésnél szurás után érintkezés-változtatást csinál, akkor ezt az ellen-átmenet által csaljuk meg. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet, s emelkedjen fel érintkezés-változtatással a negyedbe.

V. Hárítson harmaddal, szurjon vissza felső ellen-átmenettel.

T. Hárítson harmaddal (v. ellennegyeddel). Kiállás.

Hatod érintkezés

T. Csináljon belső lökszurást, s emelkedjen fel érintkezés-változtatással a harmadba.

V. Hárítson negyeddel, s csináljon belső ellen-átmenetet.

T. Hárítson negyeddel (v. heteddel v. ellenhatoddal). Kiállás.

Ha az ellenfél a felemelkedésnél egy szurás után a kart kinyújtva a penge hegyét mélyen tartja, előnyös csavarított egyenes szurással visszaszurni. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen, s emelkedjen fel mélyen tartott pengehegygyel.
V. Háritson negyeddel és szurjon vissza egyszerű csavarított egyenes szurással, (negyedből másodba).

T. Engedjen a pengehegygyel, s háritson másoddal. Kiállás.

Hatod érintkezés

T. Csináljon belső átmenetet, s emelkedjen fel mélyen tartott pengehegygyel.

V. Háritson negyeddel, szurjon vissza teljes csavarított egyenes szurást (negyedből-negyedbe).

T. Engedjen a pengehegygyel és háritson negyeddel, de valamivel mélyebben, mint rendesen. Kiállás.

Van még az ugynevezett *első-lök visszaszurás* (francz. la riposte du coupé par la prime) mely az első védháritás után úgy tétetik, hogy a vivó a pengehegygyel hátulról előre kört ír, úgy, hogy saját pengéjét az ellenfelének hosszában engedi siklani, s az ellen belső vonalába szur. -- A kéz e szuráshoz supinatioba fordul. Kivitele:

Heted érintkezés.

T. Csináljon átmenetet az alsó vonalba.

V. Háritson elsővel, szurjon vissza első lökszurást.

T. Háritson negyeddel (vagy elsővel). Kiállás.

Ellenvisszaszurások.

Ellenvisszaszurásnak neveztetik az, melyet akkor csinálunk, miután az ellenfél visszaszurását elhárítottuk. Az ellenvisszaszurásokhoz rendszerint azon szurások alkalmaztatnak, mint a rendes visszaszurásokhoz, mint p. o. az egyenes szurás, átmenet, lökszurás, csavarított egyenes szurás, lökszurás-átmenet, átmenet-lökszurás, egyenes csel-szurás-átmenet stb.

Az ellenvisszaszurások két mód szerint vitetnek keresztül és pedig:

1. vagy visszaemelkedik a vivó a kitörésből, mialatt az ellenfél visszaszurását háritja s az ellenvisszaszurást új kitöréssel csinálja, vagy 2. a vivó az első támadás után megmarad a kitörésben, védháritja az ellenfél visszaszurását s megcsinálja egy-ugyanazon kitörésből az ellenvisszaszurást is. ¹

¹ E második esetben, mikor is a vivó a kitörésben megmarad, a felső testet visszahuzni s a jobb kart könnyedén behajlítani kell, hogy az ellenféllel elhítessük, mintha a kitörésből visszaakarnánk emelkedni. Az ez által félrevezetett ellenfél visszaszurását kevesebb elővigyázattal fogja kivinni s ennek természetes következménye, hogy az ellenvisszaszurás annyival inkább meglepi.

A mint hogy az ellenvisszaszurással igyekezni kell ellenfelünket meglepni, ép úgy kiváló gondot kell fordítani arra, hogy ez ellenvisszaszurások által magunkat meglepetni ne engedjük. Ennek következtében igyekeznünk kell minden visszaszurás után valamelyik védhárítással visszaemelkedni. P. o.

Negyed érintkezés.

- T. Csináljon felső átmenetet.
 V. Ellennegyeddel háritson és szurjon vissza egyenesen.
 T. Emelkedjen fel negyed védhárítással és ellenvisszaszurjon felső átmenettel.
 V. Háritson harmaddal és ellennegyeddel. Kiállás.

Heted érintkezés

- T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.
 V. Védje ezt hetedhárítással és szurjon vissza felső átmenettel.
 T. Emelkedjen fel harmad háritással és ellenvisszaszurjon belső átmenettel.
 V. Védje negyed háritással (vagy heted, v. ellenhatoddal). Kiállás

Negyed érintkezés.

- T. Szurjon egyenesen, s kitörésben maradvá huzza vissza kissé felső testét s karját könnyedén hajlítsa be.
 V. Védje magát negyed háritással s szurjon vissza felső vonalba lökszurást.
 T. Védje ezt negyed ellenhárítással, csináljon ellenvisszaszurást egyenesen (anélkül, hogy a karját kinyujtaná, s a felső testét előrevenné).
 V. Védjen negyedhárítással. Kiállás.

Másod érintkezés.

- T. Szurjon egyenesen.
 V. Háritson másoddal, szurjon vissza átmenettel a magas vonalba.
 T. Emelkedjen fel negyed háritással s ellenvisszaszurjon felső átmenettel.
 V. Háritsa ezt ellennegyeddel s csináljon második ellenvisszaszurást egyenes szurás által.
 T. Emelkedjen fel a kitörésből negyed védhárítással. Kiállás.

Heted érintkezés

- T. Csináljon külső átmenetet.
 V. Védje alsó heted ellenhárítással és szurjon vissza átmenettel a magas vonalba.
 T. Emelkedjen fel harmad háritással és ellenvisszaszurjon egyenesen.
 V. Védje ezt a negyed ellenhárítással, s csináljon, mint második ellenszurást, átmenetet az alacsony vonalba.
 T. Emelkedjen fel másod, heted védhárítással. Kiállás.

Szinlelt támadások.

A szinlelt támadások ép úgy vitetnek keresztül, mint a valódiak, különbség csak az, hogy a szinlelt támadásoknak nem célja az ellent találni, s ép ezért csak fél kitöréssel

vagy épen kitörés nélkül tétetnek ; esetleges kitörésből a legnagyobb gyorsasággal történik a visszaemelkedés.

Szinlelt támadást következő esetekben csinálunk.

1. Mikor ismeretlen ellenféllel állunk szemben, s vívómódot, azaz kedvencz háritásait és visszaszurásait akarjuk kitapasztalni, hogy megtudjuk, ha vajjon a támadást állásba várja-e be vagy visszalép, hárit-e, vagy háritás helyett a pengét kifeszíti ; megelőző (tempo) vagy feltartó (Arrêt) szurásokat csinál-e ?

2. Midőn félre akarjuk vezetni ellenfelünket, hogy a mint ő szinlelt támadásunkat háritja és visszaszur, elhárítsuk visszaszurását s mi csinálhassunk ellen-visszaszurást.

3. Oly ellenféllel szemben, ki hozzá van szokva, hogy háritás helyett pengéjét feszíti ki. Szinlelt támadás ellen az ily ellenfél karját kinyújtja, mi pengéjét csavarított egyenes szurás, vascapás, vagy surlás által hatalmunkba kerítjük és támadást ellene könnyen kivihetünk.

4. Midőn az ellenfél tervét átlátva, szinlelt támadás által annak elébe lépünk.

Ismétlések. (Reprise) ¹

Ha eredménytelen menet (francz. phrase d'armes) után az ellenfelek ismét kiállásban vannak, s egyikőjük kitör, hogy új támadást kezdjen, ez új támadást nevezzük ismétlés-(reprise-)nek.

Ismétlés kezdéséhez nem annyira gyorsaság, mint a mutatózó alkalmak ügyes felhasználása szükségeltetik.

Ezen ismétléseket csináljuk egyszerű test támadások által, melyeket vagy megelőző vitörre támadásokkal vagy azok nélkül viszünk ki. Az egyszerű támadások közül alkalmaztatnak : egyenes szurások, átmenetek, lökszurások, néha egy-kettő, lökszurás-átmenet, egyenes szurás-csel-ellen csalás és csavarított egyenes szurások. Példák.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Védje ezt ellenegyed háritással és szurjon vissza egyenesen.

T. Háritson negyeddel, de ne csináljon ellenvisszaszurást.

V. Csináljon ismétlést új kitöréssel, s felső átmenettel.

T. Védje ezt harmad háritással. Kiállás.

Az ismétlések lényegesen különböznek az ellen-visszaszurásoktól. Ellen visszaszurást, mint egy általán minden visszaszurást csak valamely háritás után lehet kivinni, míg az ismétlések egész ujonnan kezdett támadások.

¹ Reprise francia szó, szóról-szóra annyit jelentene valamit ismételtlen felvenni (ismétleni).

Mint például az előbb felhozott esetben a védő, ki az ismétlést csinálta, a támadó ellen-visszaszurása (Contre-Riposte) által nem volt semmiféle háritásra kényszerítve, s nem is tett ellen-visszaszurást, (vagy második ellen-visszaszurást) hanem ismétlést.

Egy másik példa :

Hatod érintkezés.

T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Védje ezt heted háritással, s ne szurjon vissza.

T. Csináljon új kitöréssel ismétlést, a mi abból áll, hogy a magas vonalba átmenetet intéz.

V. Védje ezt harmad háritással (v. negyeddel). Kiállás.

Kettőzés. (Redoublement) ¹

Ha az ellenfél támadásunk után hárit, de vissza nem szur, vagy ezt lassan, meggondolva csinálja, akkor előnyös a kettőzést csinálni. Ha ezt akarjuk tenni, a kitörésben kell maradnunk, a felső testet visszahuzni, a kart behajlítani s rögtön erre az ellenfelünk pengéjét vagy vascsapás vagy nyomás által letolni, s úgy szurni újra a testre, amihez nem szükséges egyéb, mint a kart kinyújtva a felső testet előre venni.

Kettőzést legalkalmasabban az utolsó támadástól eltérő vonalba lehet alkalmazni, mikor is az átmenet vagy lökszurást megelőző nyomás vagy vascsapással hajtjuk végre. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső lökszurást.

V. Védjen ellenegyed háritással s ne szurjon vissza.

T. Maradjon a kitörésben, csináljon kettőzést vascsapás és felső átmenet által.

V. Háritson harmaddal (v. ellenegyeddel). Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Csináljon belső vonalba „egy-kettő“-t.

V. Háritson harmad s ellenhatoddal, de ne szurjon vissza.

T. Maradjon a kitörésben s csináljon kettőzést nyomás és átmenettel az alacsony vonalba.

V. Háritson heteddel. Kiállás.

Másod (v. heted) érintkezés.

T. Csináljon átmenetet a magas vonalba.

V. Háritson negyeddel s ne szurjon vissza.

T. Maradjon kitörésben s csináljon kettőzést vascsapás és felső lökszurással.

V. Háritson harmaddal. Kiállás.

¹ Redoublement francziából szóról-szóra fordítva, annyit tesz, mint kétszerezni, valamit kétszer egymás után csinálni.

Előző szurások. (Francz. Coups de temps.)

Előző szurás az, melylyel oly ellenfélt, ki vagy nagyon tág cselekkel támad, vagy a kar kinyújtása előtt tör ki, akarunk meglepni.¹

Az előző szurás abból áll, hogy az ellenfélre abban a pillanatban szurunk, mikor lábát előre teszi vagy a cselet csinálni kezdi. Az előző szurásnak egy ütemmel rövidebbnek kell lenni, mint az ellenfél támadásának.

Előző szurásnál előre átkellett látni az ellenfél támadását, azaz biztosnak kell róla lenni, hogy nagyon tág cselet csinál, vagy hogy lábát a kar kinyújtás előtt teszi ki. — Ha úgy csinálunk előző szurást, hogy az ellenfél támadását előre nem láttuk át, megtörténhetik, hogy mind a két ellentétes szurás egyenlő ideig tart s egy időben is talál; (p. o. két átmenet egyik felső, másik alsó vonalba), s hogy az ily csunya szurást, mely francziául „coup double-“nak neveztetik, elkerüljük, az előző szurást csak akkor szabad alkalmaznunk ha ellenfelünk megelőző vimodora joggal megengedi azt a következtetést, hogy újabb támadása ismét tág csel vagy lábának idő előtti előlépéséből fog állani.

Az előző szurást mindég oppositioval kell kivinni, s mi vel ennek jobbra nagyobb a hatása mint balra, leghelyesebb a felső vagy a külső vonalba (mint átmenet v. mint egyenes szurást) vezetni.

Miután az oppositio azon vonalat, melyben az ellenfél bennünket találni akar, elzárja: biztosít bennünket támadásának finaléjától is.

Ezek után világos, hogy az előző szurásoknak kétféle sajátsággal kell birnia; e két sajátság: a támadás és védelem. Az előző szurásoknál csak fél kitörést kell csinálni.

E szurást, mely igen szép ha sikerül, lehetőleg ritkán kell csinálni, mert ha nem alkalomadtával tétetik, az itélő tehetség hiányáról tesz tanúságot.

Példák az előző szurásokra:

Negyed érintkezés.

T. Csinálja az első csel-átmenetet a belső vonalba vezetett egykettőből.

V. Azon pillanatban, melyben a támadó a felső csel-átmenetet csinálja, tegyen mint előző-szurást külső átmenetet oppositioval jobbra.

T. A helyett, hogy az egy-kettő második átmenetét szurná, háritson másoddal és szurjon vissza átmenettel a magas vonalba.

V. Háritson negyeddal (v. harmaddal). Kiállítás.

¹ Sokszor oly ellenféllel szemben is alkalmazzuk, ki támadása előtt pengéjével *absence d'épée-t* csinál.

Hatod érintkezés.

T. Csinálja kissé tágan az egy-kettőnek első átmenet-cselét. (felső vonalban)

V. Előző szurást tegyen egyenes szurás által oppositioval jobbra.

T. Ne csinálja az egy-kettő második átmenetét, hanem háritson harmaddal és szurjon vissza átmenettel az alacsony vonalban.

V. Háritson heteddal (v. másoddal.)

Feltartó szurások. (Coups d'Arrêt.)¹

A feltartó szurás élénk mozdulat, mely oly ellenféllel szemben alkalmaztatik, ki sok csellel akar előhaladni.

Ez is előző szurás, de olyan, melyet csakis előhaladó ellenfélre alkalmazunk.

Feltartó szurásokra leginkább gyorsan kivitt egyenes szurásokat vagy átmeneteket alkalmazunk. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Haladjon előre több átmenet-csellel (p. o. átmenet-csellel oly szándékkal, mintha egy-kettő-hármat akarna csinálni).

V. Csináljon az első átmenet-cselre mint feltartó szurást, egy egyenes szurást.

T. Háritson negyeddel és szurjon vissza egyenesen. Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Haladjon előre vasesapással a hatodban.

V. Csináljon feltartó szurást belső átmenettel, úgy hogy a vasesapást derobirozza.

T. Háritson negyeddel és szurjon egyenesen vissza.

V. Háritson negyeddel. Kiállás.

Előzés visszaszurásra. (Franz. Remise.)

Ez oly szurás, mely tág és lassu cselekkel visszaszuró ellenfél részére tétetik, s abból áll, hogy a támadás után kitörésben maradván, a penge hegyét teste ellen vezetjük² s egyenes szurással igyekszünk eltalálni. (E szurás rendszerint abba a vonalban tétetik, melyben a háritás történt).

Nem egyéb ez, mint *visszaszurásra* csinált *előzőszurás*.

Az *előzés visszaszurásra* (*remise*) lényegesen különbözik az *ismétléstől* (*reprise*) mert míg ezt oly ellenfélre alkalmazzuk, ki nem szur vissza, amazt meg ép visszaszurásra visszük keresztül, — azonban csak oly visszaszurásra, mely több lassu és tág cselből van összetéve.

¹ Arrêt főneve a franczia „arrêter“ igének, melynek jelentése: feltartani. Tehát arrêt-szurások olyanok, melyek az ellenfélre feltartják.

² Innét jön neve is a szurásnak. Francziául „remette“ amnyi mint ismét rátemni. *Remise* főneve „remette“ igének.

Példák :

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson negyeddel és szurjon vissza belső vonalba egy-kettőt.

T. Maradjon meg a kitörésben, s abban a pillanatban, mikor az ellenfél a felső átmenet-cselét csinálja, szurjon egyenesen oppositioval jobbra. (Ez a szurás a *remise*).

V. A helyett, hogy az egy-kettő finalját háritná, háritson harmaddal és szurjon vissza átmenettel az alacsony vonalba.

T. Háritson heteddel (v. másoddal). Kiállás.

Hatod érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Háritson harmaddal és szurjon vissza felső vonalba egy-kettőt.

T. Maradjon a kitörésben s első átmenet-cselre csináljon előzést visszaszurásra egyenes szurás által.

V. Háritson negyeddel és szurjon vissza felső átmenettel.

T. Háritson harmaddal (vagy ellenegyeddel). Kiállás.

Lehet az ellenfélt rávezetni, hogy visszaszurásunkra előzést csináljon ; ezt elérjük azáltal, hogy a háritás után *absence d'épée-t* veszünk. Mihelyt az ellenfél a visszaszurásra előzést csinált : ezt háritjuk s visszaszurunk. P. o.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Háritsa ezt ellenegyeddel s csináljon jobbra *absence d'épée-t*.T. Csinálja a *remise-t* egyenes szurás által a belső vonalba.V. Háritson negyeddel és szurjon vissza egyenesen (*tac-au-tac*).

T. Háritson negyeddel. Kiállás.

A tisztelgés. (Le mur.)

A tisztelgés az az üdvözet, melyet a két ellenfél az összeütközés (*Assaut*) előtt teljesít.

Kivitele következőleg történik :

A tisztelgés előtt az ellenfelek megegyeznek abban, hogy kettőjük közül melyik fog először szurni, valamint abban, hogy az üdvözlés először melyik oldalra történik.

Aztán az *ülczákat* (*masque*) *magok* elé, kissé balra a földre teszik s egymástól oly távolságra állanak fel, melyet elég nagynak tartanak arra, hogy kitörésnél egymást elérjék. Erre megcsinálják az első s közvetlen reá a második testállást. Ebből vissza igazodnak az első testállásba, melynél az, ki megegyezés szerint nem először szur, vitörét valamivel jobbra tartja, s ez által ellenfelét felhívja távolságának megvételére.

Ez az első állásból a harmadikba tör ki, de a jobb kezét valamivel feljebb tartja, mint rendesen, ne hogy megszurja ellenfelét, ki az első állásban maradt. Az utóbbinak

16. ábra. A tisztelgés (felső átmenet után).

17. ábra. Tisztelgés (a belső átmenet után).

kell elő- vagy hátralépéssel a rendes távolságot felvenni. A támadó visszaáll a harmadikból egyenesen az első állásba s ekkor mindketten egyöntetűen ellen állanak.

Erre tisztelegnek és ezzel egyidejűleg a fejet kissé jobbra fordítják. Hogyha jobbra tisztelegnek a jobb kezét az állal egymagasságba hozzák, úgy hogy a vitőr merőlegesen áll, s aztán lesülyeszti, úgy hogy a vitőr mint a harmad háritásnál a penge hegygyel valamivel mélyebben, s pronatioba fordult kézzel áll. Ezután tisztelegnek balra a fejnek balra fordításával; a kéz ismét az állal egymagasságba emelkedik, s aztán lesülyeszti a vitőrt, mint a negyed háritásnál, de a pengehegy valamivel mélyebben tartatik.¹

Miután az ellenfelek jobbra s balra tisztelegtek, ismét felveszik az első állást, melyből átmennek a másodikba.

Attól a pillanattól kezdve, melyben a kiállításba értek, az a fél melyik a kitörést csinálta, lesz a támadó, a másik a védő.

A támadó csinál egy felső átmenetet, kitörésben marad, a jobb kart kinyújtva tartja s a pengehegygyel hátra felé élénken félkört ír le, s erősen tartja mikor a bal fül fölé ér (16. ábra). Ez állásban, melyben körülbelül három másodpercig marad, a védőt a penge és jobb kar közt nézi.

A védő hárit harmaddal, s hogy a támadónak a vitőr hátra felé vetését megkönnyítse saját pengéjének hegyét gyorsan balra sülyeszti, mintha a külső vonalba akarna visszaszurni, *azonban, hogy karját kinyújtandó, vagy ellenfelét eltáladni igyekezze.*

Az ellenfelek erre hatod érintkezést vesznek, a támadó belső átmenetet csinál, kitörésben marad, a kart kinyújtva hagyja, s a penge hegygyel gyorsan félkört ír hátrafelé, mindaddig míg a jobb fül fölé ér (17. ábra). Ez állásban, melyben szinte három másodpercig marad, a védőt a jobb kar és penge közt nézi.

A védő ez átmenetet negyeddal háritja, lesülyeszti gyorsan a penge hegyét jobbra, mintha az alsó vonalba akarna visszaszurni, *azonban a jobb kart nem nyújtja ki, ne hogy találjon.*

A támadó rögtön felső átmenetet, s rá belső átmenetet csinál a pengehegy hátra vetése nélkül; erre újból felső és belső átmenetet, azonban a penge hegyet most hátra veti. Az utolsó átmenet után jelez egy-kettőt, — s egyidejűleg visszaigazodik, felveszi az első állást a pengét valamivel jobbra, s vonalon kívül tartva.

A védő az egy-kettőt harmad és negyeddal háritja,

¹ Természetes, hogy mivel mindkét ellenfélnek egy s ugyanazon oldalra kell tisztelegni, egyik jobbra, a másik balra fogja a tisztelgést tenni és megfordítva.

állva marad a második állásban s mikor a támadó az első állásba ér, ő csinál kitörést, azonban a jobb kezét feljebb tartja, mint rendesen, nehogy az ellenfélt találja. Ez távolságot vesz s a védő egyenesen az első állásba visszamegy. Most mindketten újra tisztelegnek jobbra és balra, tisztelgés után visszatérnek az első és második állásba, s ettől kezdve az, ki előbb védő volt, most támadó lesz és megfordítva.

Az új támadó átcsinálja mindazon szurásokat, melyeket előbb ellenfele s ez ugyanazon háritásokat, mint az előbbi védő.

Az egy-kettő után mindketten az első állásba igazodnak s a második állást (kiállás) hátrafelé a bal láb jobb láb mögé tétele által veszik fel.

Ez állásban csinálnak egyidejűleg három dobbantást, az elsőt lassabban, a másik kettőt gyorsan s élénken s ha ez megtörtént, kiigazodnak előre.

Mindketten tisztelegnek ismét jobbra és balra s átmennek előre a második állásba, melyben két élénk dobbantás után előre kiigazodnak.

Ez állásban a fő könnyed előre hajlításával kölcsönösen üdvözlik egymást, akként hogy a jobb kezét az állal egy magasságba emelik és a vitőr hegyét, mint a másod-háritásnál lesülyeszti; a kéz pronatioba, kar kinyújtva.

Ezután felteszik az álczát s az összeütközés megkezdődik.

A tisztelgést legnagyobb tökélylyel, azonban elhamarkodás nélkül, de még sem lassan s főleg *tökéletes biztonsággal* kell keresztül vinni.

Az összeütközés. (Assaut.)

Az összeütközés látszólagos párbaj. Két vívó által rögtönzött szurásokkal az összes viszályok czélszerű alkalmazása, melyben az ellenfelek álczák és vikeztyűkkel vannak ellátva.

Azért nevezhető rögtönzött szurásoknak, mert nem a tanár által ez vagy amaz szurás vagy háritás tétele parancsoltatik, hanem mindég a vívó dolga, hogy melyik szurást vagy háritást tartja legczélszerűbben alkalmazhatónak.

Bár a támadások és háritások választása kizárólag a vívóktól függ, mégis vannak bizonyos megállapított szabályok. Ezek első sorban a *szabályok a magatartásra vonatkozólag* továbbá a *technikai szabályok*.

A magatartásra vonatkozó szabályok azért szükségesek, hogy az összeütközésnek jó kinézését és azon lovagias típusát, melyet a modern társaság elfogadott, megőrizzék.

A szabályok, melyeket egy összeütközésnél szem előtt kell tartani következők:

1. A vívás kezdete előtt az ellenfél pengéjével érintkezni kell.

2. A kapott szurás „*Volt*“ (francz. Touché) kiáltás által nyilvánítottatik.

3. Talált félnek visszaszurni nem szabad.

4. Lefegyverzett vagy elbukott ellent nem szabad szurni.

5. A vivás alatt a beszéd tilos s minden izléstelen felkiáltás vagy kritikától tartózkodni kell.

6. Egy szurás minőséget sem szabad mérlegelni, hanem átengedni ennek méltatását a vivómesternek, vagy a nézőknek (Francz.: Galerie.)

7. Ha talált valaki, azonnal emelkedjen vissza, s ne támaszkodjék szurására.

8. Nem kell az ellenfél vimódora ellen panaszkodni, de ha az mégis ellenszenvet gyakorolna, jobb elfogadható ürügyet keresni, s ezzel az összeütközést befejezni.

9. Elkerülendő a vivónak magát (még saját személye előtt is) ingerültnek mutatni.

10. A vivó teremben vitőr összeütközésnél nem számitatnak azon szurások, melyek az álczát, a vállon kívül a kart s a testnek kötés alatti részét érik, — valamint a visszaszurások kapott szurás után (azaz a szurás számit, a visszaszurás nem).¹

11. A kettős találás (coup double) egyik félnek sem számit.

12. Félbe kell szakítani az összeütközést, ha a vitőr vagy párbajvitőr eltört.

13. A balkezet háritásra felhasználni nem szabad.

A mi a *technikai szabályokat* illeti, azokból már nagy-rész fel lett sorolva, itt csak egy kivonatot nyujtunk belőlök :

Mindenek előtt tanácsos összeütközést nem kezdeni, mielőtt biztosak nem vagyunk a vivóművészet alapelveiben ; az összeütközés alatt a vivónak szakadatlanul meg kell magát figyelni, mert be van bizonyítva, hogy a vivó ki e szabályt nem követi, rossz szokásokat vesz fel és a princípiumokból kilép. A vivónak, ha már az összeütközéshez ért is, az iskolavivást (francz. plastronner) folytatni kell, s az első összeütközéseket csakis a vivómester jelenlétében tanácsos csinálni.

A tanárnak az összeütközést többször meg kell szakíttatni, hogy a vivókat a hibákra figyelmessé tegye, s a módot megmutassa, mely által ezek elkerülhetők, s hogy a hibás meneteket ismételtesse.

Egy összeütközésnek tizenöt percznél nem szabad tovább tartani. Hosszabb idő elfárasztja a vivókat, mi szabálytalanságokra vezet. Igyekezni kell lehető sok vivóval összeütközni, mert ez az egyetlen mód arra, hogy a különböző vimodorokat megismerjük.

¹ Azonban vitőr-párbajnál, vagy vitőr-párbaj összeütközésnél minden szurások megengedhetők.

Egy *menet* (francz. Phrase d'armes) áll: támadásból, háritásból, visszaszurásból, s egy vagy több ellen-visszaszurásból. Ezenkívül a menetekben előjöhetnek: érintkezés-változások, kettős érintkezések, előző és feltartó szurások, kettőzések, ismétlések és visszaszurásra előzések.

A menet rendesen találással (touché) végződik, de ha nagyon soká eredmény nélkül tartana, jobb megszakítani azáltal, hogy a vivó távolságon kívülre lép.

Az összeütközés kezdete előtt jó távolságon kívül kiállani, nehogy meglepessünk, s akkor kis lépésekkel, mindég háritásra készen, az ellenfél felé közeledni.

S ha már a vivó rendes távolságra ért, ne kezdjen támadást teljes kitéréssel (különösen ismeretlen ellenféllel szemben), hanem próbálja ki szinlelt támadással, s ha látja, hogy ezt háritja, ¹ anélkül, hogy előző vagy feltartó szurást csinálna, csak akkor kockáztassa a támadást egész kitéréssel s ekkor is csak egyszerű szurásokkal kezdje a támadást.

Minden szurás után akár talált az, akár nem, ² gyors háritással kell visszaemelkedni s az ellenfél pengéjével újra érintkezésbe lépni.

Az érintkezésben, úgy a támadás alatt, mint különösen a háritásnál, hidegvért kell mutatni, — s nyitva tartani a szemeket.

Nem ajánljuk, hogy a vivó csak az ellenfél szemébe, vagy csak pengéjének hegyére, vagy csupán kezére nézzen, hanem az egész ellenfélt, fegyverét, pengéje s egyéb mozdulatait egyidejűleg, s folytonosan szemmel kísérje. Ez pedig csak azáltal érhető el, ha a szemek jól nyitva tartatnak.

Nem kell mindég egy s ugyanazon háritást alkalmazni, mert ha az ellenfél ezt kiismeri, könnyű játéka lesz azokat megcsalni. A háritást annyiszor, a hányszor csak lehetséges változtatni kell, s gyakran ellenvédháritást kell alkalmazni. E módja a háritásnak igen előnyös, mert ennél a vitőr megmarad a vonalban.

Különben a háritás választásánál a visszaszurás is irányadó, melyre leginkább rá áll a kéz s melynek háritása az ellenfélnek legtöbb nehézséget okoz. Ha valakinek például a tac-au-tac visszaszurása harmad háritásra legalkalmasabb, — akkor igyekezzék az ellen végszurását harmad, vagy ellentattal háritni, hogy rá tac au-tac-kal visszaszurhasson.

Leggyakrabban állásból kell háritni, — de néha

¹ Reánk nézve kellemes, ha szinlelt támadásunkra ellenfelünk lehető gyakran felel, azaz hárit vagy valami mást tesz, mert ezen felelet által alkalmat ad, hogy vimodorát kitanuljuk. Ép ez indokból mi cselei és szinlelt támadásaira lehetőleg keveset igyekezzünk felelni.

² Ez a szabály különösen a párbajnál fontos, mert az ellenfélnek, ha megsebesült is, lehet annyi ereje, hogy visszaszurjon.

előnyös a háritásnál kis lépéssel visszalépni és úgy szurni vissza. Néha több lépést is lehet hátrálni, ezáltal az ellenfélt előhaladásra kényszerítjük, mely alatt feltartó szurással könnyen meglephetjük. És megfordítva gyakran jó előhaladni, hogy ez által az ellent feltartó szurásra provocaljuk, a melyet háritva visszaszurunk.

Oly ellenféllel szemben, kinek nehéz, erős keze van, a háritásnál a pengét felemelt hegygyel a testhez közelebb kell hozni, mert e módja a háritásnak a védelem erejét fokozza. Azonban különös kemény kezű ellenféllel szemben jobb a penge hegyel negyedből másodba, harmadból (v. hatodból) elsőbe (v. hetedbe), másodból negyedbe, s hetedből harmadba engedni.

A helyett, hogy a nagyon tág, vagy erőszakolt vitőr támadásokat háritnánk, jobb azt derobirozni, s a kemény érintkezésre csináljunk érintkezés-változást vagy kettős érintkezést.

A visszaszurást és ellen-visszaszurást gyakorolni kell, mert háritás visszaszurás nélkül hiba, és sokszor ellenvisszaszurással minden nagyobb gyorsaság nélkül is találhatunk.

Azonban sohasem kell előbb visszaszurni mielőtt a háritásnál a pengék nem érintkeztek, hogy az összeütkezésnél oly *rut*, s párbajnál oly *veszélyes* kettős találkozásokat elkerüljük. Igyekezünk leginkább *tac-au-tac* visszaszurni, mert az összetett visszaszurások, a visszaszurás előzése (Remise) miatt kevésbé előnyösek.

A mint szükséges a háritásokat változtatni, ép úgy elkerülendő mindég ugyanazon támadást alkalmazni. Legjobb egyszerű szurásokat teljes kitöréssel megelőző vitőrtámadással csinálni, s az összetett támadásokat kivételesen akkor alkalmazni, ha az ellenfél az egyszerű szurásokat szabályszerűen háritja, s feltartó vagy előző szurást nem alkalmaz, s így e szurásoktól nem kell félni. Ezek igen fontos szabályok.

Oly ellenféllel szemben, ki futva támad, felváltva háromféleképp védekezhetni :

1. *Feltartó szurást* csinálunk.

2. Háritjuk *állásból* támadását és visszaszurunk vagy :

3. Háritjuk támadását *előhaladva* és visszaszurunk.

E harmadik mód ilyen támadóval szemben leghatásosabb, mert nincs hozzá szokva, ennek következtében nincs rá elkészülve.

Oly ellenféllel szemben ki a kitörésnél *karját vissza-huzza,* ha állásból támad, feltartó szurással előre lépéssel, ha előhaladásból támad, feltartó szurással hátralépéssel védekezünk.

A feltartó szurást alkalmazzuk még ellenféllel szemben, *ki nagy karmozdulatokkal halad előre;*¹ ha pedig e mozdulatokat állásban csinálja az előző szurást alkalmazzuk ellene.

¹ Ezért tanácsos ugyan e hibába nem esni.

Oly ellenfélnél, kinek az a rossz szokása van, hogy a *kiállásban lábait keveset hajlítja be*, az előző szurást abban a pillanatban, midőn kilép, sikerrel alkalmazhatjuk, mert kényszerítve van a kitörés előtt lábát behajlítani, mi mozdulatát egy ütemmel megszorítja s kitörését ugyanannyival meglassítja. Ebből az következik, hogy ha előző szurástól nem akar a vívó találatni, a lábait már a kiállásban elegendően behajlítja.

Különben jobb az előző szurást csak ritkán alkalmazni s még egyszer ismétljük : csak akkor, ha a támadás, melyre egyáltalán az előző szurás előnyös, előre átlátható.

Magas termetű vívónak másképp kell vívni, — mint az alacsonynak. Magas vívónak magasságát ki kell használni azzal, hogy kis ellenfelét mindig rendes távolságban tartsa, míg emennek igyekezni kell annyira közeledni, hogy találhasson, ez pedig csak hatásos tevékenység azaz sok érintkezés-változás vascsapás stb. alkalmazása mellett fog sikerülni. Tehát kis vívónál leginkább abban áll a nehézség, hogy szurtávolságban tud-e maradni, de még inkább abban, hogy oda juthat-e? Ép ezért ritkán szabad visszalépnie és gyakrabban kell előhaladni, mint nagy ellenfelének. Ez különösen azt követeli meg, hogy jól tudjon háritani.

Ha az ellenfél háritás helyett minden támadásunkra vitörét egyszerűen a szurás elébe nyújtja, akkor őrizkedni kell egész kitöréssel támadni, mert ez ismét csak kettős találásra vezetne. Ily ellenféllel szemben csináljunk színlelt támadást, mert ez a támadót nem teszi ki a kettős támadásnak ; háritsuk kinyújtását ¹ és szurjunk vissza (gyakran csavarított egyenes szurással.)

Általában elkerülendő az „*absence d'épée*“ ; ritka esetben (különösen párbajban) alkalmazható, mikor az ellenfél egy szurásra akarjuk csábitni, hogy azt háritva alkalmunk legyen visszaszurásra.

Ha az ellenfél *nem érintkezik* pengénkkel, nem kell a védtelen vonalba szurni, ne hogy magunk essünk csapdába, (legfeljebb előhaladására egy igen gyors szurást lehetne kockáztatni), hanem színlelt támadást kell csinálni, hogy ezáltal kényszerítve vagy érintkezést vegyen, vagy háritson és visszaszurjon, hogy erre mi ellenvisszaszurhassunk. (Ha pedig hárit, visszaszurás nélkül kettőzést csinálható.)

Ha az ellenfél daczára a visszaszurásnak kettőzést vagy visszaszurásra előzést (remise) csinál, — jó a háritásnál visszalépni. Mivel a visszaszurásnál ki van téve a vívó a kettős találásnak, nem az első támadás első háritása után szurjon vissza, hanem háritsa először a kettőzést vagy a

¹ Azért mondjuk *kinyújtását*, mert e szabálytalan mozdulatot lehetetlen előző szurásnak nevezni.

visszaszurásra tett előző szurást (remise-t) s a c avarított egyenes-szurással szurjon vissza.

Ha az ellenfél szükségtelenül visszalép, igen kell vigyázni, s nem elsietve követni, nehogy csapdába kerüljünk. S akkor is igen bizalmatlannak kell lenni, ha az ellenfél magát akaratlanul fedetlen hagyja. Órizkedni kell a fedetlen helyre szurni, hanem oda cseleket csinálni s ha fedte magát az ellenfél, szurjon a vivó inkább a háritás által fedetlen hagyott vonalba.

Ép az e'öbbs említettük, hogy ha egy menet nagyon hosszúra nyulik, czélszerű magunkat szurtávon kívül helyeznünk. Ez elővigyázat szükséges, hogy a kéztusát elkerülhessük, mely mindkét ellenfélre végzetes kimenetelű lehet. De ha mégis minden elővigyázat daczára test a test mellett lenne (francz. corps á corps), nem kell igyekezni az ellenfél megszurni, hanem először szoritni, azaz saját pengénkkel teljes erővel az ellenfél pengéjét addig nyomni, míg oldal vagy hátra ugrással távolságot nyerhetünk.

A vivónak kimélni kell erejét az érintkezés-változás és kettős érintkezések alatt s nem elvesztegetni a vitör támadásokkal (vascsapás, surlás). Az erőt támadások, visszaszurások és háritásokra, azaz a döntő pillanatokra kell megőrizni.

Igyekező vivónak törekedni kell a viváshoz szükséges tulajdonok elsajátítására, ezek: *az éles tekintet, az itélő képesség, jól kiszámított gyorsaság, a szurások tökéletessége, a legalkalmasabb pillanat felhasználása a támadásokra, a biztonság a háritásoknál és a hidegvér a visszaszurásokban.* A vivónak okvetlen *élénknek* kell lenni, azonban az élénkségeknek *hidegvérrel* ¹ kell vegyülni.

Az összeütközésnél el kell kerülni a vivónak, hogy elhagyja magát; igyekezni kell szabályszerűen vivni. Más képen vivni sem nem elegáns, sem nem czélszerű, hanem egyszerűen arról tanuskodik, hogy az illető vivni nem tud.

Az ellenfélt kevésre becsülni oktalanság, mely hanyagságra vezet, a vivót eszközei jó részétől megfosztja s még gyengébb ellenféllel szemben is leveretésére vezetheti.

Végül igen ajánlatos mindenkinek lovagiasan vivni s ellenfelével a legnagyobb előzékenység és udvariassággal viseltetni, mert ez a legjobb eszköz arra, hogy velünk szemben ellenfelünket is hasonló viseletre kényszerítsük, s így az összeütközést a vadság és durvaság jellegéből kivetköztessük.

¹ E hidegvér össze nem tévesztendő a hidegséggel, mert ez utóbbi igen rossz tulajdonság.

Gyakorlatok az ellenvédháritásokban.

Mivel az ellenvédháritások a vitőrvívásban igen nagy szerepet játszanak, következőleg gyakorlandók:

A két ellenfél feláll egymással szemben negyed érintkezésben. A védő felhívja a támadót. Ez egy átmenetet csinál a lehető legnagyobb gyorsasággal, melyet a védő ellenegyeddel háritva a belső vonalba visszaszur. — A támadó eképen több (10—20) átmenetet csinál egymásután, melyet a védő ugyanannyiszor ellenegyeddel hárit.

Aztán a szerepeket változtatni kell s az előbbi védő csinál a maga részéről 10—20 átmenetet, melyet a volt támadó hasonlólag ellenegyed háritással véd, — s a belső vonalba visszaszur.

Ezek után hasonló módon kell a hatod érintkezésből ellenhatod háritásokat begyakorolni.

Az egyenes visszaszurások után az átmenet-visszaszurásokat s még később az ellenvisszaszurások gyakorlandók.

Ha már az ellenvédháritások jól begyakoroltattak, akkor következnek a kettősök, melyeket előbb egy ellen és a rá következő egyszerű háritással s később két egymással összekötött ellenvédháritással kell védni.

Vége a vitőrvívásnak.

A kardvívás.

A görbitett kard leírása.

A görbitett kard két részből áll: a pengéből és markolatból.

A mérsékeltlen görbitett penge hegye ¹ felé két élű s mindkét lapján homoru vágányokkal, mit helytelenül vércsatornának szoktak nevezni, van ellátva. A pengén négy részt különböztetünk meg, u. m. a *hegyét*, az *élet*, a *fokát*, és a fogantyuba beeresztett *horgot*.

A markolat áll a *kosár* és a *fogantyuból*.

A kosár felső része *hengyel*, az alsó lefelé hajlott rész *keresztnek* nevezetik.

A fogantyú fából van s fekete bőrrel bevontan a *markolat-kupak*, *markolat-gyűrű* s a kis *szeglemez* által köttetik a horoggal össze.

Valamint a vitőr, úgy a kard pengéjének hossza is három részre osztatik, a *gyenye*, a *derék* és a *törzsre*.

A vágásokat a gyenge és derék, a háritást a törzs teljesíti.

Egy kard sulya váltakozik 64 és 79 dkgrm közt.

A kard kézben tartása (Doigté.)

A jobb kéz tartja a fogantyút s a hüvelyk hosszában úgy fekszik a markolat kupakra, hogy a szeglemez a tenyérbe fekszik. A négy ujj együtt van s pedig úgy, hogy a három első átfogja a markolatot a szeglemez közelében, a kis ujj pedig közvetlen a kengyelhez zárkozik.

Hogy a kard kézben tartásának fontossága (Doigté) megérthető legyen, át kell olvasni a vitőrvívásnak ugyane tárgyról szóló részét.

A kardnál a mozdulatok a csuklóból indulnak ki, azért azonban az ujjak tevékenységét sem szabad elhanyagolni, mert ez a kard kezelésében szintén hatalmas segédeszköz. *A kardot (miként a vitőrt is) nem szabad görcsösen tartani*, sőt hogy erőnket kimélhessük, sok alkalommal még csak erősen

¹ A viteremben használni szokott kardok hegye kereken le van köszörülve.

sem fogjuk át; azonban a támadások és háritásoknál ok-
relten szilárdan vezetjük.

A hüvelykujj vezeti a vágást, melynek a többi négy ujj kölcsönöz biztosságot. Ebből következik, hogy a kardvivő ne csak csuklója, hanem ujjaival is teljes szorgalommal gyakoroljon és dolgozzék.

Testállások.

Ötöt különböztetünk :

1. *A kiállítás* előtt.
2. *A kiállítás* (v. vivóállás, francz. garde).
3. *A kitörés*.
4. *Visszaemelkedés*.
5. *Kügazodás*.

1. Kiállítás előtt.

Az ellenféllel szemben állva, fél-bal fordulatot kell tenni ; a fő az ellenfélre irányul, a lábak zárkozott sarkakkal úgy képeznek derék szöveget, hogy a jobb lábhegy az ellenfél irányába esik. A bal kéz a baloldalon a kardot úgy tartja hüvelyk és mutató ujjja közt, mintha hüvelyben lenne. A jobb kéz megragadja a fogantyut s előre emeli a kardot a jobb vállal egymagasságba. A kard hegye az ellenfélre irányítatik, az él felfelé néz s a bal kar természetesen alácsüng.

2. Kiállítás vagy vivóállás. (Francz. Garde.)

A vivó két egymással összekötött kardforgatást (moulinet) csinál, az elsőt körben (cercle) a másikat másodban. — azon pillanatban, mikor az első forgatást megtette, behajlitja mindkét czombját, s a másodiknál a jobb lábot körül-belül két lábhosszra a bal sarka elé teszi.

A kardot egymagasságban tartja a jobb vállal, a jobb kar könnyedén behajlik, míg a jobb kéz kissé jobbra fordul, a hüvelyk alól a szeglemezt alatt, az él és kengyel felfelé irányul, a kardhegy az ellenfélre a nyak magasságában fenyegeti.

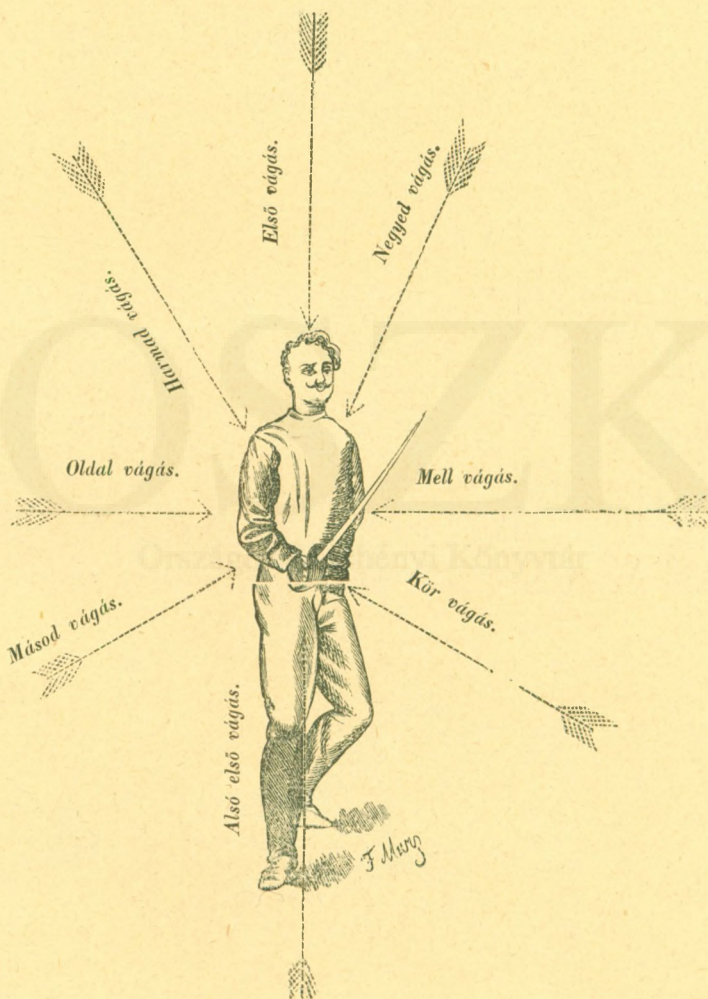
Abban a pillanatban, mikor a jobb láb előlép, a balkar hátrafelé behajlik, s a test mögött a balcsipőre támasztatik.

A fejnek, mozdulataiban egyenesen és szabadon az ellenfélre irányítva kell lenni ; a szemek nyitva vannak, s egy pillantással kell, hogy áttekintsék az ellenfélnek kardját, szemét és mozdulatait.

A test sulya egyenletesen nyugszik a két lábon ; a jobb

18. ábra.

19. ábra. A kardvágások irányai.

20. ábra. Első érintkezés, támasztás nélkül.

térd pedig annyira előre tétessék, hogy a jobb láb közepére merőlegesen álljon.

A bal térdnek előre, s a bal lábhegytől kissé befelé kell állani.

Elkerülendő keskeny profilt mutatni, s a testnek háromnegyed részével kell az ellenféllel szembe állani.

Keskeny profillal könnyea kieshetünk az egyensúlyból, s hátránya még az is, hogy a keskeny profillal a kettőzés is sokat veszт élénkségéből.

3. Kitérés.

A vivó mozdulatlan felső testtel a jobb kart első kardforgatással kifeszíti s egyidejűleg élénken, megfeszített idegekkel a bal lábat kinyújtja, s a jobbal körül-belül két láb hosszát úgy lép előre, hogy sarka észrevétlenül előbb érjen talajt mint lábhegye, hogy ez által testének nagyobb biztonságot adjon. ¹ Ez a „*kitérés*“, mely után a jobb térd merőlegesen a jobb láb közepe fölött, a bal láb kinyújtva talppal a földön, s a felső test merőlegesen a csipőkön nyugszik. A fej egyenesen és szabadon az ellenre fordítva, a szemek a kard hegyre szegeződnek.

Negyedik testállás. ²

Hogy a kitérésből visszaemelkedjünk, következőleg vesszük fel a kiállást:

A bal lábat élénken behajlítva a jobb lábhegy eltaszítja a testet s a jobb lábat két láb távolságra visszahozva a bal sarok felé, könnyedén behajlik a jobb kar s egyidejűleg a kard is kiállásba tér.

Ha pedig a kitérésből *előre* akarunk felemelkedni, előre vesszük a bal lábat körülbelül két láb hosszal, s a kardot is ezzel egyidejűleg második állásba visszük.

Ötödik testállás.

Hogy a vivó a kiállásból hátra vagy előre kiigazodjék azaz visszatérjen az első állásba, akkor a ^(jobb) lábót ^(bal) ^(jobb) sarokhoz huzza, egyidejűleg megfeszíti a térdeit s a kardot a bal kézbe teszi, mely azt mintha hüvelyében lenne, átmarkolja.

Mozdulatok.

A kardvivásnál a mozdulatok (előhaladás, hátrálás, zárkózás a bal lábbal) ép úgy vitetnek ki, mint a vitőrvivásnál. (Lásd vitőrvivás : mozdulatok).

¹ Nézd vitőrvivásnál a kitérésről szóló rész megjegyzését.

² Lásd a vitőrszurásnál negyedik testállás 1. és 2. jegyzetét.

Távolság.

E mű első részében volt már szó a távolságról, valamint annak értelme és fajairól. Ugyanazok érvényesek a kardvívásban, tehát itt felesleges újra fejtegetni. (L. vitórvívás : távolság.)

Hátralépés a jobb lábbal. (Francz. Echapper.)

Hogy a lábra irányzott vágásokat ¹ elkerüljük, a jobb lábbal élénk mozdulattal 0.30 $\frac{m}{m}$ távolságra a bal mögé lépünk. Ez alkalommal mindég előnyös lesz az ellenfél kezére negyed vagy harmad vágást csinálni.

Dobbantás.

Mint a vitórvívásnál. (Lásd vitórvívás : Dobbantás.)

Vonalak.

Mint a vitórvívásnál. (Lásd : vitórvívás-vonalak.)

Érintkezések.

Az első részben már felvilágosítottuk mi értendő érintkezés alatt.

A karddal vehetünk :

1. Első érintkezést.
2. Harmad érintkezést.
3. Negyed érintkezést.

Mind ezen érintkezéseknél lehet az ellenfél pengéjét érinteni vagy nem.

1. a) *Első érintkezés* az ellenpenge érintése nélkül. (120 ábra.) Itt az ellenfelek úgy tartják kardjaikat, a hogy előbb a „kiállás“-ban leiratott. Ez a legjobb minden érintkezés közt, mert párbajszerű, s a jobb kar jobb részét is fedi, anélkül hogy a belső oldalt fedetlen hagyná.

b) *Érintkezés elsőben érintéssel*. Ez megkülönböztethető az előbbtől :

1. A jobb kéz állása által, mely kevésbé jobbra, a fővel egymagasságban (vagy valamivel feljebb) s ezzel majdnem átellenben találhatik ; a hüvelyk ujj lefelé, a körmök jobbra fordulnak, s a kar behajlik :

¹ Szabályszerű vívó ugyan ily vágást sohasem tesz, de szükséges minden vivodorral megütközni tudni. — Különbösen szükséges a jobb lábbal hátralépni néhány előző vágás tételénél is.

21. ábra. Első vágás és első védhárítás.

2. A penge helyzete által, melynek éle kissé balelőre irányul, s az ellenfél pengéjével érintkezik.

3. A penge hegyének iránya által, mely az ellenfél melletét fenyegeti. A majdnem a fejfel szemben tartott jobb kéz következtében, a kéz jobb része teljesen fedetlen, tehát ez nagy hátránya az előbbi érintkezéssel szemben, hol is e rész teljesen fedve marad.

Az érintkezésnek érintéssel további hátránya az, hogy különösen kevésbé trainirozott vivó jobb kezét lényegesen jobban elfárasztja, s igénybe veszi, mint az érintés nélküli első érintkezés. ¹

1. *Harmad érintkezés.* Ez ugyanaz, mintha harmad háritást kissé behajlitott karral vennénk (lásd harmad háritást).

3. *Negyed érintkezés.* Ugyanaz, mint negyed háritás behajlitott karral (lásd negyed háritást). A negyed érintkezés kevésbé előnyös, mint a másik kettő s tanácsos ritkán alkalmazni, s csak is akkor, ha az illető vivónak sok gyakorlata és biztonsága van már benne.

Háritások.

A kardháritások úgy vitetnek ki, hogy a saját pengénk élet az ellenfél pengéje élének tartjuk, s elhárítjuk anélkül, hogy követnénk.

Van öt fő- s több segéd- és ellenháritás.

Egyszerű főháritások.

Főháritások azok, melyeknek legnagyobb hatályuk van, azaz melyekkel az ellenpengét legjobban elháríthatjuk testünkéről.

Ilyet ötöt különböztetünk meg: első, másod, harmad, mély első és körháritás.

Ugy a kard, mint a vitőrvivásnál e háritások különféle érintkezésekből különbözőleg csináltatnak, mert az ut, melyet a kard az érintkezésből a végállásig csinál, váltakozik a különböző érintkezések szerint.

¹ Ha valamelyik vivónak szokásává vált már a karddal érintkezni, korántse higgye, hogy e könyv azt követeli tőle, hogy más szokást vegyen fél. Az összes itt előjövő meneteket ép oly jól meglehet csinálni kard érintéssel úgy, mint anélkül. Azonban a párbajnál, hol az ellenfelek egymástól távolabb állítatnak fel, a pengékkel lehetetlen érintkezni s természetes, hogy az a fél, ki párbajszerű érintkezéshez szokott, előnnyel bír, oly ellenel szemben, ki megszokta a pengével folyton érintkezni. Különben az összetütközéseknél néha előnyös közvetlen támadás előtt érintést venni az ellenpengével.

Első háritás. (Francz. Prime. 21. ábra.)

Az első háritás a testet az első vágás ellen védi (lásd első vágást).

Hogy az *első érintkezésből első vágást védjünk*, anélkül, hogy állásában a kezét változtatnánk, a jobb kart oly magasra emeljük, hogy az ellenfél kardunk alatt látjuk; egyidejűleg a kardhegyet balra, s valamivel a vonalon kívülre hozzuk; a kard éle marad felfelé irányítva.¹

Első vágást *harmad és negyed érintkezésből* az által fogunk fel, hogy a karddal jobbról balra félkört irunk, s az *első védállásba* megyünk.

A második háritás. (Francz. Seconde. 22. ábra.)

A második háritás a testet a második vágások ellen védi, (lásd második vágást).

Első érintkezésből második vágást az által fogunk fel, hogy a jobb kezét könnyedén annyira lebocsájtjuk, hogy csak valamivel álljon magasabban a jobb csipőnél, ezzel egyidejűleg úgy bocsájtjuk le a kard hegyét, hogy kissé a jobb térd alá jöjjön s a kardot úgy fordítjuk a csuklóval jobbra, hogy az él jobb felé irányuljon.

Ha *harmad és negyed érintkezésből* akarunk második vágást háritni, akkor a kard hegyével balról jobbra félkört irunk, lefelé süllyesztjük s a *másod védállást* felvesszük.

Harmad háritás. (Francz. Tierce. 23. ábra.)

A harmad háritás a testet a harmad és oldalvágások ellen biztosítja. (Lásd harmad és oldalvágásokat).

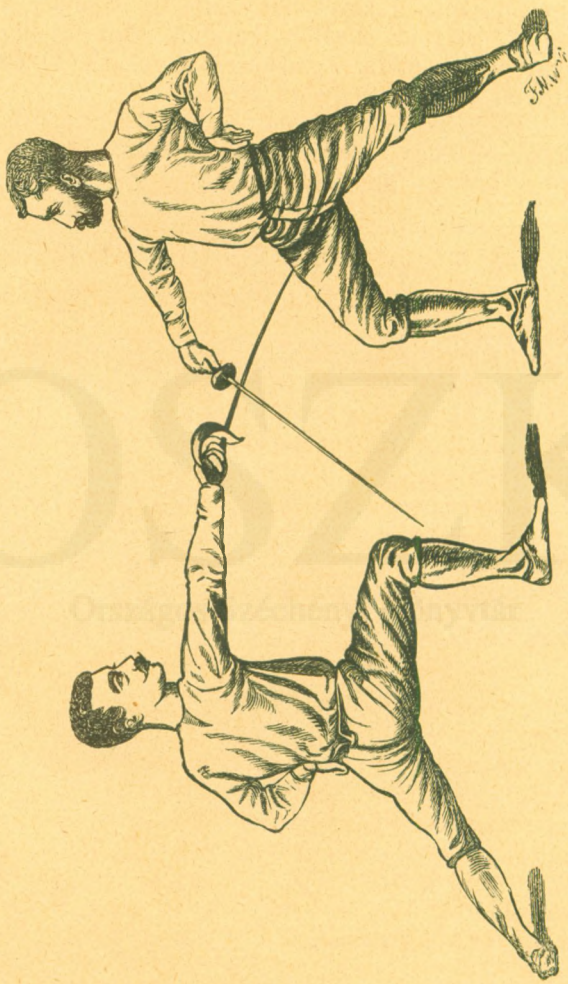
Első érintkezésből harmad vágás ellen a kard hegyével balról jobb felfelé félkört irunk, melylye! a hegyét kardunknak egy araszszal a fej magassága fölé emeljük; az él jobbra előre irányul.²

Hogy a harmad háritás helyes legyen, kell hogy az ellenfelet saját pengénktől balra lássuk s hogy az ellenfél testünknek legcsekélyebb részét se lássa jobbra saját pengénktől.

Negyed érintkezésből harmadot háritunk, ha jobb karunkat jobbra vesszük, a csukló fordításával a jobb kezét a jobb vállal egymagasságba emeljük s a harmad háritást felvesszük.

¹ Természetes, hogy magunknál magasabb termetű ellenféllel szemben a kardot magasabbra kell emelnünk.

² Kis termetű vivó magassal szemben a kezét és kardhegyet viszonylagosan magasabbra emelje, mint egyenlő termetűvel szemben.

22. ábra. Másod vágás és másod védhárítás.

Mély első háritás. (24. ábra.)

A mély első háritás a testet negyed és mellvágások ellen biztosítja. (Lásd negyed és mellvágást).

Első érintkezésben mély elsővel háritunk úgy, hogy a jobb kezünket a fej magasságába emeljük s balra mozdítjuk, a mi mellett a kard hegyét a szerint sülyesztjük le, hogy mélyen és a vonalon kívül, a penge majdnem függőlegesen s az él bal-előre irányítva legyen.

E háritás helyes akkor, ha a jobb kéz annyira balra áll, hogy a támadót a kard és penge közt át látjuk, míg kardunktól balra a támadó testünk legkisebb részét se pillanthatja meg.

Harmad és negyed érintkezésben mély elsővel háritunk, ha pengénk hegyével jobbról balra félkört írva a penge hegyét lesülyesztjük, s a *mély első védállást* vesszük.

Körháritás. (25. ábra).

Körháritás a testet körvágás ellen védi (lásd körvágásokat). — E háritás csak a jobb kéz állásában különbözik a mély első háritástól, mely a jobb mellbimbóval átellenbe jön, s a pengehegy helyzetében, mely viszonylagosan mélyebbre esik.

Az első, harmad és negyed érintkezésekben a körháritást úgy csináljuk, mint a mély első háritást, s csak is a különbséget kell szem előtt tartanunk, mely e két háritás közt létezik.

Segédháritások.

Ezek kevésbé czélszerű háritások, mivel kevesebb hatályuk van, s könnyebben megsalhatók. Ritkán alkalmaztatnak, s csak akkor, ha az ellenfél által meglepetünk, s jobb háritás alkalmazására nincs időnk. Három ily segédháritás van: a negyed, a mély harmad és magos másod háritás.

1. *A negyed háritás* (26. ábra) a testet negyed és mellvágások ellen biztosítja. E háritás úgy csináltatik, mint a negyed háritás a vitőrrel; az él bal-előre irányíttatik.

A negyed háritás mélyen vére (azaz a kezét mélyebben és a hegyet jobban előle, mint a rendes negyed háritásnál) a testet körvágás ellen védi.

2. *A mély harmad háritás* a másod vágások ellen szolgál. Csak akkor vétetik, ha harmad vagy negyedben érintkezve másod vágás által oly annyira meglepetünk, hogy nincs időnk a pengehegy lesülyesztésével másod háritást alkalmazni.

Mély harmadokat úgy háritunk, hogy a jobb kezét előre a jobb térdel egymagasságba sülyesztjük, a pengehegyet jobbra és magasan, az élt jobb-előre tartjuk.

3. *A magas másod háritás.* Ez a legkevésbé czélszerű, s csak akkor vétetik, ha a vivó a másod védháritás állásban az ellenféltől harmad vagy oldalvágás által lepetne meg.

Ugy csináltatik, hogy a jobb kezet a jobb válnál magasabbra emelve, az élt jobbra fordítjuk, s a penge hegyét lefelé balra behuzzuk.

E háritás a kéz állása miatt a harmad vágás ellen nem biztosít teljesen, mert e háritásnál a penge törzse helyett a kosár fogja fel a vágást. Ezért hát csak kockázttalva alkalmazható és pedig csak akkor, ha a vivó annyira meglepetik, hogy hátraugrással már nem kerülheti el a vágást.

Az ellenháritások.

Ezek a kardvívásban igen ritkán alkalmaztatnak. Néha azonban szurás és lökszurás ellen alkalmasak. A karddal ugy csináltatnak az ellenháritások, mint a vitőrrel, azonban itt a menet végén mindég a penge törzsel történik a háritás.

Támadások a pengére. ¹

E támadások az ellenfél pengéje ellen irányulnak, s céljok, azt félre tolni, hogy fedetlen rést kapjunk, vagy hogy az ellenfélt általuk lefegyverezzük.

A kardvívásban a pengére három czélszerű támadás létezik: vascsapás, surlás és a csavarítás.

A vascsapás. (Battement).

A vascsapás saját pengénk derekával az ellenfél pengéjére tett élénk, erős ütés, — s célja, azt a vonalból kiszorítani.

A vascsapás célja az ellenfélt kipróbálni, megrendíteni, utat nyerni, melyre szurást vagy vágást tehetünk, vagy az ellenfélt háritásra vezetni s azt megcsalni, vagy támadásra kényszeríteni.

A vascsapásnál el kell kerülni a nagy mozdulatokat, mert ezt az ellenfél megcsalhatja.

Surlás. (Froissé.)

E pengetámadás főleg az első érintkezésből csináltatik akkor, midőn az ellenfél pengéjének élet nem felfelé, hanem jobbra tartja. A karddal csinált surlás valamivel különbözik a vitőrsiklózástól. Mivel a kard nehezebb fegyver, mint a vitőr

¹ Hasonlólag a vitőrtámadásokkal.

23. ábra. Harmad vágás és harmad védhárítás.

24. ábra. Negyed vágás és mély első védhárítás.

s az érintkezés érintés nélkül történik, először is ha surlást akarunk csinálni, érzést kell az ellenpengével venni. Tesszük ezt azért, ha pengénk élével az ellenpenge gyengéjére vascsapást mérünk, s erre pengénket az ellenfélén hosszában (s pedig elsőben alólról, harmad, s negyedben felülről) a csukló erőteljes nyomásával kissé siklatjuk, azonban nem követjük.

A surlás által a helyzetéből kimozdított ellenpenge vágásra vagy szurásra alkalmas utat fog szabadon hagyni.

A csavarítás. (Croisé).

A csavarítás csupán harmad v. negyed érintkezésből csinálható, s csak is akkor, ha az ellenfél pengehegyét nagyon mélyen tartja.

Harmad érintkezésben a csavarítás úgy történik, hogy az élével saját pengetörzsünknek az ellenfél pengéjének gyengéjét hatalmunkba kerítjük, csuklónkat egyidejűleg erőteljesen jobbra lefelé fordítjuk, mi által az ellenpengét az alacsony vonalba vezetjük.

Az így elhárított ellenpenge fedezetlenül hagyja az ellenfél magas vonalát.

Negyed érintkezésben csavarítunk, ha saját pengénk törzsének élével az ellenfél pengéjének gyengéjét hatalmunkba kerítjük, egyidejűleg pedig csuklónkat erőteljesen balra lefelé fordítva, pengéjét az alsó vonalba vezetjük.

E csavarítás által eltaszított ellenpenge az ellenfél magas vonalát hagyja fedetlen, s vágás s szurásra alkalmasat ad.

Minden más csavarítás, mely a karddal csinálható czélyszerűtlen s veszélyes kimenetű lehet arra nézve, a ki alkalmazni akarná.

Kardforgatások. (Moulinets.)

A kardforgatás a legjobb eszköz a kar és csukló hajlékonyság tételére. A vivó csuklójából kiindulva a könyök csont forgató idegeinek segítségével a test lehető közelében történnek. Erre nézve a második test állásba lépve, a jobb kart előre nyújtjuk, hogy a kéz a vállal legyen egymagasságban, az ujjakat kissé ki kell nyitni, s ez által elkerülhető a jobb kar behajlítása.

Vannak egyszerű és kettős (v. váltó) kardforgatások.

Egyszerű kardforgatás és a kéz vágóállásai.

Öt egyszerű kardforgatás van: elsőben, másodban, harmadban, negyedben és körben.

1. Kardforgatás az elsőben ki és betelé történik.

Hogy a *forgatást elsőben kifelé* csinálhassuk : a kezét első vágóállásba fordítjuk, azaz úgy tartjuk a kardot, hogy az éle lefelé, a hüvelyk felfelé¹ állva, a karddal függőleges és a testtől balra hátulról előre eső kört irunk (mintha az felülről lefelé az ellenfél fejére akarnánk csapást mérni). E kör alakú forgatást előbb lassan, utóbb gyorsabb és gyorsabban kell folytatni.

A *forgatást elsőben befelé* úgy csináljuk mint kifelé, mégis azzal a különbséggel, hogy a körök a testtől jobbra esnek.

2. *Hogy másodban csinálhassuk a forgatást*, a jobb kezünket fordítsuk a második vágóállásba, azaz kissé balra, úgy hogy a hüvelyk bal-felfelé, s a penge jobb-felfelé állva a karddal a testtől balra, hátulról előre emelkedő köröket irunk, mintha alólról fölfelé rézsut akarnánk az ellenfél jobb csipőjére ütést mérni. Előbb e köralaku mozgásokat is lassan kell csinálni, s később élénken és gyorsan.

3. *Forgatás a harmadban* következőleg történik : a jobb kezét a harmad vágállásba fordítjuk úgy, hogy a hüvelyk bal-felfelé, az él jobb-lefelé álljon, s a karddal a fej fölött a testtől jobbra hátulról előre eső köröket irunk, mintha felülről lefelé az ellenfél jobb vállára rézsutosan akarnánk ütni. Eleinte e mozgást is lassan kell csinálni s aztán élénken.

4. *Forgatásra a negyedben* a kéz negyed vágállásba jön úgy, hogy a hüvelyk jobb-felfelé, az él bal-lefelé néz, s a kard a fej felett a testtől balra hátulról előre eső köröket ir, mintha felülről lefelé az ellenfél jobb vállára rézsutosan akarunk ütést mérni. Szinte lassan csinálendő eleinte, s később gyorsabban.

5. *Körforgatás*, hol a jobb kéz körvágállásba fordul, azaz annyira jobb-lefelé, hogy a hüvelyk jobbra, s egy kicsit lefelé, az él bal-felfelé áll, s a kard a testtől jobbra rézsutosan, hátulról előre szálló köröket csinál, mintha az ellenfél bal csipőjére alulról felfelé akarna rézsut vágni.

Kettős v. váltó forgatások.

A váltó forgatások össze vannak téve két emelkedő vagy két eső egyszerű forgatásból, vagy két olyanból melynek egyike esik, másik emelkedik.

1. *Váltó forgatás az elsőben* (ki, és befelé). Először forgatás kifelé, ha a kard a kiindulási ponthoz ér folytatja a forgatást befelé, mire ismét egy kör következik kifelé stb.

¹ Azért szükséges a kezét a különböző vágállásokba fordítani (első, másod, harmad, negyed és kör vágállás) hogy az ellenféllel éllel, s ne a penge lapjával találjuk.

2. *Váltó forgatások harmad és negyedben* hasonlólag történnek, s ezeknél különösen arra kell ügyelni, hogy a kéznek mindég megadjuk a harmad és negyed vágállásokat.

3. *A váltóforgatások másod és körben* állnak forgatásból másodba, rá következő forgatással körben és így tovább.

4. *A váltó forgatások harmad és körben* állnak forgatásból harmadba, mit forgatás körben és így tovább vált fel. E forgatásnak rézsutos nyolczas alakja van.

5. *Váltó forgatások negyed és másodban* állnak a forgatásokból a negyed és forgatásokból a másodban. E mozgásnak alakja szintén dült nyolczas.

Testre támadás.

Négy faja van a testretámadásnak.

1. Egyszerű vágások.
2. Lökévágások.
3. Szurások.
4. Összetett támadások vagy cselek.

Egyszerű vágások.

Az egyszerű vágások kétféleképp vihetők ki, és pedig :

1. *Kardforgatás nélkül*, mikor is a kard éle a legrövidebb uton az ellenfél testére vezetetik, s
2. *Könyved kardforgatással*.

Az első mód akkor alkalmaztatik, ha az él a vágás előtt közvetlen az ellenfél teste ellen irányult,¹ s a vivónak csak a karját kell kifeszíteni, hogy találjon. Ez esetben néha a penge hegyét valamivel vissza kell huzni, hogy a vágásnak ez által nagyobb erőt adjunk; azonban a csuklót visszahuzni nem szabad.

Akkor kell a vágást kis forgatással csinálni, mikor a penge éle nincs az ellenfélre irányítva, s ennek következtében más irányt kell neki adni.

Mindkét esetben fődolog, hogy a vágás a csuklóból induljon ki, hogy a bő, nagykörű mozdulatok elkerültesse, hogy a penge dereka, vagy gyengéje metszés szerűen találjon, azaz a vágás a vivó felé csusztatott rántással történjék, s hogy a találás pillanatában, — a körvágásokat kivéve — a kar, a kéz és a kard egyenes vonalat képezzen.

Ötféle egyszerű vágás van :

Első, másod, harmad, negyed és körvágás.

Mind e vágások a kard fokával is csinálhatók.

¹ P. o. harmad v. negyed érintkezésből mikor harmad, negyed vagy első vágást akarunk tenni.

Első vágás. (Francz. Coup de Prime) (19. és 21. ábra)

Az *első vágás* (*fejvágásnak* is neveztetik) az ellenfél fejére felülről lefelé függőlegesen irányítottatik.

Az *első érintkezésből* első vágás úgy történik, hogy elsőben kifelé kis kard forgatást csinálva (azaz balra), a kart kinyújtjuk, s az ellenfél fejére vágunk úgy, hogy az él lefelé s kissé előre jöjjön.¹

E vágásnál a kardot ha a fejjel egymagasságba ért vissza kell tartani, nehogy ha az ellenfél a vágást kikerülné, a levegőbe ütve, az ellenfélnek rést adjunk.

A *harmad és negyed érintkezésből* az első vágás kivitele: a kart, mintha rugó lenne, ki kell lökni, s az ellenfél fejét e mozdulat által találni el.

Az első vágás az első háritással védetik.² (21. ábra)

Kivitel:

Első érintkezés.

T. Csináljon elsővágást.

V. Háritson elsővel, s első vágást vágjon vissza.

T. Emelkedjen fel gyorsan első háritással, s csináljon első ellenvisszavágást.

V. Háritson elsővel. Kiállítás.

Harmad (vagy negyed) érintkezés.

T. Csináljon első vágást.

V. Háritson elsővel.³ Visszavágás stb.

Az első vágás ellenkezőjét, mely alólról felfelé tétetik *első első vágásnak* nevezzük.

Ez igen nehezen kivihető vágás, s ép ez oka, a miért ajánlottuk lehetőleg ritkán, s akkor is csak az ellenfél kezére alkalmazni.

Az első első vágás, akként lesz *másodháritással* felfogva (22. ábra), hogy a kard hegyét jobban balra tartjuk, mint a rendes másodháritásban szokásos.

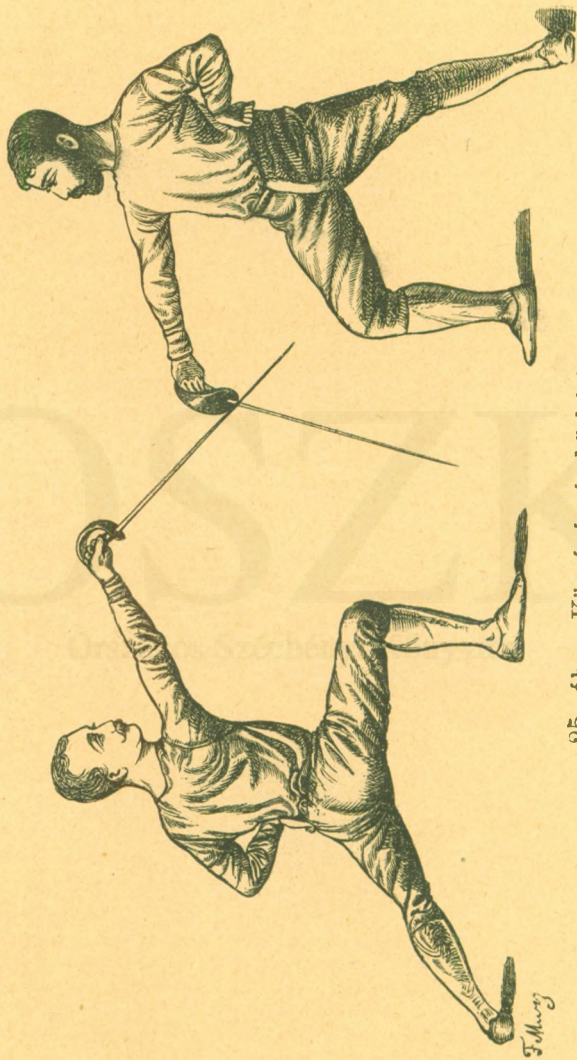
¹ Az első vágást kardforgatással befelé is lehet csinálni, azonban e mozgás nehezebb, mint kifelé, s emellett kevesebb erő és gyorsasággal bír; mivel pedig az érintkezés is érintés nélkül történik, balra elég hely marad a kardforgatás kifelé csinálására, s nincs is semmi elfogadható ok arra, hogy az első vágást befelé (mely *belső első vágásnak* szokott nevezetni) csináljuk.

² Az első vágás felfogható harmad háritással is, azonban ha a háritás ez által történik, a kezét és kard hegyét feljebb kell tartani, mint a közönséges harmad háritásnál.

³ A vett vágással mindég lehet visszavágni, azonban a következő két szabály szem előtt tartásával:

a) Lehetőleg a mily gyakran lehet elsőt kell visszavágni.

b) Sohasem oda vágni vissza, hol az ellenfél fedve van.

25. ábra. Körvágás és körhárítás.

26. ábra. Negyedvágás és negyedhárítás.

Másodvágás. (19. és 22. ábra).

A másodvágás alólról felfelé az ellenfél jobb csipőjét találja.

Az első, harmad s negyed érintkezésből az által visszük ki a másodvágást, hogy könnyü kardforgatással a másodban kifeszítjük a kart s úgy vágunk az ellenfél jobb csipőjére, hogy az él jobb tefelé irányuljon.

A másod vágást a másoddal háritjuk. (22. ábra).

Kivitel :

Másod (harmad vagy negyed) érintkezés.

T. Csináljon másod vágást.

V. Háritson másoddal. -- Visszavágás stb.

Harmad- és oldal-vágás. (Francz. Coup de Tierce, de Flanc.) (19. és 23. ábra).

A harmad vágás az ellenfél jobb vállát találja rézsut felülről lefelé.

Az első érintkezésben a harmad vágás kivitele következő : a harmadban könnyed kardforgatással *a kar ruganyos kilökése* az ellenfél jobb vállát találja ; e vágásnál az élnek jobbra lefelé kell állani.

Harmad és negyed érintkezésből a harmad vágás az által tétetik, hogy zugó gyorsasággal karunkat kifeszítve az ellenfél jobb vállára ütünk.

Ha a helyett, hogy az ellenfél jobb vállát rézsutosan találánánk, az ellenfélt vízszintesen a váll alatt érzük, *oldal-vágást* csináltunk. (19. ábra).

Az oldalvágás tehát vízszintes harmad-vágás

Ugy a harmad, mint az oldal-vágást harmad-háritással fogjuk fel (23. ábra).

Kivitel :

Első érintkezés.

T. Csináljon harmad vágást.

V. Háritson harmaddal. Visszavágás stb.

Harmad (vagy negyed) érintkezés.

T. Csináljon harmad vágást.

V. Háritson harmaddal. Visszavágás stb.

Negyed- és mellvágás. (Francz. Coup de Quarte, de Poitrine.) (19. 24. 26. ábra).

A negyed vágás az ellenfél *bal* vállát felülről lefelé rézsutosan találja.

Első érintkezésből a negyed vágást úgy visszük ki, hogy

könnyed negyed kardforgatással a kart ruganyosan kifeszítve az ellenfél bal vállára vágunk, ¹ e vágásnál is bal-lefelé irányul az él.

Harmad és negyed érintkezésben rugószerűen kifeszítjük a kart, s az ellenfél testét bal vállával egy magasságban találjuk.

A *mellvágás* nem más, mint vízszintes negyed vágás. (19. ábra.)

A *negyed és mellvágás* mély első háritás, néha negyed háritással fogatik fel. (24. és 26. ábra.)

Kivitel :

Első érintkezés.

T. Csináljon negyed vágást.

V. Mély első háritás. Visszavágás stb.

Harmad (v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon negyed vágást.

V. Háritson mély elsővel (v. negyeddal). Visszavágás stb.

Körvágás. (Francz. Coup de Cercle) (19. és 25. ábra.)

A körvágás az ellenfél hasát bal oldalon a bal csipő magasságában alulról felfelé rézsutosan találja.

Az *első* (harmad vagy negyed) érintkezésben a körvágás következőleg történik : körben könnyed kardforgatást csinálva a kar ruganyosan kifeszül s úgy vág az ellenfél hasának bal oldalára, hogy a kéz a fejjel ² egymagasságba s az él bal-telfelé áll.

A körvágás körháritással (25. ábra), s nagyon ritkán mély negyeddal fogatik fel.

Kivitel :

Első (harmad vagy negyed) érintkezés.

T. Csináljon körvágást.

V. Körháritás. Visszavágás stb.

Lökvágások.

Lökvágás az, mikor az ellentél pengéjének hegye fölött dobva s pengéje hosszával párhuzamosan vágunk.

Első érintkezésben a lökvágást csak akkor csinálhatjuk,

¹ Helyesebb így mondva : az ellenfél testét a bal vállal egymagasságban találjuk, mert a penge gyengéje rövid vágásnál nem mindég a vállat, hanem gyakran a vállal egymagasságban a mellét, vagy a karját találja az ellenfélnek.

² Ez az egyetlen vágás, melynél a kar, kéz és penge nem egy vonalat képez, azért kell e vágást az épen leirt módon kivinni, hogy egyidejű előző vágástól fedve legyünk.

mikor az ellenfél pengéje hegyét annyira erősen balra tartja, hogy jobb karja fedetlen marad, ¹ a mi pengénk pedig igen közel levén az ellenfél pengehegyéhez, annak következtében saját pengénk hegyének igen rövid utat kell tenni, hogy az ellenfelét elhagyhassa és fedetlen rést találjon.

Harmad és negyed érintkezésben akkor csináljuk a lökvágást, ha az ellenfél pengéje hegyét mélyen — harmad érintkezésben jobbra, negyed érintkezésben pedig balra tartja, s ennek következtében pengénk gyengéjének csak igen rövid utat kell tenni, s fedetlen utat talál.

Az *első érintkezésből* ha *első lökvágást* akarunk tenni, csuklónk tevékenysége által visszahuzzuk pengénk hegyét, az ujjakat kissé kinyitjuk, s a kart könnyedén behajlítjuk; abban a pillanatban melyben pengénk hegye elhagyta az ellenfelét, dobva az ellenkező vonalba visszük, az ujjakat erőteljesen összeszorítjuk, a kart ruganyosan kilökjük, s másodvágással ellenfelünk karját vagy testét vágjuk meg.

E lökszurást másodhárítással fogjuk fel.

Kivitel:

Másod érintkezés.

T. Csináljon első lökszurást.

V. Hárítson másoddal. Visszavágás stb.

Harmad érintkezésből lökvágást a belső vonalba és negyed érintkezésből lökszurást a felső vonalba úgy csinálunk, hogy az ujjakat könnyedén kinyitva, a kart kissé behajlítva csupán csuklónk tevékenysége által kardunk hegyét az ellenfél felé fölé emeljük, abban a pillanatban, mikor pengénk hegye az ellenfelét elhagyta, dobva az ellenkező vonalba visszük, az ujjakat erőteljesen összeszorítjuk, s karunk kidobása által negyed vágással (ha harmadból indultunk) az ellenfél karját vagy mellét, s harmad vágással (ha negyedből indulunk ki) vállát vagy jobb karját vágjuk meg ellenfelünknek.

Harmad érintkezésből a belső lökvágást ellenharmaddal (vagy mély elsővel vagy negyeddal); *negyed érintkezésből a felső lökvágást* harmad-hárítással fogjuk fel.

Kivitel:

Harmad érintkezés. ²

V. Tartsa pengéje hegyét mélyen, s kissé jobbra.

T. Csináljon lökvágást a belső vonalba.

V. Hárítson ellenharmaddal (vagy negyeddal). Visszavágás stb.

¹ Különösen akkor áll elő ez az eset, mikor az ellenfél az érzést keresi pengénkkel.

² Ha a harmad érintkezésben az ellenfél pengéje hegyét szabályszerűen (azaz a mint az előbb le volt írva) tartja, akkor, mivel saját pengénk hegyének igen hosszú utat kellene tenni, legjobban a lökszurás alkalmazását mellőzni.

Ha mégis gyakorlatlan, tapasztalatlan vivő ily esetben is alkalmazni akarná ellenünk a lökvágást, a legjobban alkalmunk van rá, hogy előző vágással karjára vágjunk.

Negyed érintkezés.

V. Tartsa pengéje hegyét mélyen, s kissé balra.

T. Csináljon lökvágást a felső vonalba.

V. Háritson harmaddal. Visszaszurás stb.

Megeshetik, hogy az ellenfél rosszul csinált másod háritás által, mikor pengehegyét erősen jobbra tartja, a támadónak a másodban lökvágásra ad alkalmat. Ez esetben a támadó a másod vágást mint cselt, s a lökvágást mint a menet végét csinálhatja.

E lökvágás ellenmásodháritással, ha pedig csupán a kéz ellen irányult, mély negyeddal hárittatik el.

A lökvágást nem helyes nagyon gyakran alkalmazni, mert a pengehegy visszahuzása által elveszítjük a természetes fedezetet s az ellenfélnek előző vágásra adunk alkalmat.

A lökvágást csak oly ellenféllel szemben szabad alkalmazni, kinek pengehegye gyakran eltávolodik a vonalból, s kivel szemben biztosak vagyunk, hogy nem fog előző vágást csinálni. A mellett azt sem szabad elfeledni, hogy ha az érintkezésekben és háritásoknál a megállapított szabályok pontosan szem előtt tartatnak, akkor az ellenfél a lökvágást vagy épen nem használhatja, vagy ha mégis alkalmazza, maga kockáztat vele legtöbbet kevés kilátással a sikerre.

Szurások.

A kardvívásban van *egyenes szurás és átmenet* (Dégagé¹).

Egyenes szurás az, mikor az ellentél testének arra a vonalára szurunk, a melyikben az érintkezés történt.

Az átmenet oly szurás, mely más vonalba megy, mint a melyben az érintkezés volt.

Szurást a karddal ép úgy teszünk, mint a vitőrrel, csak a kézállás különbözik. Kardszurásban a legjobb kézállás az, melyben a hüvelyk alul, s az él felül van.

Azonban nem hiba a más kézállással tett szurás sem (p. o. másod-, harmad-, kör- vagy negyed-vágállással), de ez állások a szurást kevesebb pontossággal engedik keresztül vinni, mint az első vágállást.

Különben a szurások ép úgy tétetnek a karddal, mint a vitőrrel. (Lásd. Vitőrvívás: Egyenes szurás és átmenet).

Az egyenes szurás felfogható egyszerű vagy ellenháritással.

¹ Magától értetődik, hogy ha az ellenfél pengéje hegyét mélyen tartja, lökszurás is alkalmazható ellene. De mivel e lökszurás, mint az ellenfél pengehegye fölött vezetett átmenet határozható meg, ezt itt külön nem tárgyaljuk, hanem utaljuk olvasóinkat a vitőrvívás erre vonatkozó részeinek átolvasására.

Kivitel :

Első érintkezés.

T. Csináljon egyenes szurást (a pengehegyét a mell felső részére irányítva).

V. Hárítson mély elsővel (v. ellenharmaddal). Visszavágás stb.

Első érintkezés.

V. Az által, hogy karját és pengéje hegyét balra eltolja, hívja fel ellenfelét átmenetre a felső vonalba.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Hárítson harmaddal (vagy ellen mély elsővel).¹ Visszavágás stb.

Első érintkezés.

T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Másod (v. körhárítás). Visszavágás stb.

Harmad érintkezés

T. Szurjon egyenesen.

V. Hárítson harmaddal. Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon átmenetet a belső vonalba.

V. Mély első (vagy ellenharmad hárítás). Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Másod vagy körhárítás. Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Szurjon egyenesen.

V. Hárítson mély elsővel (v. negyeddel). Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenetet.

V. Hárítson harmaddal. Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon átmenetet az alacsony vonalba.

V. Hárítson másoddal (v. körrel). Visszavágás stb.

A karpárbajoknál a szurások rendszeren ki vannak zárva s ennek következtében legfeljebb csak mint cselek alkalmazhatók.

Cselek.

Csel (francz. Feinte) az, midőn úgy teszünk, mintha valamely vonalba vágni (szurni) akarnánk, hogy mozdulatunkkal kényszerítsük az ellenfélt e vonalt fedni, s ezáltal más vonalba rést adni, hogy aztán a vágást vagy szurást e részre tehessek.

¹ Az ellenhárítás ép úgy tétetik, mint az ellenhated, csakhogy a kéz a végállásnál mély első hárítást vesz fel.

A vivótermekben ¹ a cselek dobbantás és a test elhajlítása nélkül tétetnek, s e módon a cselvágás vagy szurás egyszerű mutatása által erősen fenyegetik az ellenfélt.

A kitörést csak is végvágásnál, azaz igazi vágásnál kell csinálni.

Csel alkalmazása előtt, szükséges az ellenfelet kipróbálni és megítélni.

Az ellenfél kipróbálható színlelt támadásokkal, melyek által megtudjuk, hogy hárit, vagy előző vágást csinál-e? S ha már meggyőződünk, hogy a támadásokat háritni szokta, akkor anélkül, hogy előző vágást kockáztatnánk alkalmazhatjuk a cseleket.

Azonban saját biztonságunk végett mindég készen kell lenni ilyenmü előző vágás háritására is.

A cseleket elővigyázat és tág mozdulatok elkerülésével kell kivinni. Egy s ugyanazon cselet igen gyakran nem szabad ismételni, s olyanok pedig, melyek több mozdulattal vannak összetéve lehetőleg kerülendők, nehogy előző vágással meglepessünk, vagy kettős-találás ² érjen magunkat is.

Vannak *egyszerű* és *kettős* cselek.

Egyszerű cselek.

Az egyszerű cselek két részből állanak: 1. színlelt vágásból (vagy színlelt szurásból) mint csel, 2. a valódi vágásból (s ritkán szurásból.)

Kivitelök:

Első érintkezés.

T. Mutasson mint cselet első vágást, s miután az ellenfél fejét nem eléggé fedi, csináljon első vágást.

V. A cselnek könnyedén álljon ellent első háritással, s az első vágást védje első háritással. Vágjon vissza első vágást.

T. Emelkedjen vissza metszésszerű mozdulattal, s háritson elsővel. Kiállítás.

Első érintkezés:

T. Csináljon első csel-vágást, s másod vágást.

V. Háritson első és másoddal. Visszavágás stb.

Első érintkezés.

T. Csináljon első csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{(harmad-)} \\ \text{(negyed-)} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson elsővel s $\left. \begin{array}{l} \text{(harmaddal)} \\ \text{(kör-)} \\ \text{(mély elsővel.)} \\ \text{(körrel.)} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

¹ A párbajban való dobbantásról később lesz szó.

² A *kettős-találás* elnevezés nemcsak a szurások, hanem a vágásokra is vonatkozik.

Első érintkezés.

- T. Csináljon másod csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
- V. Háritson másoddal s $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsőv.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első érintkezés

- T. Csináljon harmad cselvágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
- T. Háritson harmaddal s $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsőv.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első érintkezés.

- T. Csináljon negyed-csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
- V. Háritson mély első és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első érintkezés

- T. Csináljon kör-csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
- V. Háritson körrel $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsőv.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első érintkezés.

- T. Csináljon egyenes-csel-szurást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
- V. Álljon ellen $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.
- mély elsővel, s háritson

A harmad s negyed érintkezésben az összes fentebb felsorolt csel-vágás és cselszurások s azoknak háritásai ép úgy történnek, mint az első érintkezésben. Egy példa elég arra, hogy valamennyit érthetővé tegye. P. o.

Harmad (vagy negyed) érintkezés.

- T. Csináljon első-csel-vágást és másod-vágást.
- V. Háritson első és másoddal. Visszavágás stb.

Hasonló cselek.

Harmad érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen és erősen jobbra tartja, csináljon belső csel-lökvágást és első vágást.

V. Hárítson mély első és elsővel (vagy negyed és elsővel). Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon belső lökvágás-cselt s $\left. \begin{array}{l} \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
 V. Hárítson mély elsővel és $\left. \begin{array}{l} \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{negyeddel.} \end{array} \right\}$ körrel.
 (vagy negyeddel és $\left. \begin{array}{l} \text{harmaddal.} \\ \text{negyeddel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első érintkezés.

T. Csináljon belső lökszurás-cselt s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed} \end{array} \right\}$ vágást.
 V. Hárítson ellenharmad s $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{negyeddel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ körrel. Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen és erősen balra tartja, csináljon felső lökszurás-cselt és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.
 V. Hárítson harmaddal és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{negyeddel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\}$ körrel. Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon belső lökszurás-cselt és felső lökszurást.
 V. Hárítson negyeddel és harmaddal. Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső lökszurás-cselt és belső lökszurást.
 V. Hárítson harmaddal és mély elsővel (vagy harmaddal és negyeddel, vagy harmad és ellen-harmaddal). Visszavágás stb.

Kettős cselek.

A kettős cselek két színlelt vágás vagy szurásból mint csel, s egy vágásból (ritkábban szurásból) mint vég vágásból állanak.

Mivel e cselek a vivót, ki őket alkalmazza nagyon ki-

teszik, összeütközésben csak néha, párbajban lehető ritkán alkalmazandók; különben igen hasznosak, mert a csuklót és szemet gyakorolják, s e miatt nem szabad őket elhanyagolni.

Kivitel.

Első (harmad vagy negyed) érintkezés.

T. Csináljon első csel-vágást, második csel-vágást és alsó vágást.

V. Háritson elsővel, másoddal és elsővel. Visszavágás stb

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első csel-vágást, második vágás-cselt s $\left. \begin{array}{l} \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson első, második és $\left. \begin{array}{l} \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első csel-vágást, harmad csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson elsővel, harmaddal és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első csel-vágást, negyed csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson első, mély első és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első csel-vágást, csel-kör-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson elsővel, körrel és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{negyed-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első (harmad vagy negyed) érintkezés.

T. Csináljon második csel-vágást, első csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson második, első és $\left. \begin{array}{l} \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon második csel-vágást, harmad csel-vágást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Háritson másoddal, harmaddal és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon másod esel-vágást, negyed esel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
 V. Háritson másod, mély első és $\left. \begin{array}{l} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{(körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon másod esel-vágást, esel-körvágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást}$
 V. Háritson másoddal, körrel és $\left. \begin{array}{l} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{(mély elsővel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon harmad esel-vágást, első esel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{(kör-} \end{array} \right\} \text{vágást}$
 V. Háritson harmad, első és $\left. \begin{array}{l} \text{(másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{(körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon harmad esel-vágást, másod esel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(első-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{(kör-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
 V. Háritson harmad, másod és $\left. \begin{array}{l} \text{(elsővel.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{(körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon harmad esel-vágást, negyed esel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{(kör-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
 V. Háritson harmad, mély első és $\left. \begin{array}{l} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{(körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon harmad esel-vágást, esel-körvágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{(negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
 V. Háritson harmaddal, körrel és $\left. \begin{array}{l} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{(mély elsővel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon negyed esel-vágást, első esel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{(másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{(kör-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
 V. Háritson mély elsővel, elsővel és $\left. \begin{array}{l} \text{(másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{(körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés

- T. Csináljon negyed csel-vágást, másod-csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson mély elsővel, másoddal és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon negyed csel-vágást, harmad csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson mély első, harmad és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon negyed csel-vágást, csel-körvágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson mély első, kör és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon csel-körvágást, első csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson körrel, elsővel és $\left. \begin{array}{l} \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon csel-körvágást, másod csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson körrel, másoddal és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon csel-körvágást, harmad csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson kör, harmad és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás.}$

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon csel-körvágást, negyed csel-vágást és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
- V. Háritson kör, mély első és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás.}$

Hasonló cselek.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon
 belső lök^(vágás)-cselet, felső lök^(vágás)-cselet és $\left. \begin{matrix} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{matrix} \right\}$ vágást.

V. Háritson negyed, harmad és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon
 belső csel-lökszurást, belső ellen-lökszurás-cselet és $\left. \begin{matrix} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{matrix} \right\}$ vágást.

V. Háritson ellenharmad, negyed és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon
 felső lök^(vágás)-cselet, belső lök^(vágás)-cselet és $\left. \begin{matrix} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{matrix} \right\}$ vágást.

V. Háritson harmad, negyed és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.
 (vagy pedig háritson harmad, ellen-harmad és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.)

Első érintkezés.

T. Csináljon
 egyenes szurás-cselet, átmenet-cselet az alacsony vonalba $\left. \begin{matrix} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{matrix} \right\}$ vágást.

V. Háritson mély elsővel $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.
 (vagy ellen-harmaddal) másoddal és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.)

Első érintkezés.

T. Csináljon átmenet-cselet
 az alacsony vonalba, átmenet-cselet a magas vonalba és $\left. \begin{matrix} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{matrix} \right\}$ vágást.

V. Háritson másod, harmad és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel} \\ \text{másoddal} \\ \text{mély elsővel} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon egyenes szurás-cselet, belső átmenet-cselet és $\left. \begin{matrix} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{kör-} \end{matrix} \right\}$ vágást.

V. Háritson harmad, mély első és $\left. \begin{matrix} \text{(elsővel} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{matrix} \right\}$ Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon
belső-átmenet-cselt, felső átmenet-cselt és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
V. Hárítson negyed harmad és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Harmad érintkezés.

T. Csináljon átmenet-cselt
az alacsony vonalba, átmenet-cselt a magas vonalba és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
V. Hárítson másod, harmad és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Negyed érintkezés.

T. Csináljon egyenes-szurás-cselt, felső átmenet-cselt és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
V. Hárítson negyed, harmad és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Negyed érintkezés.

T. Csináljon felső átmenet-cselt, belső átmenet-cselt és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
V. Hárítson
harmaddal, mély elsővel (v. negyeddel) és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Negyed érintkezés.

T. Csináljon átmenet-cselt
az alacsony vonalba, átmenet-cselt a magas vonalba és $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\} \text{vágást.}$
V. Hárítson másod, harmad és $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.} \end{array} \right\} \text{Visszavágás stb.}$

Harmad érintkezés.

T. Csináljon egyenes szurás-cselt, belső átmenet-cselt és felső átmenetet.
V. Hárítson harmad, negyed és harmaddal. Visszavágás stb.

Előkészített támadások.

Előkészített támadások azok, melyeket kardra támadás, vagy előhaladással előzünk meg. Kardra támadásokat főképp akkor alkalmazunk, ha ellenfelünk oly jól fedi magát az érintkezésben, hogy nem törhetünk ki anélkül, hogy az

ellenfél jól a vonalban tartott kardhegyébe ne rohannánk. Ezen esetben aztán *vascsapást*, *surlást*, vagy *csavaritást* alkalmazunk, hogy ezek által ellenfelünk pengéjét a vonalból kiszorítva, a fedetlen hagyott résre vágást tehesünk.

Az előhaladás a támadás előtt pedig alkalmaztatik, mikor ellenfelétől a vivő nagyon távol van, hogy a kitöréssel elérhesse.

Támadások, melyeket *vascsapás*, *surlás*, vagy *csavarítás* előz meg — s ezek háritásai.

Első érintkezés

T. Miután az ellenfél pengéje élet nagyon jobbra tartja, csináljon az elsőben *vascsapást* (vagy *surlást*) és } ^{első-} }
 } ^{másod-} } vágást.
 } ^{harmad-} }
 } ^{negyed-} }
 } ^{kör-} }

V. Engedjen } ^{elsővel.} }
 } ^{másoddal.} }
 } ^{harmaddal.} }
 } ^{mély elsővel} }
 } ^{körrel.} } Visszavágás stb.

Első érintkezés.

T. Csináljon az elsőben *vascsapást* (vagy *surlást*).

V. Derobirozza e *vascsapást* (vagy *surlást*) az által, hogy könnyedén visszavéve a karját ezzel egyidejűleg emelje fel a kardhegyét és csináljon első vágást.

T. A helyett hogy testre támadást csinálna, emelkedjen vissza gyorsan első (vagy harmad) háritással. Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen, s karját kinyújtva tartja, csináljon a harmadban *vascsapást* (v. *surlást*) s abban a pillanatban, mikor az ellenfél a penge hegygyel enged, csináljon } ^{első-} }
 } ^{másod-} } vágást.
 } ^{harmad-} }
 } ^{negyed-} }
 } ^{kör-} }

V. Engedjen könnyedén a pengehegygyel, térjen vissza gyorsan a vonalba és hárits. } ^{elsővel.} }
 } ^{másoddal.} }
 } ^{harmaddal.} }
 } ^{mély elsővel.} }
 } ^{körrel.} } Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon a harmadban *vascsapást* (v. *surlást*).

V. Derobirozza e *vascsapást* (v. *surlást*) könnyed visszahúzása által a kar és kardnak, s csináljon harmad (vagy negyed) vágást.

T. Testre támadás helyett emelkedjen élénken vissza első (vagy harmad) háritással. Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen és karját kinyújtva tartja, csináljon a negyedben *vascsapást* (vagy *surlást*) és } ^{első-} }
 } ^{másod-} } vágást.
 } ^{harmad-} }
 } ^{negyed-} }

V. Engedjen } ^{elsővel.} }
 } ^{másoddal.} }
 } ^{harmaddal.} }
 } ^{mély elsővel.} }
 } ^{körrel.} } Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Csináljon a negyedben vascapást (v. surlást).

V. Derobirozza ezt a kard és kar könnyed visszavételével és csináljon harmad (v. negyed) vágást.

T. Testre támadás helyett emelkedjen vissza gyorsan harmad (v. mély első) háritással. Visszavágás stb.

Harmad érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen tartja, csináljon harmadból körbe erőteljes csavaritást, s abban a pillanatban, mikor az ellenfél pengéje a vonalból kiszorított, csináljon

{ első-
másod-
harmad-
negyed- } vágást.

V. Engedjen könnyedén a pengehegygyel és háritson

{ elsővel.
másoddal.
harmaddal.
mély elsővel. }

Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

T. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen tartja, csináljon negyedből másodba erőteljes csavaritást, — s abban a pillanatban, mikor az ellenfél pengéje a vonalat elhagyja, csináljon

{ első-
harmad-
negyed-
kör- } vágást.

V. Engedjen könnyedén a pengehegygyel, s háritson

{ elsővel.
harmaddal.
mély elsővel.
körrel. }

Visszavágás stb.

Előhaladva támadni.

Hogy e meretet egyszerűsítsük, mindég azt fogjuk feltenni, hogy egy lépés elég lesz ahhoz, hogy a vivő a kellő távolságba jusson.

Első (v. harmad v. negyed) érintkezés.

T. Haladjon előre, s csináljon

{ első-
másod-
harmad-
negyed-
kör- } vágást.

V. Háritson

{ elsővel.
másoddal.
harmaddal.
mély elsővel.
körrel. }

Visszavágás stb.

Ha előhaladás közben egyszerű cselet akarunk csinálni, előbb a jobb lábunkkal csel nélkül lépünk előre, s a cselet egyidejűleg a bal láb kilépésével s azután a végvágást kitöréssel csináljuk. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon előhaladásban első csel-vágást és másod vágást.

V. Háritson első és másoddal. Visszavágás stb.

Első érintkezés.

T. Csináljon előhaladásban vascapást és első vágást.

V. Engedjen könnyedén a penge hegygyel és háritson elsővel. Visszavágás stb.

Sokszor előhaladás helyett előnyösebb egyszerűen a bal-lábat a jobbhoz zárkóztatni s ugy kitörni. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Zárkóztassa ¹ bal lábát a jobbhoz s csináljon első vágást.
V. Háritson elsővel. Visszavágás stb.

Támadások az ellenfél előkészülődésére.

Támadást az ellenfél előkészülődésére kivinni annyi, mint előhaladását, kardra támadását vagy cselét arra felhasználni, hogy támadásunkkal meglepjük.

E támadások, melyek kiviteléhez sok biztonság, gyorsaság és erő szükségeltetik, a kardvívásban sokkal ritkábban alkalmaztatnak, mint a vitörvívásban.

Rendszerint állásból egyszerű vágások által vitetnek ki.

Támadások az ellenfél előhaladására.

Az a pillanat, melyben az ellenfél jobb lábát az előhaladáshoz felemeli, legkedvezőbb arra, hogy vágás vagy egyszerű csel által meglepjük. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

V. Haladjon előre.

V. Háritson	}	(elsővel. másoddal, harmaddal. mély elsővel. körrel.)	Visszavágás stb.
T. Csináljon	}	(első- másod- harmad- negyed- kör-)	vágást.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

V. Haladjon előre.

T. Csináljon másod csel-vágást és első vágást.

V. Háritson másod és elsővel. Visszavágás stb.

Támadások vasesapás, surlás és csavarításra.

Abban a pillanatban, midőn az ellenfél vasesapást, surlást, vagy csavarítást csinál, hogy ezeket derobirozzuk, nem várjuk be az e kardra támadásokkal járó megrettenést, hanem karunkat és kardunkat könnyedén visszahuzva, azonnal vágunk.

¹ E mozdulatnak nem szabad feltűnőnek lenni.

Az előkészített támadásoknál már ily derobirozás meglett mutatva. Álljon itt pár példa még a csavarítás derobirozására. P. o.

Harmad érintkezés.

V. Miután az ellenfél pengéje hegyét mélyen tartja csináljon csavarítást harmadból körbe.

T. Derobirozza e csavarítást a kardhegyének kömyed visszahuzása által, s csináljon első (v. negyed) vágást.

V. Testre támadás helyett emelkedjen vissza élénken első (v. mély első) háritással. Visszavágás stb.

Negyed érintkezés.

V. Csináljon csavarítást negyedből másodba.

T. Derobirozza ezt a kardhegyének kömyed visszahuzása által, s csináljon első (v. harmad) vágást.

V. Testre támadás helyett emelkedjen vissza élénken első háritással (v. harmaddal). Visszavágás stb.

Támadások cselre.

E támadások csak is csel-szurások ellen alkalmazhatók, s kivitelök ugy történik, mint a vitörvívásban leiratott, különbség csupán az, hogy az ellenfél kardját mindég kard éllel kell a vonalból kiszorítani s utána valamely vágást kell tenni, mint testre támadást. P. o.

Harmad érintkezés.

V. Csináljon egyenes szurás-cselt.

T. Csináljon vascsapást (surlást v. csavarítást) és $\left. \begin{array}{l} \text{(első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \end{array} \right\}$ vágást.

V. Engedjen
kissé a penge-hegyel és háritson

$\left. \begin{array}{l} \text{(elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.)} \end{array} \right\}$ Visszavágás stb.

Visszavágás. (Riposte.)

A *visszavágás* ellentámadás, melyet a háritó ellenfelére közvetlen a háritás után visz keresztül. ¹

A visszavágásokat oly gyorsan kell tenni, hogy az ellenfélét találjuk, mielőtt ideje lenne visszaemelkedni. Ennek következtében elég, ha fél kitöréssel egy részére az ellenfélnek az ismeretes vágások közül valamelyiket alkalmazzuk. A visszavágásoknak két faja van: *egyszerű* és *összetett visszavágások*.

¹ Lásd háritásokat. *Háritni kell, hogy visszavághassunk.* Háritás, melyet nem követ visszavágás, kevés eredményre vezet s ennek következtében hibás.

Egyszerü visszavágások.

Egyszerü visszavágás az, mely egy egyszerü vágásból (v. szurásból) áll. A kardvívásban az egyszerü visszavágások mindig tac-au tac-visszavágások. (Lásd vitörvívás: egyenes visszaszurások). Ezek a legszebbek és leggyorsabbak minden visszavágás közt. Ugy tétetnek, mint az egyszerü hasonló vágások. (Fokvágás). Kivitel:

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első vágást.

V. Hárítson elsővel s vágjon vissza első. (Hogy e visszavágást megtehessek, a pengét rögtön a háritás után visszahuzzuk s abban a pillanatban, mikor ez az ellenfél pengéjét elhagyta, az ellenfélre lökvágás alakjában első vágást teszünk).

T. Emelkedjen fel a kard metszésszerű mozdulatával és háritson elsővel. Kiállás.

Ha valaki igen jó kézbentartással bír (doigté) első jobb kis körívvel jobbról balra háritani, hogy az ellenfél pengéjét alólról ragadja meg s megakadályozza, hogy a saját pengéje alá csusszon.

E kört csak akkor fogjuk csinálni, ha első vagy negyed vágás után első vagy mély első háritással emelkedünk vissza.

Kivitel:

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első vágást.

V. Hárítson elsővel s vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ vágást.

T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon második vágást.

V. Hárítson másoddal és vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ vágást.

T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon harmad vágást.

V. Hárítson harmaddal s vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ vágást.

T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon harmad vágást.

V. Háritson harmaddal s vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ fok-vágást.T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.**Első (harmad v. negyed) érintkezés.**

T. Csináljon negyedvágást.

V. Háritson negyeddel, s vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ vágást.T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.**Első (harmad v. negyed) érintkezés**

T. Csináljon negyed vágást.

V. Háritson mély elsővel, s vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ fok-vágást.T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.**Első (harmad v. negyed) érintkezés.**

T. Csináljon kör vágást.

V. Háritson körrel, s vágjon vissza $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ vágást.T. Emelkedjen fel $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{mély első-} \\ \text{kör-} \end{array} \right\}$ háritással. Kiállás.**Első (harmad v. negyed) érintkezés.**

T. Csináljon harmad vágást.

V. Háritson harmaddal, s szurjon vissza egyenesen.

T. Emelkedjen fel harmad háritással. Kiállás.

A segéd-háritások (negyed, mély negyed, magas másod) után hasonlóképpen minden vágással (fok vágással) lehet visszavágni.

Gyakran czélszerű a visszavágást csupán mint *karvéd* (*Manchete*) vágást első, másod, harmad, negyed és körben vinni ki.

Összetett visszavágások.

Összetett visszavágások azok, melyek cselekkel vannak összekötve. E czélből rendszerint az egyszerű, s a kettős cseleket

csak ritkán használjuk fel. Kivitelöknél nagyon kell ügyelni rá, hogy a felső test legkevésbé sem hajoljon előre, hanem függőleges tartásban maradjon. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első vágást.

V. Hárítson elsővel, s vágjon vissza első esel-vágás és második vágással.

T. Emelkedjen fel első és második háritással. Kiállás.

E példa elég, hogy belőle a többi összetett visszavágást is le lehessen vezetni.

Ellen-visszavágások.

Ellen-visszavágásoknak azokat a visszavágásokat nevezük, melyeket akkor csinálunk, ha már az ellenfél visszavágását háritottuk. E célra rendszeren ugyanazon vágásokat (szurásokat) használjuk fel, mint a visszavágásokra.

Az ellen-visszavágások két módon vihetők ki :

1. Vagy visszaemelkedünk, miközben az ellenfél visszavágását háritjuk s új kitöréssel ellen-visszavágást csinálunk, vagy

2. az első támadás után kitörésben maradunk, háritjuk az ellenfél visszavágását és ellenvisszavágást csinálunk.

A második esetben, mialatt a vivő kitörésben marad, a felső testet kissé vissza kell huzni, a jobb kart könnyedén behajlítani, hogy az ellenféllel ez által azt hitessük el, mintha vissza akarnánk emelkedni. Az így megcsalt ellenfél visszavágását kevesebb elővigyázattal fogja keresztülvinni s annyi-val inkább meglepi ellen-visszavágásunk.

A mennyire igyekezni kell az ellenfélt ellenvisszavágás által meglepni, ép oly gondosan el kell kerülnünk e vágás (v. szurás) által magunkat meglepni engedni.

Ennek következtében háritással emelkedjen gyorsan vissza a vivő minden visszavágás után. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első-vágást.

V. Hárítson elsővel s vágjon vissza első vágást.

T. Emelkedjen fel első háritással s ellen-visszavágjon második vágással.

V. Emelkedjen fel második háritással. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon harmad vágást.

V. Hárítson másoddal, vágjon vissza másoddal.

T. Anélkül, hogy felemelkedne maradjon kitörésben. háritson másoddal, ellen-visszavágjon elsővel.

V. Emelkedjen fel első háritással, s csináljon első vágást, mint második ellen-visszavágást.

T. Emelkedjen fel első háritással. Kiállás.

Szinlelt támadások.

A *szinlelt támadások* a valódiaktól csak abban különböznek, hogy kitörés nélkül vagy fél kitöréssel tétetnek, s a legnagyobb gyorsasággal történik utánok a visszaemelkedés.

A következő esetekben csinálunk szinlelt támadást :

1. Ismeretlen ellenféllel szemben, hogy ez által vi-moderát azaz kedvencz háritását és visszavágását megismerjük, hogy megtudjuk, ha vajjon a támadást állásba várja-e be vagy hátrál ; hárit-e vagy előző vágást (szurást) csinál.

2. Hogy szinlelt támadásunk által az ellenfél háritás s visszavágásra vezetve, e visszavágást felfogva, ellenvisszavágást tehessünk.

3. Oly ellenféllel szemben, ki háritás helyett előző és feltartó vágásokat szokott csinálni, hogy az előző vágását háritsuk és visszavághassunk.

4. Oly ellenféllel szemben, ki háritás helyett pengéjét kifeszíti. Ha szinlelt támadásra ismét ezt teszi, vascsapás, surlás vagy csavaritást és rá következő testre támadást intézünk ellene.

5. Hogy az ellenfél tervét megsemmisítsük.

Ismétlések.

Ha *egy eredménytelen menet után* mindkét ellenfél ismét vivó állásba lép s egyik a kettő közül kitör, hogy új támadást csináljon, ez új támadás neveztetik *ismétlés (reprise)-nek*.

Az ismétlés kiviteléhez nem annyira gyorsaság, mint a jó alkalom ügyes megragadása szükségeltetik.

Az ismétlés rendszeren egyszerű vágásokból (megelőző kardra támadással vagy anélkül) s néha egyszerű cselekből áll. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon negyed vágást.

V. Háritson mély elsővel, vágjon vissza harmaddal.

T. Háritson harmaddal, s ne vágjon ellen-vissza.

V. Csináljon új kitörést *első vágással*.

T. Háritson elsővel. — Kiállás.

E menetben az első vágás volt az ismétlés. Lényegesen különbözik az ellen-visszavágástól. Az ellen-visszavágás, mint általában a visszavágások csak háritásra tétetnek ; s mivel itt a háritónak az első vágás tétele előtt nem volt szükséges háritni, támadása nem ellen visszavágás, hanem ismétlés.

Bővebb felvilágosítással szolgáljon e másik példa :

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon harmadvágást.

V. Háritson harmaddal, s ne vágjon vissza.

T. Csináljon új kitöréssel vascsapás és első vágást.

V. Háritson elsővel. — Kiállás.

Kettőzések.

Ha az ellenfél, miután egy támadást háritott nem vág vissza, vagy lassu visszavágást csinál, előnyös ellene *kettőzést* alkalmazni. Hogy kettőzést csináljunk, a kitörésben kell maradni, a felső testet visszahuzva, a kart behajlítani, rögtön erre vascsapással az ellenfél pengéjét eltaszítva a testre új támadást intézünk, mihez nem szükséges egyéb, mint a jobb kart kifeszíteni, s a felső testtel kissé előre hajlani.

Mivel a kettőzést előnyös más vonalba alkalmazni, néha vascsapással megelőzött lökvágást használhatunk fel e célra.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon első vágást.

V. Háritson elsővel s ne vágjon vissza.

T. Miután az előbbi menetből meggyőződött, hogy az ellenfél nem szur vissza, maradjon kitörésben, hajlítsa be kissé a karját, csináljon az elsőben vascsapást s rögtön reá első vágást, ez a kettőzés.

V. Háritson elsővel. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon harmad vágást.

V. Háritson harmaddal, de ne vágjon vissza.

T. Maradjon meg a kitörésben, hajlítsa be kissé a karját, csináljon a harmadban vascsapást, s rögtön reá belső lök^(vágást)_(szurást.)

V. Háritson ellenharmaddal (v. negyeddal). Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Csináljon negyed vágást.

V. Háritson mély elsővel s ne vágjon vissza.

T. Maradjon kitörésben, karját hajlítsa be, csináljon vascsapást s rögtön reá harmadvágást.

V. Háritson harmaddal. Kiállás.

Előző-vágások.

Előző vágás egyszerű-vágások, vagy tág cselekkel támadó ellenfél meglepetésére szolgál.

Az előző vágás oly támadás, mely az ellenfélre abban a pillanatban irányul, melyben az vágást, vagy cselet csinál.

Az ellenfél egyszerű vágása ellen vezetett előző vágásnak sokkal gyorsabbnak kell lenni, mint amannak, a csel ellen intézett előző vágásnak pedig egy ütemmel rövidebbnek, mint az ellenfél támadása.

A kettős találást elkerülendő, az előző vágás tétele előtt a vivónak az ellenfél támadását előre át kell látni, azaz előre tudni, hogy az lassu vágást vagy tág cselet fog csinálni.

A vivónak akkor lesz joga e feltevésre, ha ellenfelének megelőző vivómodorát általában ily lassu vágás és tág cselek jellemzik.

Az előző vágások rendszerint az ellenfél karja, s csak kiváló *lassu ellenfél* teste ellen alkalmaztatnak.

A) Előző vágások egyszerű vágásokra.

Ha észrevehető, hogy az ellenfél lassu vágásokkal támad, *rá lehet vezetni* a kézen hagyott rés által a támadásra.

Ha az ellenfél a vágást csupán a kézre méri, az előző vágást *állásból* kell csinálni, azonban ha a támadás a test ellen irányul, *hátrálással* (néha csak a jobb láb hátrálésével) kell csinálni.

Kivitel :

Harmad érintkezés.

T. Hagyja fedetlenül a jobb kéz alsó részét, hogy az ellenfält karvéd-körvágásra vezesse.

V. Csináljon karvédre körvágást (az él vagy fokkal).

T. Hárítás helyett csináljon karvédre mint előző vágást harmadot. (Ez a vágás a pengehegyének gyors lesülyesztése és a jobb karnak a fő magassággal egy irányban balra tett dobása által történik. E vágásnál a kar a pengével, melynek gyengéje jobbra előre irányul. szöget képez.)

V. Ne fejezze be a körvágást, hanem hárítson harmaddal és vágjon vissza harmad vágást.

T. Hárítson harmaddal. Kiállás.

Negyed érintkezés.

T. Hogy az ellenfält karvéd másodvágásra vezesse, hagyja fedetlenül jobb keze alsó és jobb oldalát.

V. Csináljon karvédre másod vágást.

T. Hárítás helyett csináljon a fokkal karvédre első vágást. (E vágást úgy kell csinálni, hogy a vivó jobb karját jobbra előre a fővel egymagasságba dobja, s egyidejűleg penge hegyét lesülyesztí. A kar a kard-pengével, melynek gyengéje előre, s kissé balra irányul, szöget képez.)

V. Ne fejezze be a másod vágást, hanem hárítson elsővel, (vagy harmaddal) s vágjon harmadot vissza. Kiállás.

Első érintkezés.

T. Hagyja fedetlenül a jobb kéz felső részét, s tartsa a jobb kezét a jobb váll előtt, a penge hegyét mélyebben, mint rendesen, hogy ezáltal az ellenfält karvéd első vágásra vezesse.

V. Csináljon karvédre első vágást.

T. Hárítás helyett csináljon a fokkal karvéd másodvágást. (E vágás kivitele következő : a jobb kéz gyorsan balra előre a bal csipő elő, s vele egymagasságba súlyed s egyidejűleg ezzel a pengehegy felfelé jobbra-előre nyomul.)

V. A karvéd első vágás befejezése helyett hárítson másoddal, s vágjon vissza első vágással. Kiállás.

Ha az ellenfél, a helyett hogy vágását jobb karunk ellen, azt testünkre irányozza, szinte az előbbi három példában leirt előző vágásokat kell csinálni — azzal a különbséggel, hogy a vivó vagy hátrál e közben, vagy jobb lábával a bal mögé lép.

B) Tág cselekre előző vágások.

Ez előző vágások *fél kitéréssel* csináltatnak. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon tág első csel-vágást és másod vágást.

V. Mivel e csel hosszadalmas, ne várja meg a másod vágást, hanem abban a pillanatban, mikor az ellenfél karját a csel csinálásához felemeli, csináljon a fél-kitéréssel karvéd-negyed-vágást, (mint előző vágást).

T. A másod vágás helyett háritson mély elsővel s vágjon vissza fokkal negyed vágást.

V. Háritson mély elsővel. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon csel-körvágást s első vágást.

V. Mivel tág volt a csel, csináljon előző vágásként egyenes szurást.

T. Ne folytassa az első vágással, hanem háritson harmaddal és vágjon harmad vágást vissza.

V. Háritson harmaddal. Kiállás.

Az előző vágás különösen alkalmas *csel-lökszurások ellen*. P. o.

Harmad érintkezés.

T. Csináljon belső lök-(vágás-)cselt és felső lök-(vágást.)
(szurás-)(szurást.)

V. Abban a pillanatban, mikor az első lök-(vágás) után az ellenfél pengéje saját pengéjét elhagyta, csináljon félkitéréssel karvéd-negyedvágást.

T. Ne csinálja a felső lök-(vágást,) hanem előbb háritson negyeddel s vágjon vissza felső lökvágást.

V. Háritson harmaddal. Kiállás.

Ha az ellenfél oly cselet csinál, *mely nemcsak tág, de még hozzá lassu is*, ez esetben lehet az előző vágást tés-tére is irányozni. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon másod csel-vágást és negyed vágást.

V. Miután e csel tág és lassu, ne várja be a negyed vágást, hanem fél kitéréssel csináljon első vágást (mint előző-vágást.)

T. A negyed vágás helyett háritson elsővel, s vágjon vissza másod vágást.

V. Háritson másoddal. Kiállás.

Feltartó vágások (szurások).

(Francz. Coups d'Arrêt).

Feltartó vágás v. szurás élénk támadás, mely sok csel-tel előhaladó ellenféllel szemben előnyösen alkalmazható.

Oly előző vágás (szurás) ez, mely csak is *előhaladó* ellenfélre alkalmaztatik.

Előző vágásokra (vagy szurásokra) ugyanazok a vágások használatnak fel, mint az előző vágásokra, (szurásokra) s e vágásokat itt ép oly gyorsan kell csinálni, mint ott. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

V. Haladjon elő csel-körvágással, első csel-vágás és körvágással.

T. Abban a pillanatban, mikor az ellenfél lábát felemeli, csináljon karvéd-első vágást (feltartó vágás).

V. Az első csel-vágás és körvágás helyett háritson elsővel és vágjon első vágással vissza.

T. Háritson elsővel. Kiállás.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

V. Haladjon előre másod-csel-vágás, első-csel-vágás és másod vágással.

T. Abban a pillanatban, mikor az ellenfél lábát felemeli, csináljon feltartásra igen gyors egyenes szurást.

T. Első csel-vágás és másod vágás helyett háritson harmaddal és vágjon harmad vágást vissza.

V. Háritson harmaddal. Kiállás.

Előzés visszavágásra. (Remise).

Oly előző vágás vagy szurás ez, mely *tág és lassu cseleikkel* visszavágó (v. szuró) ellenfél fedetlen részére irányul, s mely abból áll, hogy a támadás után a vivó kitörésben marad, s az ellenfélre egyszerű vágást (szurást) tesz.

Tehát nem egyéb, mint visszaszurásra alkalmazott előző vágás. (vagy szurás).

A „*visszavágásra előzés*“ lényegesen abban különbözik az ismétléstől, hogy az utóbbi oly ellenféllel szemben történhet, ki vissza nem szur, míg az „*előzés visszavágásra*“ oly ellenféllel szemben alkalmaztatik, ki ugyan visszavág, de e visszavágása több tág és lassu cselből áll. P. o.

Első (harmad v. negyed) érintkezés.

T. Csináljon másod vágást.

V. Háritson másoddal, s vágjon vissza vagy másod csel-vágás vagy negyed csel-vágás és másodvágással.

T. Maradjon kitörésben s abban a pillanatban, melyben az ellenfél a másod csel-vágást akarja keresztül vinni, csináljon első vágást (visszavágásra előzés).

V. A negyed csel-vágás és másod vágás helyett háritson elsővel, s vágjon vissza első vágást.

T. Háritson elsővel. Kiállás.

Tisztelgés. (Le mur).

A tisztelgéssel üdvözli egymást a két ellenfél az összeütközés előtt.

A tisztelgésnek két faja van:

1. *A nagy tisztelgés* és

2. *A kis tisztelgés.*

Az utóbbi különösen idő takarítás szempontjából a vivő-
leczkéknél alkalmaztatik.

A nagy tisztelgés.

Mindenek előtt megegyezik a két ellenfél abban, hogy melyik fog a kettő közül először támadni s hogy melyik oldalra fognak először tisztelegni.

Kevéssel balra magok előtt leteszik az álczát a földre s oly távolságra állanak fel egymástól, melyet elég nagynak becsülnek arra, hogy egymást a kitérésnél elérhessék; ezután az első s közvetlen reá a második állásba mennek.

Ez állásból visszaigazodnak az elsőbe, mialatt a kardot a jobb vállal egymagasságban tartva, balkarjokat szabadon alá csüggesztik.

A támadó kardját a vonalba, míg a másik a magáét a vonaltól kissé jobbra tartja, ezzel felhívja ellenfelét a távolság felvételére.

A támadó első vágással egyenesen a harmadik állásba tör ki, s természetesen e vágást ellenfelére, ki az első állásban megmarad, csak megmutatja, anélkül, hogy megtalálná. E vágás mutatása után kell a védőnek a távolságot elő vagy visszalépés által felvenni.

Ha ez megtörtént, a támadó is visszatér az első állásba s akkor mindketten ugyanazon állásban vannak.

Most mindketten tisztelegnek jobbra és balra, azonban egyidejűleg s ugyanazon oldalra.

A karddal következőleg kell tisztelegni:

1. A jobb kéz a kardot úgy emeli, s fordítja, hogy a markolat a mell jobb oldala elé jusson, a penge függőlegesen felfelé, a markolat kengyel balfelé irányuljon; a könyök a testhez zárkozik s a hüvelyk uj a markolat belső oldalához függőlegesen támaszkodik.

2. A kard természetesen, kinyújtott karral a test jobb oldalához akként bocsáttatik le, hogy a markolat kengyel a jobb czomb felé fordulva, attól egy tenyérnyire s a penge hegy a földtől egy arasznyira áll.

3. Ezután történik a vonaltól balfelé álló nézők felé fordulat, s ezzel a tisztelgés a szerint, a mint az 1. pontban leiratott.

4. Mint a második fogásnál lesülyesztetik.

Ha jobbra, s balra megtéetett a tisztelgés, --- mindkét ellenfél átmegy a második állásba.

Attól a perctől kezdve, a mint a vivőállásba léptek, az a ki a kitérést csinálta lesz a támadó, a másik a védő.

A támadó első vágást csinál, a védő első védhárítást, s aztán ismét „vivó állást“ vesznek fel.

A támadó másod vágást, a védő másodhárítást csinál, s ismét visszatérnek a vivóállásba. — A támadó negyed vágást csinál, a védő mély első hárítást, — vivóállás. A támadó harmadot vág, a védő harmaddal hárít, — vivóállás.

A támadó körvágást csinál, a védő körrel védhárít, s vivóállás. A támadó egyenes szurást tesz, a védő ellenharmaddal hárít, — vivóállás.

A támadó csel-első vágást s másod vágást tesz, felemelkedik s hátrafelé kiigazodva az első állásba tér, kardját a jobb vállal egymagasságban, s pengéje hegyét kissé jobbra s a vonalon kívül tartja.

A védő hárít elsőt és másodot, vivóállásban marad, s a mint a támadó az első állásba jutott, kitöréssel első vágást csinál, anélkül hogy tényleg váгна. A ki előbb támadó volt távolságot vesz, s miután a védő visszatért az első állásba, a szerint tisztelegnek mindketten jobbra és balra, a mint az előbb leiratott.

A tisztelgés után vivóállásba lépnek, s ettől kezdve az, ki védő volt támadó, s az előbbi támadó a védő lesz.

Ezután az új támadó csinálja ugyanazon vágásokat, melyeket előbb ellenfele mutatott, s ez ugyanazon hárításokat, miket az előbb az első támadó.

A másodszori csel-első-vágás és másod-vágás után mindketten az első állást veszik fel, s hátrafelé úgy mennek vivóállásba, hogy a bal lábukat a jobb mögé téve a kardot harmadban tartják.

Ezen állásban mindkettő három egyidejű dobantást csinál, az elsőt lassan, a másik kettőt élénken, — s előre kiigazodnak.

Első állásban tisztelegnek újra jobbra és balra, átmennek a második állásba, s itt két élénk dobantás után előre kiigazodva az előbb leirt módon egymást kölcsönösen üdvözlik a karddal.

Csak ezután teszik fel az álczát, s az összeütközés megkezdődik.

A kis tisztelgés.

Ennél is meg kell előbb állapotni a két ellenfélnek abban, hogy kettőjük közül melyik csinálja a kitörést, s melyik oldalra tisztelegnek először.

Leteszik kissé balra magok mellé az álczákat, s oly távolságra állanak fel, mint a nagy tisztelgésnél. A kardot úgy tartják a bal kézben a bal oldalon, mintha a kardtokban csüngne.

Mindketten úgy csinálnak fél-bal fordulatot, hogy a fordulat daczára arczaik egymásra irányulva maradnak, s egyidejűleg nyitott jobb kézzel kölcsönösen üdvözlik egymást. A kard markolatot megfogják a jobb kézzel, a jobb vállal egymagasságba emelik úgy, hogy az él felfelé irányuljon.

Mindketten átmennek a második állásba.

A védő kardjának kissé jobbra tartása által felhívja a támadót a távolság megvételére.

Ez kitör első vágással, s vigyáz, hogy ellenfelét meg ne vágja. A védőnek előre vagy hátra kell lépni, s a távolságot felvenni. Ez megtörténvén mindketten visszatérnek kettős dobbantás után az első állásba, hol jobbra, balra, s előre megfelelő test fordulatokkal tisztelegnek.

A tisztelgés után kör- és másod-kardforgatással a másod-állásba mennek.

Kardösszeütközés.

Az összeütközésre vonatkozó legtöbb szabály a vitőr összeütközésnél tárgyalatott, s ezen részben csak azokat fogjuk felsorolni, melyek csak is a kardra vonatkoznak, s ennek következtében a vitőr összeütközés szabályaitól eltérnek.

A magatartásra vonatkozó szabályokhoz következők csatolandók :

A kard összeütközésnél minden az alsó test ellen intézett vágások, valamint a szurások ki vannak zárva, s egyedül a csel-szurások engedhetők meg.

Támadás. A kitörésnek a kard összeütközésben rövidebbnek kell lenni mint a vitőr összeütközésben, s a kitörés után a lehető leggyorsabb visszaemelkedés által kell a visszavágást kikerülni.

Minden mozdulatoknak, de különösen azoknak, melyek a vágás kiviteléhez szükségesek, a testhez közel kell történni ; a csuklót ok nélkül nem kell a vonalból kimozdítani, s igyekezni kell a kemény és nehézkes vimodor elkerülésével gyorsan és könnyedén vágni.

Háritás. A kardháritásoknak erőteljesebben kell történni mint a vitőrháritásoknak, mert minden vágás legalább is olyan erős, mint egy vasesapás.

Oly ellenféllel szemben, kinek nehéz keze van, s tág körű vágásokkal támad, jobb a helyett, hogy mindég háritnánk a kardot néha kissé visszahuzni, s ha az ellenfél vágása a levegőbe ment, visszavágni.

Előző és feltartó-vágások. Miután a kardösszeütközésben a karvéd-vágások meg vannak engedve, nagyon gyakran előjön, hogy egyik-másik vívó előszeretettel alkalmazza ezeket, mint előző vagy feltartó vágást, annyival inkább mert

egy karvédvágásnál ellenfele keze közelebb esik, s a vágással kevesebb rést ad ellenfelének. Ennek következtében minden pillanatban kész kell lenni az ellenfél részéről előző vagy feltartó karvéd-vágás elhárítására.

De úgy a kard mint a vitőr összeütközésben jobb az előző vágásokat ritkán alkalmazni, s helyette inkább a háritással összekötött visszavágást alkalmazni.

Kettőzés, — előzés visszavágásra. Igen sok vívónak rossz és magára hátrányos szokása¹ az ellenfél visszaszurása daczára: „kettőzés“-t vagy „visszavágásra előzést“ csinálni.

De miután ily ellenféllel a visszaszurás daczára a vívó maga is a kettős találás veszélyébe eshetik, azért nem kell mindjárt az első támadás után visszavágni, hanem csak a kettőzés (vagy „előzés-visszavágásra“) háritása után.

Kéztusa (corps à corps). Ha egy menet nagyon hosszúra huzódik, jobb ha a vívó az összeütközést félbeszakítja, s magát vág távolon kívül helyezi. Mégis ha *minden elővigyázat daczára* az ellenfél teste a *teste mellett van*, igyekeznie kell előbb elszorítani azaz pengéjét teljes erejével addig feszíteni az ellenféllel ellen, míg oldal vagy hátra ugrás által tőle eltávolodhatnak. Ha pedig egyik fél a *falnak szorítatik*, annak gyors és erőteljes mozdulattal kosarát az ellenféllel ellen kell *szorítani*, s a keze eltolása nélkül valamely vágást tenni. Azon esetekre, melyek az összeütközésre vonatkoznak, az olvasó részben a vitőr összeütközés de különösen a párbajvívás következő leczkéire lesz utalva.

Karvéd-vívás.

A *karvéd-vívás* (vagy *manchettirozás*) oly összeütközés, melynél csak a karvédre irányzott vágások szerepelnek.

A karvéd-vívás azért hasznos, mert a vívót rövid, gyors vágásokhoz szoktatja; azonban nem szabad karvédre az előtt vívni, mielőtt a vívni tanuló legalább egyideig a rendes összeütközést nem gyakorolta.

Kétféle karvéd-vívás van: 1. álczával 2. álcza nélkül. Mindkét esetben a vívók keztyűt viselnek, s főképpen harmadban érintkeznek, azonban meg van engedve bármi más érintkezést is venni, a mi kivált háritások után lesz előnyös.

1. Karvéd-vívás álcza nélkül.

E vívásnál közel kell vívóállásban állani, annyira közel, hogy kitörés nélkül elérhető legyen a másik fél karja; azonban mégis nem olyan közel, hogy egy vagy más vágás a testet is elérje.

¹ E szokás a vitőr vívóknál ritkább.

Mivel sokszor megtörténik, hogy az ellenfél háritás helyett karját a vágás elöl visszahuzza, s így ez az egész vívás mód gyermekjátékká fajulna, lehetőleg ritkán, s akkor is csak egyes karvéd vágások begyakorlásánál tanácsos alkalmazni.

2. Karvéd-vívás álczával.

Miután az álcza következtében e vívásmódnál minden véletlen szerencsétlenség ki van zárva, azért lehet és kell is ezeket már kitöréssel csinálni.

Ez a vívás a párbajnak a legjobb iskolája, s az a vívó, ki elhanyagolja, rendszeren azon hibába esik, hogy kezét s karját nem eléggé fedi. Ennek pedig az a következése, hogy rendszeren kéz- vagy kar-sebet kap, s még kevésbé gyakorlott vívó által is harczképtelennek tétethetik.

A karvéd támadások és háritások semmiben sem különböznek a rendes támadások és háritásoktól. Azonban ha lehetséges, ajánlatos gyorsabb és rövidebben kivinni, mint a támadásokat egész testre.

Balkéz vívók.

A balkéz vívókra vonatkozólag több kérdést tehetünk fel és pedig:

1. Van-e különbség két jobb és két balkéz vívó vimodora közt?

2. Mi a különbség két vívó vívása közt, kik közül mindkettő jobb kezét, s másik két vívóé közt, kik közül az egyik jobb, s másik balkezét használja.

3. Szükséges-e bal kézzel vivni megtanulni?

Ad 1. Az egyedüli különbség két jobb és két balkezes vívó vimódja közt, a vonalak változása s ennek következtében a háritások és vágások megnevezésében áll.

A felső vonal lesz belső, a külső alacsony, és megfordítva. Harmad vágás és harmad háritás lesz negyed vágás és negyed háritás; másod vágás és másod háritás lesz körvágás és körháritás; körvágás és körháritás lesz másod vágás és másod háritás.

Ad 2. Helytelen a feltevés, hogy a balkéz vívónak a jobb kéz vívóval szemben csak azért vannak előnyei, mert balkézzel viv. S ha a balkezes gyakrabban nyer is győzelmet a jobb kezes vívóval szemben, ez csak annak a következménye, hogy a balkezes gyakrabban talál alkalmat jobb kezes vívóval összeütközni, mint a jobb kezes bal kezessel.

A jobb kéz vívónak legkönnyebben sérthető része a bal

kéz vivóval szemben az alacsony vonala.¹ Igyekeznie kell megátolni, hogy bal kezes ellenfele ne támadhassa meg e vonalban. Ezt pedig az által fogja elérni, ha érintkezése és háritása által fedi magát.

Ép a fent elmondott okból kell a jobb kéz vivónak a bal kéz vivó „felső“ vonalát, mely az utóbbtól balra esik, (az ellenféltől tekintve) megtámadni igyekezni.

A jobb kéz vivó ezek következtében lehetőleg negyed és körvágásokat (különösen fokkal) alkalmazzon, melyet a bal kéz vivónak harmad és másoddal kell elhárítani, s rögtön elsővel visszavágni.

Ad 3. Noha senki sem kényszeríthető párbajban bal kézzel vívni, s ezen kívül is ritkán jön az alkalom bal kezes vivóval összeütközni, mégis helyes a bal kezét el nem hanyagolni, hanem ezzel is ép oly gyakran vívni, mint a jobbal s az erejét, de különösen az ügyességét mind a két karnak, mind a két lábnak, szóval minden részét a testnek egyformán fejleszteni.

Ézt elérendő felváltva gyakran kell leczkézni :

1. Jobb kézzel jobb kéz ellen.
2. Jobb kézzel bal kéz ellen.
3. Bal kézzel bal kéz ellen is.
4. Bal kézzel jobb kéz ellen.

¹ Természetes, hogy a bal kezes vivónak ez a gyenge oldala jobb kezessel szemben, s hogy a jobb kezes vivóra vonatkozó szabályok a bal kezesre is érvényesek, csak hogy megfordított sorrendben alkalmazandók.

P á r b a j v í v á s.

Bevezetés.

Ha a párbajok statisztikáján végig tekintünk, különösen két oly dolog tűnik fel, mely az összeütközésnél kevésbé élesen mutatkozik s ennek következtében nem oly észrevehető, mint a párbajnál.

Első sorban a sok kettős találás (coups doubles), mely által a két ellenfél egyidejűleg megsebesül, igen meglepő, de még inkább feltűnő az, hogy gyakran jó vivó középszerű, sőt egyáltalán vivni nem tudó ellenfél által győzetik le.

E két eset rendszeren annak a következménye, hogy bizonyos szabályokat, melyek kizárólag a párbaj vivásra vonatkoznak, az illetők elhanyagoltak.

Ezen szabályok ösmeretét nem annyira megfontolás, mint inkább a párbaj módszer hosszú gyakorlata által lehet elsajátítani, de különösen az által, hogyha a párbajok statisztikáját pontosan és előítélet nélkül követjük.

A következő leczkékben feladatomul tekintetem azon technikai szabályokat előszámlálni, melyek kizárólag a párbajra vonatkoznak.

Az előzőkből következtetve, két vivómód van: az *összeütközés* és a *párbaj*.

Ezek közt a különbség következő:

1. Az *összeütközésnél* álcák, keztyük, melvédek és közsőrületlen kardok használatnak, melyekkel a vivók nincsenek a sebesülésnek kitéve; a *párbajban* a felső test egész fedetlen, vagy legfeljebb inggel van fedve, keztyü vagy épen nem, vagy csak vékony séta-keztyü használatik, a kardok élesek s a vivónak ez éles karddal szemben egy új tulajdonsággal: *bátorság* és különösen *hidegvérrel* kell birnia.

2. Az *összeütközés* sok eleganciát és correctséget követel, hogy a vivó *a lehető legnagyobb tökéletességet* érje el; a párbajban elegancia és correctség hasonlókép nem hiba, de itt már nem ezek a főtulajdonságok: párbajban mindenképp lett találni, s a taláztatást elkerülni kell.

3. Az *összeütközésnél* a kettős találás egyik félnek sem

számít, míg a *párbajban* nagyon is számít minden vágás, mely sebet okoz.

4. Az *összeütközésben* néha lehet, sőt kell is új vágásokat alkalmazni. E vágások ugyan nem mindég sikerülnek, de már az által is, hogy megkísértjük, előhaladást teszünk, tökéletesítjük magunkat, s hozzá szokunk a fejfel, azaz átgon-dolással vivni.

A *párbajban* azonban csakis azokat az egyszerű vágásokat és cseleket kell alkalmazni, melyekre legjobban rá áll a kéz, s feltétlenül elkerülni próbálgatni a légből kapott vágásokat csinálni.

5. Az *összeütközés* rendesen teremben folyik s ennek következtében kitörést a láb felemelése nélkül is lehet csinálni. A *párbaj* gyakran oly helyen, melynek talaja egyenetlen, göröngyös vagy csuszamlós (p. o. lovardában, erdőben, kertben stb.) s ha itt megkoczkáztatnánk úgy kitörni, mint egy teremben, könnyen elcsuszás lenne a következmény. E miatt a kitörést rövidebben, s *dobbantás* által nagyobb feszes-séget kölcsönözve, kell csinálni.

6. A *párbajban* a vágások távolról tétetnek s a vivő gyakran kényszerítve van a kard dereka (közepe) vagy gyengéjével háritani; — ezenkívül a *párbajban* minden vimodorra el kell készülnie lenni s ennek következtében a kardot kissé feszesebben kell tartani, mint az *összeütközésben*, de görcsösen még sem szabad megragadni, mert ez idő előtti elfáradásra vezet.

7. Az *összeütközésben* ha az első vágást meg is kaptuk, végeredményben mégis győzők lehetünk, ha később több vágásunk sikerül, mint ellenfelünknek. A *párbajban* ezzel ellentétben rendesen az első vágás a döntő. Ha az első vágás valakit harczképtelenné tesz, aligha jön az illető azon helyzetbe, hogy a vágást revanchirozza. — Ez az oka, hogy oly gyakran középszerű vivők győznek le jó vivőkat. Ezek szabálytalan vágásokat csinálnak, hadonásznak s az ellenfél, a jó vivő, ért ugyan a szabályszerű vágások háritásához, de miután a különböző szabálytalan vivásmódot nem tanulmányozta, a gyengébb vivő által mégis legyőztethetik.

Az *összeütközés* vimód tanítja a szabályszerű vágások és háritások kivitelét; a *párbaj vimód* tanít minden vimóddal való megküzdésre; tanítja tehát a párbajszerű kivitelét az összes *szabályszerű* támadás és háritásoknak, továbbá ismer-teti az összes *szabálytalan* és *naturalista* vimodorokat. A követ-kező leczkéket átgyakorolva a vivő semmiféle új vimodor által nem lesz meglepve s minden esetlegesség ellen fel lesz fegy-verezve.

E megjegyzésekből három dolog következik :

1. Párbaj megkezdésénél szükséges a kiállást hátrafelé

csinálni, hogy az így megnagyobbított távolság biztosítást nyújtson a meglepetés ellen.

2. A támadást csak fél kitöréssel kell csinálni, hogy annál gyorsabban vissza lehessen emelkedni; a kitöréssel egyidejűleg dobbantást kell csinálni, mely a vívónak nagyobb biztonságot kölcsönöz s az ellenfelére benyomást gyakorol.

3. A vágások még rövidebbek legyenek, mint az összeütközésnél s minden az ellenfél teste ellen irányzott vágás után háritva úgy kell visszaugorni, hogy a szabályszerűséget szem előtt tartva a vívó a kiállásba megy vissza.

Első lecke.

Távolság: A párbaj megkezdésénél mindenk előtt a vívónak azt kell elkerülni, hogy ellenfele a „Rajta“ kiáltásra ne vethesse azonnal rá magát, nehogy ez által zavarba jöjjön, s meglepetése vágásra használtassék fel. E miatt kell a távolságot nagyobbra venni azért, hogy hátrafelé lép kiállásba, azaz bal lábát a jobb mögé teszi. Igaz, hogy az ellenfél az ily megnagyobbított távolság daczára is rárohanhat, de ez által már nem fogja ellenfelét meglephetni, minek következtében zavarba sem hozhatja.

A párbaj egész tartama alatt igyekezni kell az ellenfélt a *kellő távolságban tartani*, s *elkerülendő e távolságot kisebbíteni*.

A támadásnál igen kis lépésekkel kell közeledni, s az ellenfélnek legközelebb eső részére, azaz karja és kezére tenni a vágást.

Kiállítás (Garde). A legjobb párbaj kiállítás az, melyik érintés nélkül az elsöben történik, úgy a mint előbb már leiratott. Ennél az állásnál a jobb kéznek jól jobbra, a kardélnék felfelé, s a pengehegynek az ellenfél nyakára irányozva kell állni.

A küzdelem alatt néha át lehet menni a harmad-kiállításba is: azonban a mi a negyed-kiállást illeti, ezt tanácsos lehetö ritkán venni s csakis akkor, ha a vívó ebben sok gyakorlat-tal bir s az ellenféltöl távol állva saját szándékairól csaldásban akarja hagyni.

Mozdulatok. Fentebb már érintetett, hogy az előhaldásnál igen kis lépéseket kell csinálni.

A párbajban még előnyösebb mint az összeütközésben a háritásnál gyakran egy lépéssel hátra lépni. Azonban e hátrálásszerű mozdulatnak mindég igen nagy lépéssel kell történni.

Minden az ellenfél karja vagy keze ellen irányzott támadás után elég *háritással visszaemelkedni*, mig az ellenfél teste ellen irányzott vágások után *vissza kell ugrani*.

Néha kitörés helyett *előre ugrással* lehet támadni. Ez ugrásoknak (melyeknek nem szabad nagyoknak lenni) előnye, hogy az illetőt, ki őket felhasználja a kisiklás vagy elbukás veszélyének nem tesz ki, s az ellenfélnek is nagyobb meglepetést szereznek, mint a kitörés; azonban vigyázni kell, ne hogy ez ugrás által állásunkat elveszítsük, vagy el ne forduljunk a rendes irányból.

Támadások. Félkitörés és dobbantással támadva a vágást *mintegy dobni kell; a vágás után oly gyorsan a mint lehetséges visszaemelkedve (v. visszaugorva)* az ellenfél visszavágását kell háritni.

A *párbaj kezdeténél* ajánlatos előbb néhány színlelt támadást felhasználni, hogy ezek által elárulja magát az ellenfél, hogy a támadásokat háritani szokta-é, vagy előző vágást csinál. P. o.

Első érintkezés.

T. Haladjon egy kis lépéssel előre, s jelezzen első vágást, mint színlelt támadást.

V. Háritson elsővel, s vágjon első vágást vissza.

T. Háritson elsővel. Kiállás.

Mivel e menetben az ellenfél háritott és visszavágott, joggal feltehető, hogy szabályszerű vívó, kinek szokása háritása után visszavágni. Ez esetben a támadónak el kell *kerülni kettőzést* (lásd. kardvívás: Kettőzések Redoublement,) csinálni; azonban annál gyakrabban fog *színlelt támadást* felhasználni, hogy ellenfelét háritás és visszavágásra kényszerítve, *ellen-visszavágásra* alkalmat szerezzen. (L. Ellenvisszavágások).

Ily ellenféllel alkalmazható minden más vágás vagy csel, mert előző-vágásától nem kell félni.

Ezzel ellentétben áll az eset, mikor az ellenfél a színlelt támadásra előző vágással felelt, mikor is *óvakodnia* kell direct megtámadásától.

Ily ellenfélre csak színlelt támadásokat kell csinálni s előző vágásait háritni s visszavágni, vagy támadását bevárva, háritni és visszavágni.

E kis kitérés szükséges volt a következő leczkék megértéséhez.

Kezdjük első és harmad érintkezésekben a kar és kéz elleni támadásokkal.

Első érintkezés.

T. Haladjon egy kis lépéssel előre, csináljon az elsőben vascsapást s első karvéd (Manchette) vágást.

V. Háritson elsővel s vágjon vissza harmadban karvédvágással.

T. Emelkedjen vissza gyorsan harmad-háritással. Kiállás.

Harmad érintkezés.

T. Haladjon előre s csináljon harmadban vasesapást és karvédvágást $\left. \begin{array}{l} \text{elsőben.} \\ \text{másodban.} \\ \text{harmadban.} \end{array} \right\}$

V. Hárítson $\left\{ \begin{array}{l} \text{elsővel} \\ \text{másoddal} \\ \text{harmaddal} \end{array} \right\}$ és vágjon vissza elsőben karvéd vágással.

T. Emelkedjen vissza gyorsan első háritással. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés

T. Hátráljon egy lépéssel s csináljon karvédvágást $\left. \begin{array}{l} \text{elsőben.} \\ \text{másodban.} \\ \text{harmadban.} \end{array} \right\}$

V. Haladjon egy lépést előre s hárítson $\left\{ \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\}$ $\left. \begin{array}{l} \text{elsőben.} \\ \text{másodban.} \\ \text{harmadban.} \\ \text{negyedben éllel v. fokkal.} \end{array} \right\}$ Vágjon vissza harmadban karvédvágást s ugorjon vissza.

T. Hárítson harmaddal. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, s csináljon karvédvágást $\left. \begin{array}{l} \text{másodban.} \\ \text{harmadban.} \\ \text{negyedben (éllel v. fokkal).} \\ \text{körben.} \end{array} \right\}$

V. Hárítson $\left\{ \begin{array}{l} \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{körrel.}^1 \end{array} \right\}$ és vágjon negyedbe karvédvágást vissza.

T. Emelkedjen vissza gyorsan mély első háritással. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre első-csel-vágás² és másod (v. harmad) karvédvágással.

V. Hárítson első és másoddal (v. első és harmaddal) és vágjon vissza harmad karvédvágást.

T. Emelkedjen gyorsan vissza harmad-háritással. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés

T. Haladjon előre, s csináljon harmad csel-vágás és másod (v. negyed) karvédvágást.

V. Hárítson harmad és másoddal (v. harmad és negyeddel) és vágjon első karvédvágást vissza.

T. Hárítson elsővel, s ugorjon vissza. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, s csináljon negyed csel-vágás és harmad (v. első) karvédvágást.

V. Hárítson hátrálásban mély első és harmaddal (v. mély első és elsővel) és vágjon vissza harmad karvédvágást.

T. Emelkedjen vissza gyorsan harmad-háritással. Kiállás.

¹ Körvágás, mint párbaj-vágás rendkívül veszélyes s jobb e vágást legfeljebb mint karvédvágást felhasználni s gyakorlatoknál gyakran a körvágás által testünkre támadást engedni s ezáltal a körháritásokat gyakorolni.

² Előnyös a párbajban a csel gyakran dobantással keresztül vinni, hogy az által az ellenfél a csel igazi vágásnak gondolja.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Miután ellenfele előre hajlitja fejét, csináljon első vágást és ugorjon vissza.

V. Háritson hátrálásban elsővel, s vágjon negyed karvéd-vágást.

T. Háritson mély elsővel. Kiállás.

Második lecke.

Visszavágások. (L. Kardvivásnál a visszavágások meghatározását). Míg párbajban az első támadást a testre intézni el kell kerülni, ezzel ellentétben a testre visszavágni igen előnyös.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre s csináljon első karvédvágást.

V. Háritson elsővel s vágjon vissza első vágással, ugorjon vissza.

T. Háritson elsővel s emelkedjen vissza gyorsan. Kiállás.

Nem mindegy, hogy valamelyik háritás után melyik visszavágást csináljuk. Ha például másod háritás után körvágást akarnánk visszavágni, a tág mozdulat által kockáztatnánk, hogy az ellenfél „visszavágásra előzés“-t csinál s eltalál.

Tehát körvisszavágás másod háritás után hiba lenne.

Az *első*, *negyed* és *körháritások* után legczélszerűbb visszavágások az *első*-, *másod*-, *harmad*- és *negyed* vágások. Ez utóbbi az éllel vagy fokkal egyaránt tehető.

Másod háritás után legczélszerűbb visszavágás az *első*-, *harmad*- és *másod* vágás.

Harmad- és *negyed háritás* után legjobban vissza lehet vágni *első*-, *másod*-, *harmad*- és *negyed* vágással (utóbbinál éllel v. fokkal), ezenkívül a *harmad háritás* után *belső lökvágás* s a *negyed háritás* után *felső lökvágás*, néha (de ritkán) kör karvéd vágással. ¹

Kivitel :

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, csináljon első (negyed v. kör) karvéd-vágást.

V. Háritson elsővel, (v. mély első v. körrel) s vágjon vissza } első- }
} második- } vágást. Ugorjon vissza,
} harmad- }
} negyed- }

T. Háritson } elsővel. }
} másoddal. }
} harmaddal. }
} (mély elsővel.) } Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre s csináljon másod karvédvágást.

V. Háritson másoddal, vágjon vissza } első- }
} második- } vágással.
} harmad- } Ugorjon vissza.

T. Háritson } elsővel. }
} másoddal. }
} harmaddal. } Kiállás.

¹ A körvágás nehéz és czélszerűtlen, s legjobb úgy a támadás, mint a visszavágásnál lehetőleg ritkán alkalmazni.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre s csináljon harmad karvédvágást.

V. Háritson harmaddal s vágjon vissza	$\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{belső lök-} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{vágást.} \\ \text{Ugorjon vissza.} \end{array} \right\}$
$\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsővel.} \\ \text{negyed v. ellenharmaddal.} \end{array} \right\}$		
T. Háritson		Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés

T. Haladjon előre s csináljon negyed karvédvágást.

V. Háritson negyeddel ¹ és vágjon	$\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \\ \text{negyed-} \\ \text{felső lök-} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{vágást vissza.} \\ \text{Ugorjon vissza.} \end{array} \right\}$
$\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \\ \text{mély elsőv.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\}$		
T. Háritson		Kiállás.

A mi az *összetett visszavágásokat* illeti, ezeket legjobb a lehető legritkábban alkalmazni. De ha *elővigyázattal* oly ellentéttel szemben alkalmaztatnak, ki „visszavágásra sem előzést“ sem ellenvisszavágást nem szokott csinálni, nagy eredményhez juthatunk. Ha azonban valaki nincs ezek teljes gyakorlatában, kerülje alkalmazásukat. P. o.

Első érintkezés.

T. Haladjon előre, s csináljon harmad karvéd-vágást.

V. Háritson harmaddal, s vágjon vissza első csel-vágás és másodvágással. Ugorjon vissza.

T. Háritson első és másoddal. — Kiállás.

Harmadik lecke.

Ellenvisszavágások. A kardvívásban előadatott, mit kell ellenvisszavágás alatt érteni. Itt csak azokról az ellen-visszavágások s azok kivitelének módozatáról lesz szó, melyek a párbajban czélszerűek.

A párbajban czélszerű ez *ellen-visszavágásokat előkészíteni*, azaz az *ellenféllel* szemben ezekre alkalmat szerezni.

Ez által történhetik, hogy szinlelt támadással az ellenfél háritás és visszavágásra vezetve, visszavágását háritjuk, s erre ellen-visszavágást csinálunk.

Az ellen visszavágáshoz nem annyira gyorsaság, mint inkább a kellő pillanat ügyes megragadása szükségeltetik.

¹ Noha e háritás czélszerűtlen, mégis gyakorlandó, hogy alkalomadtával mint segéd-háritás felhasználható legyen.

Valamint a támadások, úgy az *ellen-visszavágások is fél kitéréssel* tétetnek, ha pedig az ellenfél elég közel van, az ellen-visszavágásnál kitérést sem kell csinálni.

A párbajban *kivételesen* új fél kitéréssel csinált ellen-visszavágásra kitérésben maradvá lehet ellenvisszavágni, de csak oly ellenféllel szemben, kinek nem szokása kezdeményezni. (L. Kardvívás: ellenvisszavágások).

Ellen-visszavágásokra ugyanazokat a vágásokat használjuk fel, mint a visszavágásokra. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Mint szinlett támadást csináljon első karvédvágást.

V. Hárítva elsővel, vágjon vissza első karvédvágást.

T. Hárítson elsővel, s ellen visszavágjon harmad vágással. Ugorjon vissza.

V. Hárítson, s ezzel egyidejűleg lépjen vissza. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Csináljon harmad karvédvágást.

V. Hárítson harmaddal, vágjon vissza harmadvágással.

T. Hárítson harmaddal, s ellen-visszavágjon első vágással; — ugorjon vissza.

V. Hárítson elsővel. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Csináljon vasesapást, s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\} \text{karvédvágást.}$

V. Hárítson $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\} \text{s vágjon vissza másodvágással.}$

T. Hárítson másoddal, s ellen-visszavágjon harmad karvéd vágással.

V. Hárítson harmaddal. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Csináljon fokkal negyed karvédvágást.

V. Hárítson mély elsővel, s vágjon vissza negyed fokvágást.

T. Hárítson mély elsővel, ellen visszavágás elsővel, s ugorjon vissza.

V. Hárítson elsővel, s egyidejűleg egy lépést lépjen vissza. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Csináljon első cselvágást, s másod karvédvágást.

V. Hárítson első és másoddal, s vágjon vissza első karvédvágással.

T. Hárítson elsővel, s ellen visszavágjon negyed karvédvágást.

V. Hárítson mély elsővel. Kiállás.

Második ellen-visszavágás. Ha észrevehető, hogy az ellenfélnek szokása ellen-visszavágni, lehet ezt hárítva szinte ellen-visszavágni.

Ez esetben helyes az első visszavágást röviden csinálni, s az erőt, egyensúlyban maradvá, a második ellen-visszavágásra, visszatartani.

Jobb azonban a hosszú meneteket elkerülni, s az ilyeneket néhány visszavágás után visszaugrás által megrövidíteni.

Ez által teljes szabadságában marad a vívónak a kezdeményezést megragadni.

Kivitel :

Harmad érintkezés.

T. Haladjon előre, csináljon harmadban vascsapást, s harmad karvédvágást.

V. Hárítson harmaddal, s mint visszavágást mutasson harmad karvédvágást.

T. Hárítson harmaddal, s csináljon másod ellen-visszavágást.

V. Hárítson másoddal, s mint második ellen-visszavágást, csináljon első vágást. — Ugorjon vissza.

T. Hárítson elsővel, s egyidejűleg lépjen vissza. — Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, s csináljon első csel-vágást és harmad karvédvágást.

V. Hárítson első és harmaddal, s vágjon harmad vágást vissza.

T. Hárítson harmaddal, s ellen-visszavágjon negyed karvédvágással (éllel v. fokkal).

V. Hárítson mély elsővel, s csináljon első vágást, mint második ellen visszavágást.

T. Hárítson elsővel, s mint harmadik ellen-visszavágást csináljon másodvágást.

V. Mivel a menet igen hossza nyulna, fejezze be hátrafelé visszaugrással, s egyidejűleg hárítson elsővel. Távolságon kívül érve, vegyen lélegzetet, s haladjon előre másod karvédvágással.

T. Hárítson másoddal, vágjon vissza elsővel, s ugorjon vissza.

V. Hárítson elsővel. — Kiállás.

Negyedik lezke.

Ismétlések. (L. Kardvívás : Ismétlések — Reprise). Ismétlést, ha kellő pillanatban történik, igen előnyös csinálni, mert az ilyen támadás, anélkül, hogy hozzá sok gyorsaság szükségeltetne, rendszeren sikerülni szokott.

Párbajban az ismétlés rendszeren az ellenfél karja vagy keze, néha teste ellen történik.

Kivitel :

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre és fokkal csináljon negyed karvédvágást.

V. Hárítson mély elsővel, s vágjon vissza első vágást ; ugorjon vissza.

T. Hárítson elsővel, s ne vágjon vissza.

V. Csináljon előhaladásban ismétlést vascsapás és első (v. harmad) vágással. Ugorjon vissza.

T. Hárítson elsővel (v. harmaddal). Vágjon vissza harmad vágással.

V. Hárítson harmaddal. Kiállás. ¹

¹ E menetben azt lehetne kifogásolni, hogy a támadó visszavágása, miután a védő visszaugrótt, haszontalan, mert nagy távolságról indul ki. Azonban nem úgy áll a dolog : mindig vissza kell vágni, még akkor is, ha az ellenfél a távolságon kívül lévén, a vágás a levegőbe megy, mert ezáltal meg lesz akadályozva, hogy az ellenfél magát biztonságba érezve, kettőzést (Redoublement) csináljon.

Kettőzések. (L. kardvívás: kettőzések.) A párbajban lassan, vagy épen vissza nem vágó ellenféllel szemben előnyös kettőzést csinálni.

Kivitel :

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, s csináljon első karvéd-vágást.

V. Háritson elsővel, s ne vágjon vissza.

T. Maradjon kitörésben, karját vascsapással hajlitsa vissza, s rögtön rá, mint kettőzést, csináljon első karvéd-vágást.

V. Háritson elsővel. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Csináljon első vágás-cselt és másod karvéd-vágást.

V. Háritson első, s másoddal; ne vágjon vissza.

T. Maradjon kitörésben, csináljon vascsapást, s rögtön rá, mint kettőzést harmad karvéd-vágást.

V. Háritson harmaddal. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, csináljon első csel-vágás és harmad karvéd-vágást.

V. Háritson első és harmaddal; ne vágjon vissza.

T. Maradjon kitörésben, csináljon harmadban vascsapást, s rögtön rá, mint kettőzést harmad-vágást. Ugorjon vissza.

V. Háritson harmaddal, s egyidejűleg lépjen vissza. Kiállás.

Legjobb eszköz a kettőzés elkerülésére minden háritás után legalább fél visszavágást csinálni.

Ötödik lecke.

Testre-támadások. Már az előbb érintett, hogy a mily veszélyes az első támadást a testre tenni, ép oly előnyös a visszavágást a testre intézni.

De van néhány oly támadás, melyet azonnal a testre lehet intézni, de ilyen igen kevés található.

Azonban jobb ezeket is nem igen gyakran használni fel, s kar és kézre támadásokkal váltogatni.

A testre egyetlen alkalmas támadások a vascsapással összekötött gyors vágások, melyek után azonnal vissza kell ugrani.

Kivitel :

Első érintkezés.

T. Haladjon előre. $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{negyed} \end{array} \right\}$ vágást. Ugorjon vissza.

V. Háritson $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{mély elsővel.} \end{array} \right\}$ Vágjon vissza első karvédvágást.

T. Háritson elsővel. — Kiállás.

Harmad érintkezés.

- T. Csináljon harmadban vasesapást $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\}$ vágást. Ugorjon vissza.
 V. Hárítson $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\}$ Vágjon vissza harmad karvédvágással.
 T. Hárítson harmaddal. — Kiállás.

Harmad (v. negyed) érintkezés.

- T. Csináljon negyedben vasesapást s $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{negyed-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\}$ vágást. Ugorjon vissza.
 V. Hárítson $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{mely elsővel.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\}$ Vágjon vissza negyed karvédvágással.
 T. Hárítson mely elsővel. — Kiállás.

Van sok vivó, ki kardját mélyen, majdnem a másod érintkezésben tartja. Ily ellenféllel szemben lehet a másodban csinálni vasesapást. P. o.

Első érintkezés.

- T. Mintán az ellenfél kardját mélyen, s pengehegyét mélyebben tartja mint kezét, csináljon $\left. \begin{array}{l} \text{első-} \\ \text{másod-} \\ \text{harmad-} \end{array} \right\}$ vágást. Ugorjon vissza.
 V. Hárítson $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel.} \\ \text{másoddal.} \\ \text{harmaddal.} \end{array} \right\}$ Vágjon vissza harmad karvédvágással.
 T. Hárítson harmaddal. — Kiállás.

E meneteket igen pontosan, — előbb állásból, s később előhaladással, — kell begyakorolni.

Hatodik lecke.

A háritások kivitele. Az az elv követendő, hogy mint a támadásoknál, a háritásokat is folytonos *vállozatossággal* kell csinálni.

A kardvívásban ugyan a háritásokban kevesebb a választás, mint a vitörvívásban, de egy és ugyanazon háritás különféleképen vihető keresztül, u. m. állásból, hátrálással, visszaugrással s néha előhaladással.

Minden, a kéz és kar ellen irányzott vágást *állásból kell háritani*. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Haladjon előre, csináljon vasesapást, s első (v. harmad) vágást.
 V. Hárítson állásból elsővel (v. harmaddal) s vágjon vissza harmadvágást. Ugorjon vissza.
 T. Hárítson harmaddal. Kiállás.

A testre támadásokat gyakran, s különösen pillanatnyi zavarban, előnyös hátrálva háritni. E két, de különösen az utóbbi esetben a háritást hátraugrással lehet kivinni. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Haladjon előre, s csináljon vasesapás és első vágást.
 V. Hárítson elsővel, egyidejűleg lépjen egy lépést vissza, s vágjon vissza harmad karvéd-vágást.
 T. Hárítson elsővel. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Haladjon előre, s csináljon vasesapás és első vágást.
 V. Hárítson elsővel egyidejű visszaugrással, s vágjon harmad karvéd-vágást vissza.
 T. Hárítson harmaddal. Kiállás.

Ha az ellenfél karvéd-vágásokkal karra vagy kézre támad, lehet néha *előhaladva háritani*.

A legtöbb esetben a háritás e módja az ellenfélt annyira meglepi, hogy kiváló testre-támadásokra ad alkalmat; csak-hogy nem szabad sokszor alkalmazni. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Haladjon előre, s csináljon $\left. \begin{array}{l} \text{első} \\ \text{harmad} \\ \text{negyed} \end{array} \right\}$ karvéd-vágást.
 V. Hárítson előhaladva $\left. \begin{array}{l} \text{elsővel} \\ \text{harmaddal} \\ \text{mély elsővel} \end{array} \right\}$ s vágjon vissza harmad vágást. Ugorjon vissza.
 T. Hárítson harmaddal. Kiállás.

Van még egy faja a háritásoknak, mely szinte jó testre-támadást készít elő, s ez az *mikor a bal láb a jobbhoz zárkozik*, mely által a kitörés a helyes találás távolba hozza a vívót ellenfeléhez. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Csináljon első karvéd-vágást.
 V. Hárítson elsővel, egyidejűleg zárkóztassa a bal lábat a jobbhoz, s vágjon vissza első vágást. Ugorjon vissza.
 T. Hárítson elsővel. Kiállás.

Nem szükséges minden karvéd-támadást háritni. *Sokszor ki lehet az ily vágást kerülni a kar visszahúzása által, melyet visszavágással kell követni.*

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Haladjon előre, s csináljon másod karvéd vágást.
 V. Hárítás helyett huzza vissza a karját, s vágjon vissza gyorsan harmad karvéd-vágást.
 T. Hárítson harmaddal. Kiállás.

Mindazon esetben, mikor azért háritunk hátrálás vagy visszaugrással, hogy ellen-viszavágjunk, csak egy igen kis lépéssel kell visszalépni, vagy ugrani; azonban ha ilyes mozdulatot azért csinálunk hátrafelé, hogy a küzdelmet ketté szakítsuk, azaz egy menetet, mivel zavarban vagyunk, beféjezzünk, igen nagy lépéssel (esetleg több lépéssel) kell visszalépni, vagy visszaugrani.

Első érintkezés.

- T. Haladjon előre, s támadjon vascapás és első vágással.
 V. Háritson elsővel, s vágjon vissza első karvéd-vágással.
 T. Háritson elsővel, s ellen-visszavágjon első vágással.
 V. Háritson elsővel, s végezze be a menetet nagy hátraugrással.

Kiállítás.

Hetedik leczke.

Cselek. Párbajban veszedelmes lenne az ellenfél testét csellel megtámadni, mert *tapasztalás szerint* az a legtöbb ily esetben, mielőtt a végvágást háritotta volna, visszavág s az eredmény kettős találás, melyben ha sikerült is az ellenfélt eltalálni, a támadó maga is sebet kap.

Ellenben a *kar* és *kézre* minden lehető *egyszerű csellel* lehet támadni, csakhogy e cseleket igen röviden kell csinálni. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Csináljon első csel-vágást, s }
 } (másod- }
 } harmad- } } karvéd-vágást.
 } negyed- }
 } kör- }
 V. Háritson első és }
 } (másoddal. }
 } harmaddal. } } Vágjon vissza harmad-vágással.
 } mély elsővel } } Ugorjon vissza.
 } körrel. }
 T. Háritson harmaddal. Kiállítás.

Különbéle combinatiók az ellenfél törbe csalására.

Több oly eljárás van, mely párbajban a cselnél sokkal jobb, mely az ellenfél törbe csalására, azaz arra szolgál, hogy általuk *belemenjen abba, a mit mi akarunk*.

E combinatiók a legtöbb esetben sikerülni fognak, s nagy előnyük, hogy azt, ki fel tudja használni, kevésbé teszik ki, azaz kevésbé hagyják fedetlenül, mint a cselek.

Abból áll, hogy a vivó bizonyos testrészeket szándékosan fedetlenül hagy, az ellenfélt e fedetlen helyre vágásra vezeti, mely vágást háritva, *előre átgondolt* vágással vág vissza.

Kivitel:

Első (v. harmad) érintkezés.

- T. Haladjon egy kis lépéssel előre, hagyja karjának felső részét fedetlen.
 V. Csináljon első (v. harmad) karvéd-vágást.
 T. Háritson elsővel (v. harmaddal) és vágjon vissza első karvéd-fok-vágással. E visszavágást következőleg kell kivinni: a háritásnál, anélkül, hogy az ellen pengeje elhagyattatnék, a kéz jó magasra¹ emelkedik, az ellen-pengét erőteljesen balra tolja, egyidejűleg felemeli a saját penge-hegyét, s az első karvéd-fok-vágást a saját penge gyengéjének lecsapása által viszi keresztül. Nagyon természetes, hogy e különböző mozdulatoknak lehető gyorsan, s mintegy összefolyva kell történni.

¹ Vivó-nyelven ez esetben azt szokás mondani: *megkötö a pengét*,

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, s hagyja fedetlen jobb karja felső részét.

V. Csináljon elsőben (v. harmadban) karvéd-vágást.

T. Hárítson elsővel (v. harmaddal), s vágjon vissza harmad karvéd-fok-vágást. (E visszavágás czélszerűbb, mint az előbbi, mert általa az ellenfél karja könnyebben eltalálható. Kivitele ugyanolyan, mint az előbbié, azzal az egyetlen különbséggel, hogy a vágásnak nem egyenest lefelé, hanem balról jobbra rézsutos iránya van).

V. Hárítson harmaddal. — Kiállítás.

Mivel a harmad háritás után a kardhegye már fel van emelve, ne hogy időt veszítsünk, el kell kerülni még jobban felemelni.

Egyszerűen lefelé kell kifeszíteni és pedig a kar irányába, melyet találni akarunk.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Jelezzen könnyedén másodvágást, karja felső részét hagyja fedetlenül.

V. Csináljon első karvédvágást.

T. Hárítson elsővel, vágjon vissza első (v. harmad) vágást (az éllel). Ugorjon vissza.

V. Hárítson elsővel (v. harmaddal). — Kiállítás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Jelezzen könnyedén negyed vágást, jobb karja bal részét hagyja fedetlenül.

V. Csináljon negyed karvédvágást.

T. Hárítson
mély elsővel, s vágjon vissza

}	negyed- (éllel v. fokkal).	} vágást. Ugor-	
	első-		} jon vissza.
	harmad-		

V. Hárítson

}	mély elsővel.	} Kiállítás.
	elsővel.	
	harmaddal.	

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Haladjon előre, s egyidejűleg karja alsó részét hagyja fedetlen.

V. Csináljon másod karvédvágást.

T. Hárítson másoddal, s vágjon vissza másod karvéd-fok-vágást. — (Ez keresztülvitetik gyors bal lefele kitolása által a jobb karnak, mely a penge gyengéjét jobb előre tolja).

V. Hárítson másoddal. Kiállítás.

Látni való, hogy e visszavágás, mint a vele hasonló előző karvéd-vágás, másodban fokkal vitetik keresztül. Ez a legjobb visszavágás másod háritás után, de gyakran kell gyakorolni, különben könnyen el lehet hibázni az ellenfél karját.

A ki nincs e visszavágásba jól belegyakorolva, könnyen helyettesítheti éllel keresztül vitt másod vágás által (*karvédre, vagy testre*).

E három vágás úgy szólván az egyedüli visszavágás, mely a másod háritás után czélszerű. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Jelezzen könnyedén első vágást, s hagyja alsó részét a karjának fedetlen.

V. Csináljon másod karvéd-vágást.

T. Hárítson másoddal, s vágjon vissza másod karvéd-vágást.

V. Hárítson másoddal. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Jelezzen könnyedén első vágást, s a jobb kar alsó részét hagyja fedetlen.

V. Csináljon másod karvéd-vágást.

T. Hárítson másoddal, s vágjon vissza másoddal. Ugorjon vissza.

V. Hárítson másoddal. Kiállás.

Első (v. harmad) érintkezés.

T. Jelezzen első vágást, s karja alsó részét hagyja fedetlen.

V. Csináljon kör karvéd-vágást.

T. Hárítson körrel, s vágjon vissza negyed karvéd-fok-vágást.

V. Hárítson mély elsővel. Kiállás.

Van még más mód is, mely által az ellenfél támadásra lehet csábítani; azonban az említettekén kívül csak az ajánlatos, mikor tág vascsapást jelezve, az ellenfél előző vágásra vezettedik. De mivel az, ki a tág vascsapást csinálja, nem láthatja előre, hogy az ellenfél erre melyik vágást fogja alkalmazni, igen elővigyázóak kell lenni, s magát csak addig kitenni (az az tágan a vascsapást csak addig csinálni) míg épen szükséges.

A háritásokban is igen gyakoroltnak kell lenni, hogy ilyenkor a megfelelő gyorsan alkalmazható legyen. P. o.

Harmad érintkezés.

T. Haladjon előre, s könnyedén jelezzen a negyedben tág vascsapást.

V. Hárítás helyett, mint előző vágást, csináljon negyed karvéd-fok-vágást.

T. Hárítson elsővel s vágjon vissza negyed-fok-vágást. Ugorjon vissza.

V. Hárítson mély elsővel. Kiállás.

Magától értetődik, hogy hiba lenne folytonosan az e leczkében leirt támadásokat csinálni. Változtatni kell másokkal, p. o. vascsapások, karvéd-vágások, ismétlések és testtámadásokkal, stb.

E combinatiók nem az ugynevezett „*tikos cselek*“ (Francz. „*botte secrète*.“) Ily cselek manapság, mikor minden vágás ismeretes, nem léteznek. Ezek ellenkezőleg egyszerű és *következetes* combinatiók, *de hogy jól megcsinálhatók legyenek, nem kell elfeledni, hogy kivételkhöz meglehetősen gyakortott vívó kell.* Lassu vívó p. o. gyors vívóval szemben nem alkalmazhatja, mert az utóbbinak vágása okvetlen sikerülni fog.

Nyolczadik leczke.

Különböző szabálytalan kiállások (Garde). Vannak vivók, kik ellenfelükre az által akarnak hatni, hogy mindenféle szabálytalan kiállást vesznek fel. Így vivók ellenfelükről sok naivitást és ignoranciát tesznek fel, s azt hiszik (fájdalom gyakran joggal) hogy különlegességök által az ellenfél elkábitva vakon rohan kelepczéjükbe. Azonban az már kipróbált tény, hogy ha néha az ily különlegességek vivásban járatlanabb vivó ellenében sikerülnek is, jó, s gyakran közepszerű vivóval szemben majdnem mindég annak leveretését eredményezik, ki az ilyeneket alkalmazza.

Tebát ily szabálytalan kiállást nem tanácsos választani; azonban az ilyennel tudni kell megmérkőzni, mert sok szabálytalan vivó van, ki alkalmazza.

Kutassuk most, miben állanak e szabálytalan kiállások, mire czéloznak, s mily módon kell velök megmérkőzni.

1. Némely vivó ugyan kiállásba lép, de első, harmad- vagy negyedérintkezés helyett a kardot baloldalán, hátra fordított hegygyel tartja, valamivel mélyebben, mintha a hüvelyben lenne.

Az ilyen vivók fedetlen hagyják testöket, hogy az ellenfél csábítsák nyílt támadásra és másod előző fokvágással megsebesítsék; ezt úgy viszik keresztül, hogy a kardot jól felemelik, s a támadással egyidejüleg fedik magokat.

E vimodor ellen csak egy eszköz van: megtámadni harmad (v. oldal) szinlelt karvéd-vágással, háritni másoddal, s viszszavágni harmad karvéd-vágással.

Ily módon megtámadva az ellenfél nem fordíthatja többé hasznára szabálytalan kiállását, mert vagy a visszavágás által megsebesül, s ennek következtében a küzdelemnek vége szakad, vagy harmaddal hárit, s a helyes kiállásba jön.

E pillanattól kezdve a küzdelem, mint szabályszerinti vivók közt, folytatódik. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

Vivómester: ¹ kiáll, jobbkézszel megfogja a kardot, s a fent leirt módon baloldalán tartja.

Támadó: (elsőben v. harmadban) haladjon előre, s jelezzen könnyedén harmad (v. oldal) karvédvágást.

Vivómester: Csináljon a fokkal másodban karvédvágást.

Támadó: Háritson másoddal, s vágjon vissza harmad karvédvágást. Ugorjon vissza. Kiállás.

¹ E fejezetben szabályszerinti vivót állítunk szemben szabálytalan vivóval. Az utóbbi szerepe legjobb ha a tanító által vétetik át. Szükség esetében lehet más vivó is.

2. Más vivó szokása a kardot a kiállásban az előbbihez hasonlóan tartani azzal a különbséggel, hogy a jobb oldalon, s hátul majdnem a földet érintő hegygyel.

E tartás czélja a támadót kör előző vágással megsebesíteni.

Ily ellenfelet következőleg kell támadni: a támadó jelez könnyed negyed karvéd-vágást, hárit körrel, s visszavág negyed karvéd-fok-vágást. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

A vivómester a kardot a leirt módon jobb oldalán tartja.

Támadó: (Első v. harmadban). Haladjon előre, s jelezzen negyed karvédvágást.

Vivómester: Csináljon kör karvéd-vágást. (élel v. fokkal).

Támadó: Háritson körrel, s vágjon vissza negyed karvéd-fok-vágást. Ugorjon vissza. Kiállás.

3. Vannak vivók, kik a vállmagasságba behajlitott kardal, a fogantyúval előre s a kard hegyet hátrafelé irányítva csinálják a kiállást.

Ily vivók a támadó ellen első előző vágást szándékoznak tenni.

Következőleg kell ellenök támadni: könnyedén negyed karvédvágást jelezve, háritjuk első vágásukat s visszavágunk első vágással. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

Vivómester: (a fent leirt állásban.)

Támadó: (első v. harmadban). Haladjon előre, s jelezzen negyed karvéd-vágást.

Vivómester: Csináljon első előző-vágást.

Támadó: Háritson elsővel, s vágjon vissza első karvéd-vágást. Ugorjon vissza. Kiállás.

4. Más vivó az előbbihez hasonló módon, de feje felett tartja a kardot.

Ily vivóval szemben is úgy kell viselkedni, mint az előbbi példában leíratott.

Kilenczedik lecke.

Különböző szabálytalan vimodor. Némely vivó használ oly eljárást, mely mindazokat meglepi, kik nem ismerik. Ez abból áll, hogy egy helyben függőlegesen telugranak, a földre erőteljesen dobbantanak, s egyidejűleg a kardot előre süllyeszti, mintha a földre akarnának ütni.

Az ellenfél, ki ösztönszerűleg alsó vonalát érzi fenyegetve, felső vonalát, kardját lesüllyesztve, megszűnik fedni s a másik e pillanatot használja fel első- vagy harmad-vágásra.

Hogy magunkat e támadás ellen biztosítsuk, csakugyan kell kissé sülyesztetni ¹ kardunkat, mint a másod-háritásnál, de azonnal feleme ve harmad vagy elsőt háritni s visszavágni harmad vágással stb. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

Vívómester : Ugorjon fel, s sülyessze a kardot gyorsan előre, mintha a földre akarna ütni.

Támadó : Háritson könnyedén másoddal, s legyen az első vágásra elkészülve.

Vívómester : Csináljon első vágást.

Támadó : Háritson elsővel, s vágjon vissza harmad karvéd-vágást. Kiállás.

Más vivó kezeivel takarja el arczát, mintha arczán kapott volna sebet, hogy félrevezesse az ellenfélt a küzdelem beszüntetésére; egyidejűleg előhalad s az ellenfél hiszékenységét vágás beadására használja fel.

Ez különben igen ritka eljárás s inkább *csalásnak*, mint szabálytalan vívásnak tekinthető.

Hogy kell ily esetben viselkedni? Ily ellentéffel szemben folytatni, vagy félbeszakítani kell-e a küzdelmet?

Az utóbbi nagy hiba lenne, melynek kétségtelen megsebesítés a következménye.

Ha az ellenfél valóban megsebesült, *visszalépni, s nem előhaladni* az ő dolga és a párbajvezető vagy valamelyik segéd kötelessége a *küzdelmet „Állj!” kiáltással megszakítani*.

Mindaddig, míg „állj” nem kiáltatott, s míg *az ellenfél előhalad, joggal lehet a küzdelmet folytatni*.

3. Ha az ellenfél úgy tesz, mintha elakarna esni, résen kell lenni, s inkább anélkül, hogy szem elől tévesztenénk — pár lépéssel hátráljunk s legyünk készen a küzdelem azonnali folytatására, ha az elbukás csak csel lett volna.

4. Mikor a párbaj lovardában, vagy homokos területen folyik, némely vivó azt a *sajátságos* csel használja, hogy másod vagy körben kardforgatást csinál, s ellenfelének a kardhegygyel homokot dob a szemébe, hogy elvakítsa, s pillanatra megakadályozza támadásának háritását.

Ily esetben legjobb visszaugrani, s a tanukat kérni a párbaj beállítására.

5. Bizonyos vivók sajátsága az, hogy a pengelapjával a földre ütnek s ellenfelüket ezáltal elkápráztatják, megrettennek s annál biztosabban találnak.

Ha valamelyik vivó ez *aljas* vimódot alkalmazza, legjobb visszaugrani s a párbaj vezetőt (legöregebb tanut) a párbaj beszüntetésére kérni és az ellenfél kardját megtisztíttatni,

¹ Szükséges ez, hogy megakadályozza az ellenfélt másod-vágással támadni ellenünk.

mert e földre csapás által lehetetlen, hogy a pengére por stb. ne ragadjon és senki sem köteles magát piszkos karddal megsebesíttetni engedni.

6. Vannak oly vivók is, kik találékonyságukban tagoatlan hangokat adnak ki, hogy ezáltal ellenfelüket megriasszák.

Mivel e hangok csak az illető vivónak képzettségi fokáról szegénységi bizonyítványok, nem pedig mint személyünkre veszélyes támadásoknak tekinthetők, velök szemben a hideg vért megőrizni, s a küzdelmet folytatni kell. Mivel e tagoatlan hangok gyengeségük utolsó erőfeszítései, nevetséges viselkedők jól megérdemelt büntetését hamarosan meg fogják kapni.

Tizedik lecke.

Naturalista vivók. 1. A következő vimód rendesen naturalista, azaz oly vivók által alkalmaztatik, kiknek kevés, vagy épen semmi iskolájok nem volt. Abból áll ez, hogy gyorsan előhaladva (gyakran futva) az ellenfél szántalan tág vascapással támadják meg. Ily támadó ellen *feltartó vágást kell tenni a karra s visszaugrani*. Ha a feltartó-vágás nem sikerült, s az ellenfél futását folytatja, egy helyben maradva kell támadását bevárni, azt háritni és visszavágni. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

A *vivómester* futva halad előre tág vascapásokkal a harmad és negyedben.

Tanítvány: Csináljon harmad karvéd-vágást és ugorjon vissza.

Feltéve, hogy a *vivómester* nem találtatott el, futó (azaz gyors) előhaladását és a tág vascapásokat folytatja.

Tanítvány: Maradjon állva, háritson mély elsővel, s vágjon vissza első vágást. Ugorjon vissza.

Ha most sem találtatott volna el az ellen, s támadását folytatná, ismét feltartó vágást kell ellene tenni; s ha újból nem találtatott, háritni s visszavágni kell.

2. Ha pedig az ily kevésse gyakorlott vivó az előhaladásban nem vascapást, hanem számtalan karvéd vagy más ily vágásokat csinál, melyek nem tágak, az előző vágás nem lenne helyes, mert kettős találáshoz vezetne. Ily esetben állásból kell háritni és visszavágni. Néha (különösen magas termetű vivóval szemben) előrehaladással is lehet háritni, a testre visszavágni és visszaugrani. P. o.

Első (v. harmad) érintkezés.

A *vivómester* futva halad előre harmad és negyed vágással.

Tanítvány: Maradjon állva (vagy haladjon előre) háritson mély elsővel, s vágjon vissza első vágással. Ugorjon vissza.

Kéztusa. (Francz. Corps á corps.) A kard összeütközés című fejezetben már a kéztusa tárgyaltatott, s itt újra komolyan kell ajánlani, hogy a *vivónak nem szabad magát a*

falhoz szoríttatni engedni. Mindenkinék rá kell szánni magát a támadásra, még mielőtt szegletbe szoríttatna. Magától értetődik, hogy ily esetben nem visszaigrani, hanem vascsapással összekötött testre támadásokat kell csinálni, s ezt addig folytatni, míg az ellenfél hátrálni nem kezd.

A „szegletbe szorítás“ elől, feltéve, hogy oldalt hely van, jól védekezhetni jobbra vagy balra ugrás által is.

Tizenegyedik lecke.

A magas és alacsony vivő. A vitőr összeütközésben volt már tárgyalva, hogy magas vivónak máskép kell vivni, mint alacsonynak. Neki magasságát kell felhasználni, s ellenfelét távol tartani, míg ennek igyekezni kell oly közel férközni, honnan ellenfelét eltalálhassa. E miatt az alacsony vivónak kevesebbet szabad hátrálni, mint magasabb ellenfelének, *háritásainak* biztosnak kell lenni; azokat állásból, néha előhaladva kell keresztülvinni, s mindig készen lenni a találás távolából visszavágni. Sok vascsapást csináljon, s erős tevékenységet kifejtve, gyakran előhaladjon, s néha ugrással támadjon.

Tizenkettedik lecke.

Gyakorlatlan, vagy középszerű vivő jó vivóval szemben.¹
Vivásban kevésbé gyakorlottnak lenni, mint az ellenfél, nem ok a legyőzetre.

Itélőtehetséggel, hidegvérrel, de különösen az e módszerben előadott vi-szabályok ismeretével néha gyakorlatlan vagy középszerű vivő jobb vivót is legyőzhet, különösen akkor, ha ez azt képzei, hogy párbajban úgy kell vivni, mint a vivőteremben.

Gyakorlatlan vivónak, inkább mint másnak, el kell kerülni a testre támadni; támadja meg ellenfele karját s kezét, s támadása után ne mulasztja el visszaigrani, de néha állásból is háritni és a kar ellen visszavágni. De miután a háritás és visszavágáshoz a vivásban bizonyos gyakorlottság kell, az esetben, mikor a vivő még a legegyszerűbb karvédvágás háritására is képtelennek érzi magát, hátraigrással kell háritani, rövid, gyors karvédvágásokkal az előhaladó ellenre visszavágni, néha pedig oldalra kell ugrani, s új vascsapást, s rá karvédvágást csinálni. Ily módon van rá sok kilátás az ellenfél megsebesíthetni, s legfeljebb egy könnyű sebet kapni

¹ Természetes, oly vivő értendő, ki legalább is néhány vivőleckét vett; a mi azokat illeti, kik párbaj előtt vivni sohasem tanultak, azoknak csak az egy tanácsolható, hogy menjenek vivőmesterhez tanácsot kérni.

Két jó vlvó, mint ellenfél. Ha két, körülbelöl egyenlő erejü ellenfél áll egymással szemben, akkor mind az előbbi leczkékben tárgyalt vágások, háritások és combinatiókat egymásután fogják alkalmazni. Igyekezni fognak egymást először színlelt támadásokkal kipróbálni s különösen vissza és ellen-visszavágásokkal egymást eltalálni, melyre látszólagos fedetlen helyeket adnak, hogy az ellenfélt nyilt támadásra vezessék, hogy e módon magoknak szép előző és visszavágásokat készítsenek elő; egyszóval mind e módszerben leirt ezekhez hasonló combinatiókat¹ alkalmazni fogják. De különösen a légből kapott vágásokat s a kéztusát elkerülik s koronként egy menetet félbeszakítanak s rögtön reá ujra támadást kezdenek.

Mindenekelőtt jó vivók nem fognak komolyan támadni, mielőtt egymást ki nem próbálták s távol attól, hogy magokat bizonyos számu vágásokra szorítsák, vivásmodorukat mindig ellenfelükhöz fogják alkalmazni.

Jobb kezes bal kezes vivó ellen. Jobb kezesnek bal kezes vivó elleni vimodorára vonatkozólag a „*balkezes vivó*“ czimü fejezet szabályait kell követni, de itt sem szabad azt a szabályt elfeledni: támadni a kart és kezet s a visszavágást gyakran a test ellen irányozni.

¹ L. Kettözések, ismétlések, cselek stb.

Vége a párbaj-rivásnak.

A vívás oktatása.

Nem czélja e fejezetnek szabályokat felállítani a vivó mestereknek ; minden vivó mesternek meg van tanmódszere s ebből kifolyólag műsora.

Ennek daczára legyen ide csatolva rövid eszme futtatás a vívás oktatásáról.

Az oktatás két módon történik :

Csapatban és egyenként.

Az első esetben a tanítványok két átellenes sorban állanak fel, s minden vágást, mozdulatot, stb. a tanító parancsára teljesítenek.

A második esetben a tanító egyenkint veszi elő a tanítványokat, s mint ellenfél maga áll szemben velök.

Mindkét esetben arra kell a tanítónak vigyázni, hogy a tanítvány a mozdulatokat, stb. a lehető legnagyobb gyorsasággal végezze, s ne hogy különösen a kiállásban, hibás álláshoz szokjék, a szabályosságtól legkevésbé sem térjen el.

Kezdőt sohasem szabad tul csigázni ; de ezzel szemben a tanítónak a legcsekélyebb hanyagságot sem szabad megengedni, mert ellenkezőleg ily hanyagság hátrányos következményeit, mint vivó örökre érezni fogja.

Magától értetődik, hogy a tanító a tanítványnak minden mozdulatot, vágást, háritást stb. előbb szóval magyaráz meg, aztán megmutatja, s végre előbb lassabban, folytonosan gyorsabban utánna csináltatja.

Az első leczkéekben szükséges, hogy a tanítvány parancszoára dolgozzék, hogy a tanító az esetleges hibákat kijavíthassa ; később azonban a megteendő meneteket csupán megmagyarázza, ha szükséges megmutatja, de parancsszó nélkül a tanítványra bizza a pillanat megválasztását, a melyikben támadni akar.

Ha a tanító a legcsekélyebb hibát észreveszi, megállítja, s megmutatja mi módon kerülhető az el.

Különös *három* hibára, melyet kezdők és vivók rosz principiummal szeretnek csinálni, kell a *tanítványt figyelmessé tenni.*

1. *Hiba kiállásba menni a térdek meghajlítása nélkül.*
2. *Hiba vágást csinálni kitörés nélkül.*

3. *Hiba támadás után nem elég gyorsan emelkedni vissza.*

Ha a tanítvány bizonyos gyakorlottságot elért, a tanító bemondott támadással megtámadni engedi magát s erre bemondatlan visszavágást csinál, melyet a tanítványnak háritni kell. Ezután a tanító bemondott támadással támad, melyre a tanítvány bemondatlan visszavágást tesz. Később aztán improvizált vissza és ellen-visszavágások tételnek a menetekhez.

Ezután a tanító a tanítványt bemondatlan vágásokkal támadja meg s a későbbi leczkék folyamán magát hasonlóakkal támadtatja meg.

A tanítvány e módon fokozatosan fog megtanulni az összeütközés követelményeinek megfelelni.

Nagy hiba lenne a tanítványtól összeütközést csinálni, mielőtt a tanító arra képesnek nem nyilvánította. Különben is *tanítónak* kell a tanítványnyal az első összeütközést csinálni. Minden a tanítvány által csinált hibánál az összeütközést félbeszakítja s megmutatja, hogy a hibát mint kell elkerülni, s erre az illető menetet ismételteti.

Ha már bizonyos gyakorlottságot sajátított el a tanítvány az összeütközésben, akkor, hogy más vimodorhoz is hozzá szokjék, a vivő-mester más vivóval¹ eresztí össze. Azonban ez esetben is szemmel kíséri s *a hibás meneteket ismételteti.*

E módon a helyes elvei a viművészetnek lassanként a tanítvány husává és vérévé válnak s később annyira megbízható lesz, hogy *nehézséget okozna neki hibásan vívni.* A helyes elvek és azok alkalmazása második természetévé válik.

Különösen kiemelendő, hogy ha a vivő már az összeütközéshez jutott is, az iskola-vívást nem szabad abban hagyni, mert ez az egyetlen eszköz arra, hogy a megtanultat megarthassa.

¹ A tanítványnak, ha csak lehetséges, összeütközést mindég jobb vivóval s néha, de sokkal ritkábban középszerű s kivételesen rossz vivókkal kell csinálni.

Magatartási szabályok a vívóteremben.

1. Ha a vívóterembe vendég lép be, a vívás oktatásban résztvevők fegyverökkel tisztelegnek.

2. Összeütközni csak álcza, s keztyűvel lehet. Mellvédet bárki tetszés szerint vehet, vagy mellőzhet.

3. A kapott ütést vagy szurást „*Volt*“ kiáltással kell elismerni.

4. Találás után nem szabad visszavágni.

5. Elesett vagy lefegyverezett ellenre támadni nem szabad.

6. A leczke és összeütközés alatt beszélni nem szabad, s minden izléstelen bírálat, vagy felkiáltástól őrizkedni kell.

7. Valamely vágás s szurás minősége fölött nem szabad vitatkozni, annak méltatását a tanítóra kell bízni, kinek kétes esetekben ítélete irányadó.

8. Az ellenfél vimodorát ócsárolni nem szabad; mégis ha a vimodor nagyon ellenszenves lenne, tisztességes ürügyet kell keresni az összeütközés befejezésére.

9. Vívórra összeütközésnél nem számítanak: azon szurások, melyek az álczát, a vállon kívül a kart, s kötés alatt a testet érik, valamint a visszaszurások kapott szurás után (azaz a szurás számít s a visszaszurás nem.)

10. Vívó-párbaj összeütközésnél minden szurás megengedhető (kivéve a visszaszurást kapott szurás után, mely soha sincs megengedve).

11. Kard-összeütközésben az alsó test ellen csinált vágások, s a szurások vannak kizárva, míg a szurás cselek megengedhetők.

TARTALOM.

	Lap
Előszó	3

Vitérvivás :

<i>A vitér és párbajvitér leírása</i>	5
<i>Vitér a helyes kéztartásban</i>	5
<i>Kézállások</i>	6
<i>Testállások</i>	9
<i>Testmozgások</i>	15
<i>Távolság</i>	15
<i>Dobbantás</i>	16
<i>Vonalak</i>	16
<i>Érintkezés</i>	19
<i>Érintkezés változtatás és kettős érintkezés</i>	19
<i>Védhárítás</i>	20
<i>Egyszerű védhárítások</i>	20
<i>Az első</i>	23
<i>A második</i>	23
<i>A harmad</i>	24
<i>A negyed</i>	24
<i>Az ötöd</i>	24
<i>A hatod</i>	27
<i>A heted</i>	27
<i>A nyolczad</i>	28
<i>Ellen-védhárítások</i>	28
<i>Nyomás</i>	31
<i>Vascsapások</i>	32
<i>Surlás</i>	32
<i>Csavarítás</i>	32
<i>Csavaraszurás</i>	37
<i>Vascsapás, lökszurás és surlás összeköttetése</i>	38
<i>Támadások a testre</i>	41
<i>Egyenes szurás</i>	41
<i>Az átmenet</i>	45
<i>Lökszurás</i>	46
<i>Összeített támadások vagy cselek</i>	46
<i>Egy-kettő</i>	47
<i>Cselek, melyek az „egy-kettő“-höz hasonlóak</i>	49
<i>Egyenes szurás csele</i>	50
<i>Egyenes szurás csele — átmenet</i>	50
<i>Egyenes szurás csel — ellen megcsalása.</i>	51

Kettős	52
Cselek, melyek a „kettős“-höz hasonlóak	53
Egy-kettő-három	54
Cselek, melyek az egy-kettő-háromhoz hasonlóak	56
Egyenes cselszurás — egy-kettő	57
Egyenes cselszurás — ellen megcsalása — átmenet	57
Egyenes cselszurás — kettős	58
Kettős átmenet	58
Cselek, melyek a „kettős átmenet“-hez hasonlóak	60
Hármas	60
Cselek, melyek a hármashoz hasonlóak	61
Egy-kettő — ellen megcsalása	61
Négy mozdulattól összetett támadások.	62
Egy-kettő — ellen megcsalás — átmenet	62
Kettős-egy-kettő. (Francs. Double-Une-Deux).	64
Kettősre-kettős (Double-Dédouble).	66
Egy-kettő-három — ellencsalás. (Francs. Une-Deux-Trompé)	68
Előkészített támadások	69
Támadások megelőző érintkezés-változással	69
Támadások megelőző nyomás, vascsapás vagy surlással	70
Támadások előző csavarítással. Csavarított egyenes szurás	72
Érintkezés-változás (v. kettős-érintkezés) vascsapás, lökszurás, surlás és egyenes szurás összekötetése	74
Előhaladni és támadni	75
Támadások, melyek az ellenfél előkészítésére ritetnek keresztül	76
Támadások az érintkezés-változásra (vagy kettős-érintkezésre)	76
Támadások a nyomás, vascsapás, surlás és csavarításra	78
Támadások absence d'épée-re	79
Támadások cselre	80
Támadások az ellenfél kilépésére	81
A visszaszurás	83
Az egyenes visszaszurás.	83
Az összetett visszaszurások	85
Ellen visszaszurások	88
Színlelt támadások	89
Ismétlések	90
Kettőzés	91
Előző szurások	92
Feltartó szurások	93
Előzés visszaszurásra	93
A tisztelgés	94
Az összeütközés	100
Gyakorlatok az ellenvédhárításokban	106

A kardvívás.

A görbített kard leírása	107
A kard kézben tartása	107
Testállások	108
Mozdulatok	113
Távolság	114
Hátralépés a jobb lábbal	114
Dobbantás	114
Vonalak	114
Érintkezések	114
Hárítások	117
Egyszerű főhárítások	117
Első hárítás	118

	Lap
Másod háritás	118
Harmad háritás	118
Mély első háritás	121
Körháritás	121
Segédháritások	121
Az ellenháritások	122
Támadások a pengére, Vascapás. — Surlás. — Csavarítás	122
Kardforgatások	127
Kettős v. váltó forgatások	128
Testretámadás	129
Egyszerű vágások	129
Első vágás	130
Másodvágás	135
Harmad és oldalvágás	135
Negyed és mellvágás	135
Körvágás	136
Lökévágás	136
Szurások	138
Cselek	139
Egyszerű cselek	140
Hasonló cselek	142
Kettős cselek	142
Hasonló cselek	146
Előkészített támadások	147
Támadások, melyeket vascapás, surlás vagy csavarítás előz meg s ezek háritásai	148
Előhaladva támadni	149
Támadások az ellenfél előkészüldésére	150
Támadások az ellenfél előhaladására	150
Támadások vascapás, surlás és csavarításra	150
Támadások cselre	151
Visszavágás	151
Egyszerű visszavágások	152
Összetett visszavágások	153
Ellen visszavágások	154
Szinlelt támadások	155
Ismétlések	155
Kettőzések	156
Előző vágások	156
Feltartó vágások (szurások)	158
Előzés visszavágásra	159
Tisztelgés (Le mur)	159
Kardösszeütközés	162
Karvéd-vívás	163
Balkéz vívók	164

Párbajvívás.

Bevezetés	166
Első lecke : Távoltság. — Kiállítás. — Mozdulatok. — Támadások	168
Második lecke : Visszavágások	171
Harmadik lecke : Ellenvisszavágások. — Második ellenvisszavágás	172
Negyedik lecke : Ismétlések — Kettőzések	174
Ötödik lecke : Testre támadások	175
Hatodik lecke : A háritások kivitele	176
Hetedik lecke : Cselek. — Különbféle kombinációk az ellenfél törbe csalására	178
Nyolczadik lecke : Különböző szabálytalan kiállások	181

	Lap
<i>Kilencedik lecke</i> : Különböző szabálytalan vimodor	182
<i>Tizedik lecke</i> : Naturalista vivók. — Kéztusa	184
<i>Tizenegyedik lecke</i> : A magas és alacsony vivó	185
<i>Tizenkettedik lecke</i> : Gyakorlatlan, vagy középszerű vivó jó vivóval szemben. — Két jó vivó, mint ellenfél. — Jobb kezes bal kezes vivó ellen	185
<i>A vivás oktatás</i>	187
<i>Magatartási szabályok a vivóteremben</i>	189

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

